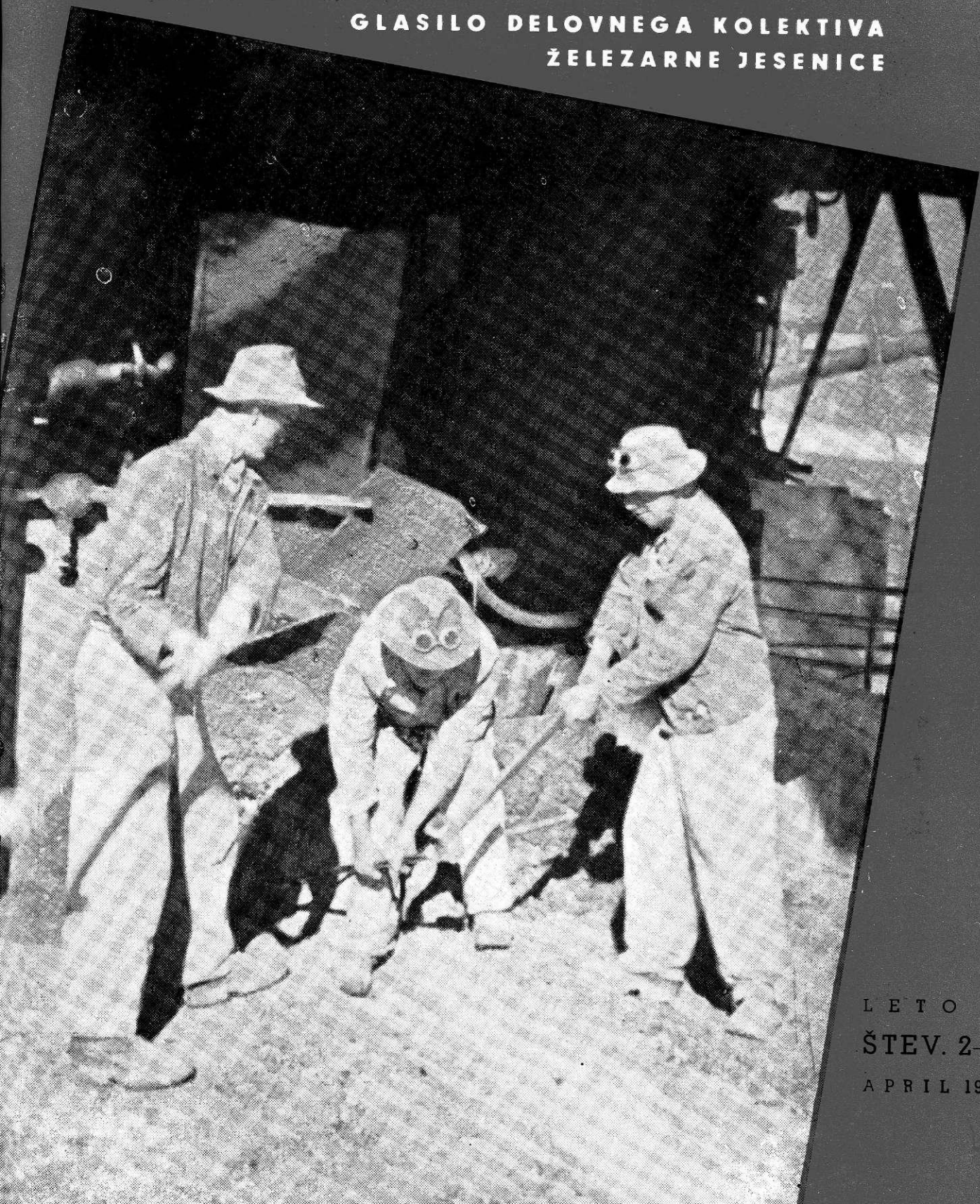

ŽELEZAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA
ŽELEZARNE JESENICE

LETO IV
ŠTEV. 2-3
APRIL 1955

Leto IV. — April 1955

STEV. 2—3

Izdaja Upravni odbor

Železarne Jesenice

Ureja uredniški odbor

Odgovorni urednik: Bojan Čebulj,

Jesenice, Fužinska 12

Naslov uredništva:

Ured. »Železarja« Jesenice — Kazina

Int. tel. 271

Tisk: Gorenjski tisk — Kranj

Klišeji: Tiskarna »Ljudske pravice«,

Ljubljana

Naklada 6900 izvodov

Na naslovni strani: Pred pre-
bodom plavža. — Na zadnji
strani: V kovačnici. (Foto: F.
Torkar)

Živela 14. obletnica ustanovitve Osvobodilne Fronte!

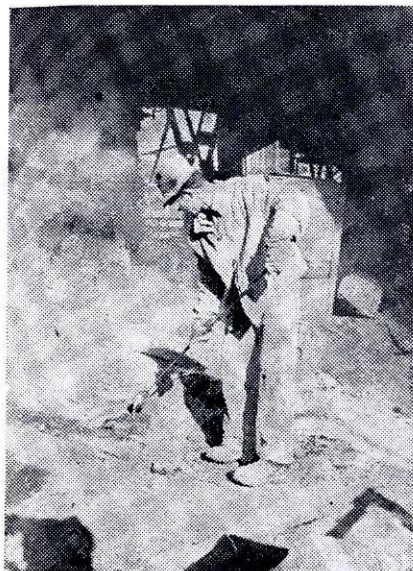
27. april — zgodovinski dan slovenskega naroda

Letos obhajamo 27. aprila štirinajsto obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda, ki v okviru desete obletnice osvoboditve predstavlja še prav poseben praznik.

Štirinajst let je minulo od zgodovinskega dne, ko so se v Ljubljani, takrat že okupirani po fašističnem osvajalcu, pod vodstvom Komunistične partije zbrali predstavniki vseh naprednih in zavrednih slovenskih strank in izdali skupen proglas, ki je pozival slovenski narod k enotni borbi za nacionalno osvoboditev izpod okupatorskega jarma in obsegal tudi program socialne in državne ureditve v skupnosti jugoslovanskih narodov. Štirinajst let je minilo, toda dogodki teh štirinajstih let so neizbrisni v zgodovini slovenskega ljudstva, saj so ovenčani s slavo, herojstvom in zmago nad okupatorjem in vsemi izkoriščevalskimi elementi preteklosti. Okoli Osvobodilne fronte strnjeni slovenski narod se je golih rok uprl nemškemu in italijanskemu okupatorju ter njunim pomagačem. V času narodno osvobodilne borbe je OF predstavljala nepogrešljivo in nezdroljivo politično silo, ki je rasla iz ljudstva samega. OF je bila tista, ki je prvič v zgodovini slovenskega naroda na osvobojenem ozemlju ustanovljala svobodno ljudsko oblast in njene organe in pod vodstvom KP politično združila slovenski narod. Prekaljena v NOB je OF tudi po osvoboditvi bila tista politična sila, ki je pri oblikovanju in utrditvi socialistične družbene ureditve odigrala veliko in slavno vlogo. OF je bila mobilizator ljudskih množic pri obnovi porušene domovine in graditvi novih in močnih temeljev naše socialistične družbene ureditve in gospodarstva. Novi pogoji so narekovali tudi novo ime, in pred leti je OF svoje nadaljevanje slavne in z mnogimi zmagami ovenčanega dela našla v Socialistični zvezi delovnega ljudstva Jugoslavije.

Danes predstavlja na tradiciji OF in iz njenih izkušenj in zmag zrasla Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije poleg borbene in prekaljene Zveze komunistov tisto temeljno silo, na kateri sloni enotnost in bratstvo jugoslovanskih narodov, naša neodvisnost in svoboda ter zmagovita pot slovenskega delovnega ljudstva in vseh jugoslovanskih narodov v socializem.

Živela Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije!

1. MAJ - PRAZNIK REVOLUCIONARNEGA IN SVOBODOLJUBNEGA PROLETARIATA

LETOS DESETIČ SVOBODNI IN NEODVISNI V SKLOPU SVOJE DRAGE FLRJ PRAZNUJEMO PRAZNIK SVETOVNEGA PROLETARIATA — 1. MAJ. OB TEJ PRILOŽNOSTI SE S PONOSOM SPOMINJAMO NA VRSTO VELIKIH USPEHOV IN ZMAG, KI JIH JE DELOVNO LJUDSTVO NAŠE BRATSKE IN SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE DOSEGLO POD VODSTVOM SVOJE KOMUNISTIČNE PARTIJE IN SVOJEGA VELIKEGA SINU TOVARIŠA TITA V ZADNJIH DESETIH LETIH SVOBODE, KI JE ZRASLA IZ KRVI NEŠTETIH ZAVEDNIH IN PREDANIH BORCEV, KI SO NEUSTRAŠENO ŠLI V BOJ ZA NACIONALNO IN SOCIALNO OSVOBODITEV SVOJIH NARODOV.

KO LETOS PRAZNUJEMO PRAZNIK 1. MAJA NAM MISLI UHAJAJO NA TISTI VELIKI 1. MAJ V LETU 1945, KI NAM JE PRINESEL TAKO ŽELJNO IN TEŽKO PRIBORJENO SVOBODO. OD TAKRÁT JE MINULO DESET ZMAGOVITIH IN PLODNIH LET, V KATERIH SO JUGOSLOVANSKI NARODI HEROJSKO KLJUBOVALI VSEM TEŽAVAM IN ZAPREKAM NA JASNO ZAČRTANI POTI V SOCIALIZEM.

1. MAJ JE PRAZNIK VSEH DELOVNIH LJUDI SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE IN NJIHOVE REVOLUCIONARNE DELAVSKE ZAVESTI.

1. MAJ JE PRAZNIK NAŠE BORBE IN DELA, IZ KATERIH SO ZRASLI SADOVI NAŠE SVOBODE, NEODVISNOSTI IN SOCIALISTIČNE GRADITVE.

1. MAJ JE PRAZNIK NAŠE REVOLUCIONARNE GRADITVE SOCIALIZMA IN NOVE DRUŽBENE UREDITVE, V KATERI JE DELAVEC — NEPOSREDNI PROIZVAJALEC — EDINI KOVAČ SVOJE SREČE IN BODOČNOSTI.

1. MAJ JE PRAZNIK ZMAGOVITE POTI NAŠE SOCIALISTIČNE GRADITVE, NA KATERE USPEHE LAHKO S PONOSOM ZREMO IN Z NAJVEČJIMI PRIČAKOVANJI UPAMO V NJENO ŠE ZMAGOVITEJŠO BODOČNOST.

1. MAJ JE PRAZNIK NAPREDNEGA PROLETARIATA VSEGA SVETA, KI POD ZASTAVO MARKSIZMA IN LENINIZMA STOPA SVOJI SVETLI BODOČNISTI NASPROTI.

1. MAJ JE PRAZNIK VSEH SVOBODOMISELNIH IN SVOBODOLJUBNIH DELOVNIH LJUDI SVETA, KI SE BORE ZA ENAKOPRAVNO SODELOVANJE MED NARODI IN TRAJEN MIR NA SVETU.

NAJ ŽIVI 1. MAJ — PRAZNIK SVETOVNEGA PROLETARIATA!

NAJ ŽIVI DELOVNO LJUDSTVO
SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE!

NAJ ŽIVI ZKJ IN NJEN VELIKI VODITELJ TOVARIŠ TITO!

VII. redna skupščina Sindikalne organizacije Železarne Jesenice

Z namenom, da vse člane sindikalne organizacije našega podjetja in obratne sindikalne forume poznamo z delom letne skupščine sindikalne organizacije, objavljamo potek te skupščine, ki je bila 24. januarja letos v dvorani Sindikalnega doma na Jesenicah. Ves material skupščine od poročil do diskusije ne predstavlja samo pregled dela v lanskem letu, temveč tudi nudi perspektive in napotke za bodoče uspešnejše delo z osnovno nalogo, da naj postane sindikalna organizacija res čim širši forum delovnega človeka, tako v pogledu reševanja vseh nalog naše delovne skupnosti od tarifnih vprašanj, preko dviga storilnosti dela do vsega ostalega na čemer je zainteresirana in pred družbo odgovorna naša delovna skupnost, kakor tudi v pogledu politične in kulturne vzgoje slehernega posameznika. Sindikalna organizacija naše Železarne naj postane tudi izhodišče vseh naporov za poglobljanje našega družbenega upravljanja in utrjevanja novih socialističnih proizvodnih odnosov, ter s tem zavesten in močan politični in moralni činitelj našega kolektiva v borbi za čim

večji in vsestranski napredek naše nove domovine in njenega delovnega ljudstva.

VII. letno skupščino sindikalne organizacije je otvoril **predsednik Tovarniškega odbora tov. Jasnič Dante**. Skupščini so kot gostje in delegati prisostvovali tudi predsednik Republiškega odbora sindikata metalurških delavcev **tov. Šturm Avgust**, zvezni poslanec zbora proizvajalcev **tov. Arh Franc**, sekretar MK ZK **tov. Knaflič Bogdan**, sekretar TK ZK **tov. Verdnik Janez**, glavni direktor **tov. Ropret Viktor** in predsednik UO **tov. Pintar Anton**.

V delovno predsedstvo skupščine so bili izvoljeni sledeči tovariši: **Frece Jože, Rozman Jože, Pukelj Franc, Dečman Anton in Horjak Franc**.

Skupščini je od 116 izvoljenih delegatov prisostvovalo 106 delegatov, 3 so bili opravičeno odsotni, 7 pa neopravičeno.

Po izvolitvi zapisnikarja, dveh overovalteljev zapisnika, verifikacijske, kandidacijske in volilne komisije, je poročilo Sindikalnega odbora podal predsednik **tov. Jasnič Dante**.

Poročilo na VII. letni konferenci Tovarniškega odbora

TOVARIŠI IN TOVARIŠICE!

Dovolite mi, da v imenu Tovarniškega odbora podam poročilo o enoletnem delu. Obdobje, za katero podajam poročilo, je bilo polno pestrih problemov, tako na zunanje politični pozornici, kakor tudi doma. Bilanca mednarodnih odnosov v preteklem letu zaznamuje popuščanje v hladni vojni. Nevarnost oboroženega spopada nasprotujočih si blokov je stopila v ozadje. Sovjetska zveza in ZDA kot idejna voditelja dveh blokov sta spoznala, da v dobi atomskega orožja ni preveč priporočljivo na novo inscenirati primer Koreje, ker se rezultati takšnega spopada ne dajo naprej določiti ter preti nevarnost, da sta obtoženi in tožitelj oba uničena. Inicijativa popuščanja je prišla od SZ. Preokret v zunanji politiki SZ opazamo po smrti Stalina. Tudi v ZDA smo v preteklem letu opazili skromen korak naprej v popuščanju mednarodne napetosti, ko je ameriška napredna javnost začela obračunavati in do nekje obračunala z eksponentom najreakcionarnejših kapitalističnih in klerofašističnih krogov McCarthyjem, kot novim pojavom fašizma, ki naj bi prehitel celo Hitlerja in Mussolinija. V tej mednarodni areni, ko sta se dve sili borili za prestiž v svetu za ceno oboroženega spopada, so se mali zatirani narodi borili za neodvisnost in za ohranitev svetovnega miru. Narodno osvobodilno gibanje narodov Azije in Afrike, ki jih še danes tlači kolonialni ali polkolonialni jarem angleškega in francoskega imperializma je v lanskem

letu doseglo velik razmah in lepe uspehe. Po rezultatih ženevske konference je prenehala vojna v Indokini. Kljub prenehanju vojne ni zadoščeno željam ljudstva Indokine, ker je dežela ostala umetno razdeljena. Z mednarodnimi dogovori postavljajo mednarodne umetne pregrade, Nemčiji je sledila Koreja, le-ti še Indokina.

Te umetne pregrade ostajajo kljub prenehanju sovražnosti nevarna žarišča novega spopada, ker ne delijo le narode na dvoje, temveč se tu predvsem križajo interesi velesil in blokov. V lanskem letu je bil rešen dolgoletni spor med Anglijo in Egiptom zaradi Sueškega prekopa. Dolgoletna zasedbena sila se je morala umakniti neodvisni težnji Egiptovskega naroda. Še vedno ostajajo nereseni problemi severne Afrike — Tunizija, Alžir in Maroko, kjer se križajo osvobodilne težnje teh narodov s koristmi francoskih kolonialnih sil, ki hočejo za vsako ceno obvarovati svojo kolonialno oblast. Tudi v angleških kolonijah vre. Narodi Kenije, Rodezije, Zlate obale, Malajskih otokov, Gvineje, zahtevajo svobodo, hočejo biti sami kovači svoje usode. Doba kolonialnega gospodstva pod pritiskom osvobodilnih gibanj tlačanih narodov mora prepuščati mesto svobodnemu življenju teh narodov. Gospodstvo Evrope nad Afriko in Azijo se iz dneva v dan krči. V pretečenem letu so odigravale v borbi za ohranitev svetovnega miru posebno vlogo tako zvane „dežele izven blokov“,

med katerimi so bile najbolj vidne Jugoslavija in Indija. Naša socialistična domovina je bila tudi v lanskem letu s svojo neodvisno, dosledno zunanjo politiko, ki je slonela na ustanovni listini OZN svetel vzgled, kako se je treba boriti za ohranitev svetovnega miru, čeprav za ceno drugih žrtev lastnega naroda. S sklenitvijo balkanske zveze, z ureditvijo tržaškega vprašanja, z borbo proti vmešavanju v notranje zadeve drugih držav je naša domovina dokazala, da je možen sočasni obstoj držav z različnimi notranjimi sistemi, da so možni medsebojni prijateljski odnosi teh držav. To naše stališče je prišlo do popolnega izraza ob obisku maršala Tita v Indiji in Burmi. Državniki teh treh dežel so ugotovili, da se njihovi osnovni pogledi na notranji razvoj teh dežel, kakor tudi na probleme ohranitve svetovnega miru skladajo. Ističasni obstoj različnih sistemov — ne le, da je možen, temveč postaja v dosedanem obdobju svetovnega razvoja nujen in ni možna nobena alternativa. Kot novost v mednarodnih odnosih v letu 1954, ki je vplivala na zmanjšanje hladne vojne je popuščanje vzhodnega bloka napram Jugoslaviji. Po 6 letih gospodarskega in političnega pritiska SZ in njenih satelitov na našo državo, je SZ povzela iniciativo poboljšanja medsebojnih odnosov. Po smrti Stalina so sedanji voditelji SZ uvideli, da so principi njihove zunanje politike zgrešeni ter da bodo morali opustiti Stalinska pojmovanja mednarodnih odnosov. Pri normalizaciji naših odnosov s SZ mi vztrajamo na našem stališču iz leta 1948, ko smo rekli Stalinu ne, pripravljeni smo na sodelovanje na enakopravni osnovi. Mi imamo interes, da se odnosi s SZ in ostalimi vzhodnimi deželami normalizirajo, ker je to v našo korist ter s tem odpravljamo neposredni ogromni pritisk hladne vojne na našo državo na vzhodnih mejah, in drugič, ker je to v skladu z borbo za svetovni mir. In ne samo, da imamo interes, to je tudi naša osnovna pravica, da neodvisno sklepamo mednarodne odnose z deželami, ki so pripravljene z nami sodelovati na enakopravni osnovi. Urejanje odnosov s SZ je dvignilo glave tako zvanim „Informbirojevcem“, ki hitijo trditi, da smo vendar spoznali našo napako in da smo začeli popuščati SZ ter da so bila njihova stališča pravilna. Seveda tu že postavljajo zahtevo o povračilu materialne in moralne škode, ki smo jim jo povzročili. Prvič mi nobenemu ne popuščamo, ker nimamo komu kaj popuščati in drugič bi bilo priporočljivo, da ti ljudje — posamezniki vsaj sedaj, ko nimajo nobenega Stalina, da bi za njih mislil, spregledajo v kako bednem položaju so in tretjič, če je kdo upravičen zahtevati povračilo škode, so to delovni ljudje Jugoslavije, ki so morali s svojim trudom drago plačati zmoto Informbiroja.

In to škodo bo moral informbirojevski blok, če bo hotel normalizirati odnose, tudi poravnati, ker bo to naša zahteva.

Voditelji SZ bodo morali računati, da današnja FLRJ ni več FLRJ izpred 1948. leta. Od resolucije Informbiroja je preteklo šest let, šest bujnih let, šest zgodovinskih let, ki je vsako zase zgodovina — vsak mesec in vsak dan zgodovinski. Od takrat

je Jugoslavija krenila na pot demokratizacije družbenega sistema, izrinjene so bile korenine birokratizma, v državnem aparatu je bila izvršena široka decentralizacija. V gospodarstvu je začela država odmirati. Gospodarstvo upravljajo neposredni proizvajalci. Delavski sveti in UO imajo za seboj pet let zgodovinske poti, DS so dokazali svojo življenjsko silo, svojo neobhodnost v nadaljnjem razvoju družbe, v smeri socializma. V našem parlamentarnem življenju imamo nove organe, Delavski svet voli svoje predstavnike v najvišje državne organe — zbere proizvajalcev. Neposredni proizvajalec sodeluje pri ustvarjanju in delitvi presežka dela. Tudi v ostalem družbenem življenju se vedno bolj uveljavlja neposredno svobodni državljan. V naši družbeni ureditvi se pojavljajo komunalne skupnosti. V tem obdobju se je pri nas vršil šesti Kongres KPJ, ki pomeni mejnik v razvoju naših družbenih odnosov. Po izidu resolucije Informbiroja se je Jugoslavija spremenila tudi na gospodarskem področju. Sadovi ogromnih naporov delovnih ljudi Jugoslavije pri industrializaciji so takratno Jugoslavijo kot surovinsko bazo spremenili v napredno industrijsko deželo, ki ne izvažata več svoje bogastvo v obliki surovin, temveč jih predeluje v lastni industriji in izvažata končne izdelke. Struktura menjave mednarodnih gospodarskih odnosov se je bistveno spremenila. Poleg tega je bila Jugoslavija z ekonomsko blokado prisiljena svoje gospodarstvo preusmeriti na zahod. Vsa ta dejstva bodo vplivala pri normalizaciji odnosov z vzhodnimi deželami. Na vprašanje, kje so vzroki sprememb odnosov SZ do Jugoslavije, mi odgovorjamo, poleg že navedenega, da je to na eni strani rezultat določene taktike SZ v mednarodnih odnosih in drugič, kar je bistveno in kar ne smemo podcenjevati, tudi rezultat notranjih sprememb v družbenih odnosih SZ.

Ko prehajam na naše notranje življenje v lanskem letu moram poudariti predvsem to, da je za to leto značilno uvedba novih ekonomskih instrumentov gospodarskega sistema, s katerimi je omogočen večji vpliv trga in rentabilitete na proizvodnjo. Popolnejša presoja instrumentov ni mogoča zaradi relativno kratke dobe njihovega uveljavljanja, vendar so nekateri instrumenti pokazali pozitivne rezultate v gospodarstvu, čeprav smo imeli na drugi strani instrumente, ki so zavirali normalni tok gospodarskega življenja, ki je terjal nujne spremembe in to predvsem instrumente, ki so urejali zunanjo trgovino ter plačni sistem. Odnose med neposrednimi proizvajalci ter družbeno skupnostjo urejajo ekonomski instrumenti, ki silijo delovne kolektive k čimbolj smotrnemu upravljanju s proizvodnjo. Ti instrumenti silijo organe samouprave v proizvodnji, da skrbijo za zaupana in proizvodna sredstva, da so le ta najboljše izkoriščena, da dajejo družbi to, kar od njih pričakuje. Po rezultatih, doseženih v lanskem letu, lahko trdim, da so naši kolektivi šli v to smer, saj zaznamuje naše gospodarstvo ponoven dvig industrijske proizvodnje po dosedanjih ocenitvah za 15%. Pri tem je značilno še to, da zaznamujemo ta porast v vseh panogah industrije

obračuna, obračuna za 9 mesecev, diskusija o Pravilih podjetja itd. ni vzbudila potrebne pozornosti. Te važne točke dnevnega reda so bile absolutno, ne da bi DS aktivno posegal v razpravo. Kljub temu, da ne ocenjujemo delavnost DS po številu zasedanj v eni mandatni dobi, vendar smo mišljenja, da bi v takem podjetju, kot je naša Železarna, bilo potrebno bolj pogosto zasedanje DS. Pri tem moramo samokritično priznati, da nismo kot sindikalna organizacija prenašali že med letom naša zapažanja na DS. Priznati moramo, da nismo v preteklem letu dajali DS sugestije za reševanje posameznih problemov. Naše sodelovanje je v glavnem slonelo z udeležbo na zasedanjih, kjer smo iznašali naša stališča.

Pri delu Upravnega odbora podjetja moramo ravno tako ugotoviti, da se je z vso vnemo lotil reševanja problemov, ki so nastajali med letom in da gre njemu precej zaslug za dosežene uspehe v podjetju. Da bi zagotovili še nadaljnji razvoj UO bomo morali še vedno stremeti za odpravo stare pomanjkljivosti, da njegovi člani nastopajo kot delegati in zagovorniki svojega obrata namesto, da bi se smatrali kot člane organa podjetja, ki mora reševati probleme v sklopu cele tovarne.

Posebno poglavje v našem delavskem upravljanju predstavljajo obratni DS. Ko smo pred dvema leti v naši tovarni razpravljali kako bi razširili in poglobili našo socialistično demokracijo prav na področju ustvarjanja novih socialističnih proizvodnih odnosov, smo se odločili za formiranje ODS. Tu nas je vodila misel, da moramo našo delavsko samoupravo čimbolj približati neposrednemu proizvajalcu. Hoteli smo še bolj poudariti, da delavec v našem socialističnem družbenem redu ni več samo nujen dodatek k stroju — njegov privesek, temveč je postal svobodni in aktivni ustvarjalec, ki s proizvodnimi sredstvi ne samo gospodari in upravlja, marveč tudi razpolaga z rezultati svojega dela. Ustanovitev ODS nima zakonite osnove v našem zakonodajstvu. Delavski svet tovarne je še vedno ostal organ, ki zastopa kolektiv pred skupnostjo. Vendar smo v našem notranjem življenju v podjetju s sklepom Delavskega sveta ustanovili ODS.

Dosedanji uspehi ODS so opravičili naš korak. Pri analizi doseženih rezultatov ugotavljamo, da je največji uspeh ODS v tem, da so dokazali ne samo, da so sposobni gospodariti v obratu, temveč, da so sposobni dobro in v nešteti primerih boljše gospodariti, kot se je doslej gospodarilo v kakršnem koli sistemu. To trditev oslanjam na uspehe, ki jih dosegajo obratni kolektivi iz leta v leto. Skoraj bi se upal trditi, da ni ovir, ki bi zavirale naše obratne kolektive pri uresničevanju zadanih nalog. Povdariti moram, da kljub temu, da imamo v Železarni Jesenice 23 ODS niso še prišle do izraza močne partikularistične težnje, ki bi omajale enotnost kolektiva ali pa zapostavljale koristi skupnosti pred koristjo posameznega obrata. V dobro kolektiva moramo šteti dejstvo, da se zaveda svojih dolžnosti do skupnosti, podčrtava kolektiv kot celoto, kljub še vedno obstoječim egoističnim tendencam posameznikov, ki vidijo le sebe

in so odraz razredne zaostalosti. Do sedaj so bili ODS posvetovalni organi. Letos, ko sprejemamo pravila podjetja, ki naj postanejo zakon — ustava v življenju tovarne, je od nas odvisno koliko kompetenc bomo prepustili ODS, ter ali jih bomo spremenili v zakonite predstavnike obratnega kolektiva. Vsakdanje gospodarsko življenje ni postavilo samo pri nas na dnevni red vprašanje nadaljnjega razvoja delavskega upravljanja, poglobljanje socialističnih proizvodnih odnosov, temveč v vseh večjih podjetjih v državi. Ta problem postaja toliko aktualen, da je že v lanskem letu centralni odbor Sindikata metalurgov Jugoslavije sklical posvetovanje po tem vprašanju. Važnost tega vprašanja je bila podčrtana tudi s tem, da je posvetovanju in v diskusiji prisostvoval sam predsednik Centralnega sveta Sindikatov Jugoslavije tovariš Salaj. Posvetovanje je ugotovilo nujno potrebo formiranja obratnih DS zlasti v večjih kolektivih, toda potrebno je formulirati njihov status, potrebno jim je dati ekonomsko osnovo. Ko letos ugotavljamo uspehe dela obratnih DS vidimo, da niso rodili tistih sadov, ki smo jih od njih pričakovali, da so ODS obstali na pol poti. Še več, ni redkih primerov, da slišiš opazke na račun ODS.

Pri vsem tem, tovariši, se moramo vprašati, ali smo v naši Železarni dali vse od sebe, da bi ODS dejansko zaživel, da bi prevzeli vlogo, ki jo morajo, da bi izpopolnili vrzel, ki nastaja v sistemu upravljanja v večjih podjetjih. Mislim, da bi morali v naši tovarni gledati na ODS z večjim zaupanjem, podpirati jih z bolj širokogrudnimi potezami, postaviti ekonomske inštrumente, ki bi jih silili k večji aktivnosti, na drugi strani pa k večji samostojnosti v okviru tovarne. Do sedaj so bili naši odnosi do teh organov takšni, da so jim jemali gonilno silo življenja. Tu so vzroki življenja obratnih DS. Naša odgovornost za pravilen razvoj teh organov ne obstaja več v mejah Železarne, prešla je le-te. Jugoslovanska skupnost — delovni ljudje Jugoslavije pričakujejo od nas pravilne rešitve tega vprašanja. Nadaljnemu razvoju socialističnih odnosov Jugoslavije smo dolžni dati naš doprinos. Zato postavljam, da stoji pred nami, pred sindikalno organizacijo tovarne, pred organi upravljanja, pred kolektivom prvenstvena naloga — utrditi ODS, postaviti jih na zakonito osnovo, jim dati kompetence, s katerimi bodo postali organi upravljanja, ne pa posvetovalni organi. Obratnim kolektivom moramo dati pravico, da skupno s svojimi obratnimi organi upravljanja samostojno razpolagajo s sredstvi obrata, ki jih je CDS razdelil v okviru celotne tovarne. Obratne kolektive moramo zainteresirati za večjo, boljšo in čim cenejšo proizvodnjo. Poleg skrbi za doseganje nalog družbenega plana moramo prepustiti obratnim kolektivom na razpolago odobren plačni fond, udeležbo na dobičku, delež fonda za samostojno razpolago, amortizacijska sredstva obrata. Obratne kolektive moramo navajati na to, da bodo stremeli za ekonomičnostjo proizvodnje, seveda pa jim moramo za to dati materialni stimulat. Zaupanje, ki ga je dalo državno in politično vodstvo s tov. Titom na čelu že pred petimi leti delovnim

kolektivom po vsej naši deželi, moramo mi pogumno prenesti na obratne kolektive. Pri vsem navedenem bi bila naša skrb, če bi ne predvidevala tudi negativne pojave, ki bodo prihajali do izraza, od vsega začetka enostranska in nepopolna. Danes smo poklicani bolj kot kdaj koli prej, da se neumorno borimo za še nadaljno utrditev teh najbolj progresivnih teženj delavskega razreda. Poklicani smo, da stalno analiziramo naše delo in ugotavljamo kje so napake in slabosti, kje so objektivne težkoče, ki jih moramo odstraniti in premagati, da bi bolj uspešno izvršili zgodovinsko nalogo, ki stoji pred nami. V naših organih delavskega upravljanja imamo še vedno nejasna pojmovanja, kaj pomeni socialistična demokracija v proizvodnji — socialistično upravljanje, to je odločanje v gospodarjenju in kaj je na osnovi demokratično sprejetih sklepov neposredna naloga operativno-tehničnega vodstva in obratov kot celote. Prav zaradi te nejasnosti so bili možni razni negativni pojavi v preteklih letih. Toda prav tako nevzdržna je v dobi delavskega upravljanja parola, ki jo po tovarni večkrat uporabljamo „Demokracija mora ostati pri vratarju“. To stališče ima toliko časa svoje pravilo, dokler je naš delovni človek sestavni del procesa proizvodnje, ki se mora pokoravati proizvodni disciplini, toda tudi ta je dobila v naši dobi novo obliko in vsebino. V trenutku ko to preneha, morajo biti vrata v tovarno na stežaj odprta socialistični demokraciji — novim socialističnim proizvodnim odnosom in naš delovni človek se sedaj spremeni v zakonitega upravljača proizvodnje ter rezultatov svojega dela.

Delovni kolektiv prevzame lastno usodo v svoje roke.

Naši ugotovitvi, da tiči del krivde za zastoje v delu ODS v nejasnosti njihove vloge, moramo odkritosrčno priznati, da TO in sindikalna organizacija kot celota ni odigrala svoje vloge. Če se vprašamo kaj smo naredili v cilju aktivizacije ODS moramo priznati, da razen dveh posvetovanj s člani ODS — nič. V lanskem letu so bili sicer organizirani študijski večeri, na katerih smo predelavali nove ekonomske predpise, vendar smo tudi te opustili, ker je bila udeležba slaba. Že iz tega se vidi naša oportuna, da smo raje opustili, še te skromne začetke, kakor da bi se lotili resnega političnega dela med organi upravljanja. Priznati moramo, da tudi obratni sindikalni odbori niso polagali veliko skrbi na obratne DS, temveč so jih puščali ob strani. Odnosi tovarniškega odbora z DS, UO in Upravo tovarne so bili dobri in nismo imeli med letom trenj.

Kljub navedenim slabostim v pogledu naše delavske samouprave nam podatki pokažejo, da je kolektiv pod vodstvom DS, UO in Uprave tovarne častno izvršil svojo osnovno nalogo v proizvodnji.

Plan za leto 1954 je bil večji od dosežene proizvodnje v letu 1953 za 23.240 ton ali 3,6%, če pa primerjamo izvršitev 1953 z 1954 vidimo razliko za 58.342 ton ali 9% skupne proizvodnje, dočim znaša prekoračenje plana za 1954 35.102 ali 5,2% skupne proizvodnje. Predlog družbenega

plana za 1955, ki ga kolektiv še ni prediskutiral, znaša 751.880 ton skupne proizvodnje ali 82.464 ton, t. j. 12,2% več kot plan 1954 leta, ter več kot izvršitev v 1953. letu za 105.704 tone ali 16,2% in več kot izvršitev v 1954. letu za 47.362 ton ali 6,7%.

Največji dvig proizvodnje so dosegli v primerjavi z 1953. letom sledeči obrati:

Plavž	20.310 ton
Jeklarna	16.775 ton
Žična valjarna	5.666 ton
2400 Javornik	7.868 ton
Hladna valjarna	2.127 ton
Žičarna	6.784 ton

Manjšo proizvodnjo so imeli:

Težka proga	994 ton
Elektro peč	347 ton
Valjarna 2200	6.083 ton

Po predvidenem planu bodo v letu 1955 največ dvignili proizvodnjo:

Plavž	8.000 ton
Žična valjarna	6.000 ton
Valjarna 2400	11.500 ton
Žičarna	6.000 ton
Jeklarna	23.300 ton
Težka proga	12.000 ton
Tanka pločevina	14.000 ton

Iz letošnjega plana popolnoma izpade valjarna 2200, ki se je morala rušiti vsled razširitve in modernizacije tanke pločevine. Naštete številke nam kažejo, da smo začeli žeti rezultate naših dolgoletnih naporov in investiranja, saj smo tudi v lanskem letu vložili v naše obrate 1.300.000.000 dinarjev investicij, kar smatramo, da je pravilno in nujno, če hočemo slediti splošnemu napredku v proizvodnji. Priznati pa moramo tudi, da so navedene številke rezultat delavskega upravljanja, rezultat pravilnega gledanja kolektiva, da je pogoj za dvig našega zaostalega gospodarstva in s tem v zvezi tudi naše življenjske ravni v vedno večji proizvodnji, v dvigu storilnosti dela na moža in kolektive. Ko navajam rezultate našega dela, ne delam to iz samoljubja, temveč zato, da ugotovimo, da je bilo naše lanskeletno delo v skladu s smerjo, ki je bila dana v družbenem planu, da smo se držali poti, ki nas vodi v socializem in drugič, da naši napori niso bili zaman. Tudi predlog plana za 1955 leto ima to značilnost, čeprav slišimo po tovarni, da so predvidene naloge neuresničljive. Z izboljšanjem tehnološkega procesa in boljšo organizacijo dela, z večjo prizadevnostjo celotnega kolektiva, sem prepričan, da bodo predvidene naloge dosežene, če ne presežene. Borbe za dvig storilnosti dela ne moremo ločiti od ostalih družbeno političnih problemov našega razvoja, ker je to enoten neločljiv ekonomski in ideološki proces družbenega razvoja. In prav tu prihaja sedaj do izraza problem, ki sem ga preje navajal v zvezi z delavskim upravljanjem. Če ho-

čemo, da bodo rezultati naše borbe za večjo storilnost dela uspešni, da se bo delavsko upravljanje nemoteno razvijalo naprej, se bo morala naša sindikalna organizacija boriti za tem, da se bodo uvajale v življenje delovnega kolektiva nove demokratične oblike s socialistično vsebino. Naša sindikalna organizacija bo morala skrbeti, da bo kritika in samokritika našla mesto v naših organih upravljanja. Vsak poizkus dušenja kritike bo morala dosledno odstranjevati, namesto tega pa gojiti izmenjavo mnenj v kolektivu. Mnenju, ki zadnje čase v kolektivu prihaja vedno bolj do izraza, češ, „če nočeš imeti posledic je najbolje, da si tiho, kljub temu, da veš, da so napake“, bo treba napovedati borbo, ker je to oportunistem in nas lahko v bližnji bodočnosti drago stane.

Seveda bo treba istočasno napovedati najostrejšo borbo vzrokom takega mnenja in priznati moramo, da ti vzroki obstojajo. Ni redek slučaj, da člani kolektiva zaradi svojega aktivnega dela občutijo posledice z različnimi prestavitvami na delovnih mestih, pri delitvi različnih fondov tarifnih postavk, dopustih itd. Imamo pa tudi druge vrste negativnih pojavov in sicer pojave familijarnosti, s katerimi se dajejo nekaterim članom DS in sindikalnih odborov več pravic kot jih imajo ostali člani kolektiva. Pred našo sindikalno organizacijo stoji važna naloga in odgovornost vzgajati delavce v borbi za dvig socialistične zavesti, v borbi proti birokratskim in drugim negativnim pojavom v delavskem upravljanju, da se bo to iz dneva v dan krepilo in, da bo prihajal vedno bolj do izraza revolucionaren lik socialističnega delavca, ki v imenu družbe upravlja s proizvodjalnimi sredstvi in je soudeležen pri delitvi sadov svojega dela.

PLAČNI SISTEM

Bolna točka našega gospodarskega sistema v državi, kakor tudi naših notranjih odnosov v tovarni, je plačni sistem. Med tem ko smo v lanskem gospodarskem letu dobili vrsto novih ekonomskih instrumentov, ki so pozitivno vplivali na naše gospodarstvo ter začrtali nove odnose v gospodarskem življenju, je ostal naš plačni sistem star, neprilagojen novim gospodarskim pogojem. To dejstvo je z neverjetno hitrostjo rodilo negativne rezultate v našem gospodarstvu. Princip obračunskih plač na osnovi štirih kvalifikacijskih kategorij se je pokazal preveč tog in je dopuščal odprta vrata različnim mahinacijam umetnega dviga kvalifikacije. Razpon obračunskih plač od 6.000 do 12.000 din, to je od 1—2, je premajhen, da bi dopuščal pravilnejše odnose posameznih kolektivov in je pogosto povzročal gospodarke in politične težave, kadar se je hotelo postaviti pravičnejši razpon na osnovi kvalifikacij in pogojev dela. Togo določeni plačni fond z obdavčitvijo po strmi progresivni lestvici za vsako prekoračevanje, je moral nujno postati umetna parola življenjskemu dvigu gospodarstva. Že dejstvo, da je plačni sistem izključeval vsako možnost izplačevanja norm in akordov iz obračunskega fonda

plač, nam pojasnjuje, da je bil odvzet materialni interes za dvig proizvodnje. Plačevanje pribitkov iz dobička je povzročalo večini kolektivov gospodarske težave, ker so morali vsled nizke udeležbe na dobičku ustvariti visoke presežke, če so hoteli izplačevati norme. Dosegli smo absurd, da je bila proizvodnja najbolj pridnega delavca tudi najdražja. Pod temi okolnostmi so posamezni kolektivi opustili norme in prešli na delo po času. Poleg tega so na novo sprejemali delovno silo, da so si tako dvigali obračunski plačni fond. Povdariti moram, da je bila to osnovna napaka, ki se nam je že maščevala — padec življenjske ravni in se nam bo vedno maščevala, čim se bo pojavila. Za našo tovarno moram povdariti, da ni šla v to smer, čeprav smo imeli tendence in da je nekoliko popustila s tem, ko je uvedla dodatne faktorje in tako omilila posredne norme. Poleg tega je dvignila svoj stalež preko normativa, čeprav je bilo to vprašanje že v začetku leta zaostreno na Delavskem svetu.

Da je podjetje obdržalo norme je pripomoglo tudi razumevanje OLO s tem, da je omogočil višjo udeležbo plačnega fonda iz dobička, s katerim smo lahko izplačevali pribitke za norme in akorde ter v zadnjem četrletju tudi premije.

Da bi odpravili pomanjkljivost v gospodarskem sistemu je bilo nujno uvesti nov plačni sistem, ki naj bi dajal kolektivom več stimulansa za dvig proizvodnje. Nov plačni sistem, ki je letos uveljavljen in bo za posamezni kolektiv stopil v veljavo s trenutkom ko bo sprejet tarifni pravilnik, ne sloni več na togo določenem obračunskem fondu, poleg tega pa, kar je osnovno, omogoča izplačevanje norm in akordov. Pribitek za norme in akorde ne gre v plačni fond, temveč v materialne stroške. S tega stališča je nov plačni sistem korak naprej. Če se pa spustimo v totalno obravnavo tega ugotovimo, da pušča ogromne vrzeli, ki se še stopnjujejo s tem, da bodo Uredbo dopolnjevali še dodatni predpisi Zveznega izvršnega sveta, ki do sedaj niso še znani na terenu. Ena od osnovnih pomanjkljivosti je po našem določitev plačnega fonda, ki bazira na lanskoletnem doseženem obračunskem fondu, slonečem še vedno na štirih kategorijah kvalifikacij, s plačami od 6 do 12 tisoč dinarjev, z možnostjo dviga do 25% za našo stroko, kar smo ugotovili že v začetku, saj je razpon 1:2 premajhen in onemogoča upostavitve pravičnejšega razpona znotraj podjetja. Druga bistvena pomanjkljivost sistema pa je poglavje norm. Novi sistem postavlja norme na lanskoletno doseženo proizvodnjo, to se pravi v državnem merilu uzakonjuje neenakost kolektivov, daje prednost kolektivom, ki so do sedaj lagodno živeli, to se pravi, da odstopa od socialističnega načela kdor družbi več daje, naj od družbe več dobi. To svojo trditev naslanjam na to, da kolektivi, ki so v pretekli dobi zaostrevali vprašanje proizvodnje storilnosti dela, razvijali organizacijo dela, ki so svoje kapacitete pravilno izkoriščali, ti bodo od družbe za enako ali boljše delo ravno toliko dobili, oziroma bodo dobili manj od tistih, ki so do sedaj organizacijo proizvodnje, storilnost dela zanemarjali

ter ob prvih težkočah zaradi lastne lagodnosti norme sploh opustili. Kolektivi z višjo storilnostjo dela bodo imeli manj možnosti prekoračevanja norm pri današnjem stanju sredstev za proizvodnjo, ker kapacitete se dajo le do določene višine izkoriščati, dočim kolektivi z nizko proizvodnjo bodo imeli to možnost. Sistem sicer predvideva možnosti intervencije ZIS, OLO in RIS, z zahtevno, da se posamezne norme revidirajo. Sistem uvaža kot novost komisije, ki bodo zasledovale in proučevale naš plačni sistem ter norme in akorde. Toda kljub vsem tem zaščitnim meram smo že danes prepričani, ker tudi drugače ne more biti sedaj, ko se sistem uvaža, da bo tisti lažje vozil, kot je do sedaj. Prav tako problematične so predvidene premije za prihranke, ki gredo v breme dela dobička, ki je predviden za plače. Smatramo, da bi bilo pravilno, da bi tudi premije bremenile materialne stroške tako kot norme. Nejasno je tudi vprašanje stimulansa za dvig storilnosti dela, ki ga dosežemo z boljšo organizacijo dela s tem, da zmanjšamo število zaposlenih na enoto proizvoda. Kot sindikalna organizacija se ne moremo strinjati z načinom obravnavanja nočnega dela, kot ga obravnava nov sistem, ker ta ne predvideva dela v izmenah. Sistem postavlja, da ima delavec pravico do nočnega dodatka le takrat, ko nepretrgoma dela na nočni izmeni 26 delovnih dni.

Tako kot je plačni sistem v državnem merilu še nepopolen in nepreizkušen, prav tako tudi v naši tovarni bolehamo na tem področju. Vsa leta od uvedbe prvega tarifnega pravilnika skušamo najti sistem, ki naj bi v okviru Železarn postavil pravilne odnose med delovnimi mesti z ozirom na potrebno kvalifikacijo in pogoje dela. Na tem področju čakajo našo sindikalno organizacijo, organe upravljanja, kakor tudi upravno-tehnično vodstvo tovarne, še velike naloge. Ena od bistvenih težkoč, ki je do sedaj ovirala postavitve pravilnih medsebojnih odnosov je bila neutrjena kvalifikacijska struktura naših delovnih mest z ozirom na zahteve procesa proizvodnje. Za postavitev pravičnejšega plačnega sistema v podjetju je ureditev tega vprašanja neobhodno potrebna. To zahtevo nam pojasnjujejo izkušnje, ki smo jih imeli vsakokrat, ko smo sprejemali nove tarifne pravilnike. Struktura delovnih mest se je spreminjala v korist visokokvalificiranih in kvalificiranih, ne da bi to zahteval proces proizvodnje. Tu je prihajal bolj do izraza oportunizem obrata. Del vzrokov, da smo v tovarni prišli do strukture kvalifikacije, ki ni v skladu z zahtevami procesa proizvodnje, leži tudi v tem, da vsi dosedanja plačni sistemi upoštevajo samo strokovnost delovnega mesta, dočim pogoje dela zanemarjajo. To stanje prihaja še najbolj do izraza v naši stroki, kjer pogoji dela odtehtajo visok procent strokovnosti. Eden izmed vzrokov je po mojem mnenju tudi v sedanjem sistemu pokojnin, ki sloni na kvalifikacijah, dočim so pogoji dela zanemarjeni. Železarna je v preteklem letu opravila na tem področju ogromno delo, ko je izvedla popis vseh delovnih mest v tovarni. Prvi rezultati tega popisa kažejo, da bomo v novem

tarifnem pravilniku lahko postavili pravičnejši odnos med delovnimi mesti in obrati.

Nova uredba o plačah postavlja, da morejo biti tarifni pravilniki sprejeti do 31. marca 1955. Z novimi predpisi dobiva tarifni pravilnik novo funkcijo, postaja eden najvažnejših instrumentov v gospodarskem življenju, saj konkretizira odnose znotraj podjetja, način nagrajevanja ter udeležbo in neudeležbo pri uspehu ali neuspehu podjetja. Tarifni pravilnik postaja tudi neke vrste pogodba med delovnim kolektivom in družbeno, zlasti komunalno skupnostjo. S tarifnim pravilnikom določa družbena skupnost udeležbo kolektiva na ustvarjenem delu. Temu novemu značaju tarifnega pravilnika je prilagojen tudi način sprejemanja, oziroma potrjevanja. Tarifni pravilnik potrjuje delavski svet, Ljudski odbor in sindikat. Tarifni pravilnik je dolžan izdelati Upravni odbor, ki ga da kolektiv v diskusijo. Tu bo morala priti do izraza sindikalna organizacija podjetja. Ko bo imel kolektiv tarifni pravilnik v diskusiji bo moralo biti naše delo usmerjeno v vsklajevanje tarifnih postavk sorodnih delovnih mest, kakor tudi različnih delovnih mest v podjetju. Ta naloga, ki stoji pred sindikalno organizacijo, je toliko bolj resna, ker odnosi v tarifnem pravilniku morajo biti tako vsklajeni, da ne bo potrebno že med letom izvajati razne korekture, kar po novih predpisih ne bo mogoče brez soglasja vseh podpisnikov. To postavljamo zaradi tega, ker nam dosedanje izkušnje povedo, da smo vsa leta nazaj že med letom spreminjali posamezne postavke. Sedaj veljaven tarifni pravilnik je doživel že toliko sprememb, da je še samo formalno veljaven. Pri doslednem vsklajevanju medsebojnih odnosov bomo naleteli na nevšečnosti, ki so vzrok našega popuščanja bolj socialnim, kakor pa socialističnim tendencam v prejšnjih letih. Tu mislim na dejstvo, da smo favorizirali nekvalificirana in polkvalificirana delovna mesta na račun visokokvalificiranih. Z novim sistemom dobiva sindikat pri urejanju plačnih odnosov novo vlogo. Spremeni se iz do sedaj formalnega sopodpisnika v organ, ki sodeluje pri sprejemanju tarifnega pravilnika. Poleg tarifnega pravilnika bomo morali v skladu s predpisi sprejeti tudi pravilnik norm. Kot sem že v začetku navedel smo v tovarni obdržali norme, zato ne bo to vprašanje predstavljalo posebnega problema, vendar bomo morali tudi tu vskladiti odnose med obrati. Iz navedenih podatkov je razvidno, da so eni obrati lahko visoko prekoračevali norme, dočim so drugi komaj prišli do plana.

Iz podatkov vidimo, da je stalna tendenca dviga absolutnega staleža ter znaša dvig letnega povprečja od 5.709 v letu 1953 do 6.052 ali za 343 ljudi več v letu 1954. Mesečni povprečni stalež ob koncu leta 1954 nam kaže, da smo že itak med letom spremenjeni normativ prekoračili in dosegli 6.193 zaposlenih, kar pomeni, da moramo k prejšnjemu dvigu normativa za 78 ljudi še dodati prekoračitev 134, kar nam do 212 ljudi več. Razlika med decembrom 1953 in 1954 pa znaša 313 ljudi več. Ko povzamemo v pretes predlog normativa delovne sile za leto 1955 lahko trdimo,

da v naših obratih pozabljajo na našo osnovno nalogo, to je na dvig storilnosti dela. Predlog normativa za leto 1955 zahteva 6.779 delavcev in 598 nameščencev ali skupno 7.377 ljudi. V številu delavcev je sicer všteta 8% rezerva ali 547 ljudi. Številka 7.377 ljudi nam priča kako neresno gledamo na gospodarske naloge in probleme, ki stojijo pred jugoslovansko skupnostjo in pred delovnimi ljudmi Jugoslavije. Upal bi si trditi, da je to zasmehovanje tistemu, kar hočemo doseči, to je na osnovi večje proizvodnje tudi boljše pogoje življenja. In še nekaj, tovariši, to je odgovor obratov na odločno zahtevo UO in uprave tovarne, da se mora letošnja proizvodnja dvigniti v skladu z našimi možnostmi. Tu bodo morali sindikalni odbori skupno z obratnimi DS podpreti UO in Upravo Železarne.

Za proizvodnjo 646.176 ton skupne proizvodnje smo plačali v letu 1953 skupno ur kot sledi:

Redne ure	13.604.890
Prazniki	59.913
Nedelje	511.281
Nadure	162.018
Prostovoljno delo	28.169

Skupno 14.366.271 ur

Bolovanje do 7 dni	254.360
Plačani dopusti	711.392
Plačani prazniki	171.677
Paragraf	6.905
Zamude vlakov	144

Skupno 15.510.749 ur.

dočim smo plačali za 704.518 ton ali 58.342 ton, to je 9% več, v letu 1954:

redne ure	14.036.564
praznične	64.220
nedelje	594.419
nadure	230.493
prostovoljno delo	64.577

Skupno 14.990.273 ur

Bolovanje do 7 dni	259.931
plačani dopusti	903.320
plačani prazniki	187.813
Paragraf	24.290
Zamude vlakov	628

Skupno 1.375.982 ur

Torej v letu 1954 skupaj plačanih ur 16.366.255 ur, to je 5.5% več kot v letu 1953.

Če jemljemo v poštev vse plačane ure (izvršene in odsotne) smo dvignili skupno proizvodnjo v primerjavi tekom leta 1953 za 3.5%. Če pa vzamemo samo izvršene ure je potem razlika 624.002 ur ali 4.35% napram letu 1953, torej smo dvignili skupno proizvodnjo za 4.5%.

Dosežena prodaja leta 1953 je znašala din 18.403.930.000.—, dosežena prodaja v letu 1954 pa znaša din 20.455.231.000.—, torej več prodanega v letu 1954 za 2.051.301.000 dinarjev. S to prodajo smo dosegli v letu 1953 921.691.400 din plač, v

letu 1954 pa predvidoma 951.747.108 din plač. Predvidoma več ustvarjenega plačnega fonda v letu 1954 za 30.055.708 din.

Pregled porabe plačilnega sklada je sledeč:

1 9 5 3

1. Redna mesečna izplačila	din 736.813.471.—
2. Izplačani dobiček dec. 1953	56.868.374.—
3. Izplačani dobiček 28. 3. 1954	28.984.930.—
4. Dotacija na Mežaklji, Crikvenici,	
Durom za dopuste 1953	3.760.319.—
5. Porabljeno v I. 1954 za popuste	
v Crikvenici in na Mežaklji in prevozi	2.250.000.—
6. Plačani davek na izplačani	
dobiček v letu 1953	88.023.606.—
7. Sklad za prosto razpolaganje	4.999.200.—
	din 921.691.400.—

1 9 5 4

1. Redna izplačila	din 835.659.441.—
2. Dopolnilne plače (dobiček	
31. 7. 1954)	24.912.435.—
3. Dopolnilne plače (dobiček	
30. 10. 1954)	63.457.110.—
	din 924.028.986.—
4. Dnevnice, dotacije MIŠ-u,	
obresti, itd.	28.144.724.—
	Skupaj din 952.173.710.—

Iz gornjega razvidimo, da je kolektiv sprejel potom rednih izplačil dopolnilnih plač — dobička v letu 1953 din 822.666.775.— v letu 1954 din 924.028.986.—

SOCIALNO ZAVAROVANJE

Da bi se preprečila razna izkoriščanja fondov socialnega zavarovanja, je izšel nov zakon o zdravstvenem zavarovanju, ki je stopil v veljavo s 1. januarjem 1955, na podlagi katerega je zadržano racionalnejše izkoriščanje fondov socialnega zavarovanja.

Prevedba pokojnin po novi Uredbi o prevedbi pokojnin je izenačila stare upokojence z novimi, tako je s tem izginil naziv staroupokojenec. S tem smo dosegli enoten pokojninski sistem. Prevedba pa zaradi raznolikosti problemov, ki so nastali med prevedbo, ni gotovih primerov mogla zadovoljivo rešiti. Glavni problem je priznavanje kvalifikacije. Republiška komisija za prevedbo n. pr. ni priznala v Železarni mesto vratarja za kvalificiranega. Kljub temu, da so vratarji, oziroma gotova mesta kvalificirana po tarifnem pravilniku. Kurjač raznih kotlov se prav tako noče priznati za kvalificirano delovno mesto. S tem nastaja vprašanje ali so delovna mesta ocenjena po tarifnem pravilniku merodajna za upokojitev ali ne.

Pri prevedbi uslužbencev - upokojencev so bile največje težave s šolsko izobrazbo. Mnogo starih uslužbencev je vršilo in še danes vrši odgovorna

dela po katerih bi morali biti upokojeni kot srednji uslužbenci. Šolska izobrazba pa mu pri pokojnini ne da ustrežajočega razreda. Zadeva bi se lahko rešila s tem, da bi še uslužbencem priznali strokovni izpiti, katere so morali polagati in se danes ne priznavajo uslužbencem v gospodarstvu.

Vprašanje priznavanja in določanja invalidnin ni še zadovoljivo rešeno. Sedanje invalidske komisije upoštevajo samo fizično nesposobnost invalida, ne pa poklicne nesposobnosti, kar ima za posledico, da invalidnina ne krije dostikrat razlike izgubljenega zaslужka. Rezultat tega je, da se brani invalid zapustiti delovno mesto, katerega težko še upravlja, kljub temu, da ve, da si slabša zdravstveno stanje. Prekvalifikacija pa je včasih nemogoča. Zlasti se to močno odraža na prometnem oddelku. Na tem oddelku se vršijo zdravniški pre-

Zaradi nezgode	6938 dnin, povpreč. mesečno	758 ali 0.33%
Zaradi bolezni	23583 dnin, povpreč. mesečno	1962 ali 1.14%
Zaradi postr. druž.	966 dnin, povpreč. mesečno	80 ali 0.05%

Skupaj 31442 dnin, povpreč. mesečno 2620 ali 1.52%

Za ta bolovanja je bilo izplačano 11,585.801 dinarjev oskrbnine v breme podjetja in sicer od tega 2,556.541 dinarjev zaradi nezgod, 8 milijonov 673.335 dinarjev zaradi bolezni in 355.952 dinar-

Zaradi nezgode	15165 dnin, povpreč. mesečno	1264 ali 0.73%
Zaradi bolezni	59776 dnin, povpreč. mesečno	4981 ali 2.91%
Zaradi postr. druž.		
in porod. dop.	6614 dnin, povpreč. mesečno	551 ali 0.32%

Skupaj 81730 dnin, povpreč. mesečno 6810 ali 3.97%

Za ta bolovanja nad 7 dni in porodniške dopuste ter dojenje je bilo izplačano v breme socialnega zavarovanja 29,503.719 dinarjev oskrbnine, od tega za bolovanje zaradi nezgod 5,460.613 dinarjev, zaradi bolezni 21,524.612 dinarjev, zaradi postrežbe družinskemu članu 63.014 dinarjev in zaradi dojenja 2,455.480 dinarjev.

Skupni povprečni procent izostankov zaradi bolezni in porodniškega dopusta v letu 1954 je bil 5.49 odstotkov, všteti delavci in uslužbence.

Nad 2 leti boluje 3 člani.

Nad 1 leto boluje 10 članov.

Nad 6 mes. boluje 28 članov (zaradi nezgode 7).

Nad 2 mes. boluje 36 članov (zaradi nezgode 8).

Predlogov za priznavanje starostne pokojnine je bilo vloženih potom podjetja 45. Zavod za socialno zavarovanje jih je rešil od teh 39, tako, da je nerešenih še 6, rešil je tudi 12 predlogov iz leta 1953 in enega iz leta 1952, nerešen pa je še en predlog iz leta 1952, ker ni razčiščena delovna doba.

Predlogov za invalidsko pokojnino je bilo v letu 1954 rešenih 25.

Invalidnine zaradi bolezni, silikoze in nezgode pri delu so bile leta 1954 priznane v 56 slučajih. Vseh invalidov dela in bolezni je zaposledih v podjetju 153, od tega 144 moških in 9 žensk. In to 78 moških in 3 ženske, katerim je priznana invalidnina zaradi nezgode, 6 moških, katerim je priznana zaradi silikoze in 63 moških in 6 žensk, katerim je invalidnina priznana zaradi bolezni.

gledi vsega prometnega osebja periodično. Ta komisija ugotavlja poklicno nesposobnost. Da je nesposoben na prometu vršiti službo je že zadosten vzrok, da slabo vidi ali sliši, za kar pa invalidska pokojninska komisija po svojih predpisih ne more priznati zadostnega procenta invalidnosti, da bi mu invalidnina krila izgubljen zaslužek. To pa vleče za seboj tudi posledico manjše pokojnine.

Da se reši ta problem bi bilo spremeniti invalidski sistem tako, da se ugotavlja poklicna nesposobnost invalida, pri tem pa bi bilo treba upoštevati socialne momente posameznih in pa možnost prekvalifikacije.

Kot je razvidno iz pregledov je v letu 1953 izpadlo zaradi bolovanj 31.442 dnin za bolovanje do 7 dni, to je povprečno mesečno 2620 dnin. Od tega odpade na bolovanje:

jev zaradi postrežbe druž. članu.

Na bolovanja nad 7 dni in porodniške dopuste odpade 81.730 dni izostanka, povprečno mesečno 6810 dni. Od tega odpade na bolovanje:

V nadaljnjem je tov. Jasnič obravnaval higienško - tehnično zaščito dela, katere podatke smo objavili v prejšnji številki „Železarja“, zato ta del poročila izpuščamo.

STROKOVNO ŠOLSTVO

Podjetje ima za usposabljanje potrebnega kadra Metalurško industrijsko šolo. V lanskem letu je obiskovalo MIŠ, na kateri se vzgajajo učenci v kvalificirane delavce kovinarske in sorodnih strok, 239 učencev. S šolskim letom 1953—1954 je šola zaključilo 95 učencev. Ti so zaposleni v raznih obratih podjetja, večinoma kot kvalificirani delavci. S šolskim letom 1954—1955 je bilo sprejetih v I. razred MIŠ 87 učencev, tako da je imela šola koncem I. polletja 1954—1955 skupino 218 učencev, od teh v I. razredu 87, v drugem 71 in v tretjem 60. Dosežen uspeh šole v I. polletju je bil 157 pozitivnih učencev ali 71.36%, kar je lep uspeh. V bližnji bodočnosti bo morala MIŠ preusmeriti svoje delo v to, da bo vzgajala več kadra za naše osnovne metalurške obrate in ne le ključavničarje, strugarje in elektrifikarje, ker ni redek slučaj, da gredo sedanji absolventi MIŠ na tovar, ker naše delavnice so v glavnem zasedene.

Preteklo leto smo imeli v MIT še dva razreda III. in IV. z 41 dijaki. Ob koncu šolskega leta 1953—1954 je diplomiralo 17 slušateljev. V letošnjem šolskem letu obstoja le IV. razred s 24 dijaki

MIT in s koncem šolskega leta bo ukinjena edina ustanova te vrste v Sloveniji. Zdi se mi, da smo to vprašanje preveč zanemarili, kljub temu, da je lanskeletna konferenca Republiškega sindikata metalurгов postavila zahtevo, da naj MIT obstoja toliko časa, dokler ne bo ustanovljena mojstrska šola naše stroke.

V lanskem letu je bil v okviru Železarne Jesenice organiziran 3 mesečni žerjavovodski tečaj, 3 mesečni mojstrski tečaj, tečaj za vlečno službo in prometna šola. Vršili so se tečaji PAZ-a. Vse tečaje je obiskovalo okoli 800 zaposlenih. Organizirani so bili tudi jezikovni, strojepisni in steno-grafski tečaji.

SKRB ZA ČLOVEKA

Pod Upravo Železarne je bilo do 1. 8. 1954 176 zgradb z 838 stanovanji. S 1. 8. 1954 je bilo večina teh stavb prenešana v stanovanjsko skupnost MLO Jesenice. V letu 1954 je tovarna izročila prometu 4 bloke s 64 stanovanji. 1 blok je bil prevzet v tem mesecu in čaka na vselitev. V preteklem letu je tovarna imela težkoče pri finansiranju gradnje stanovanj. Le po večkratnih intervencijah je uspelo dobiti 100 milijonov kredita, ostala sredstva pa je obljubil OLO in MLO. Lanskeletni sistem delitve dohodkov je puščal gospodarskim podjetjem premalo sredstev, da bi lahko samostojno finansirali gradnjo stanovanj, z ozirom na sedanje potrebe. Tudi letos ni stanje nič boljše, oziroma so slabi izgledi. Tovarna bo prisiljena ustaviti nadaljnjo gradnjo, dokler ne bo vprašanje finansiranja rešeno. Do istih težkoč so prišli tudi graditelji individualnih hišic. Kredit, ki ga je dalo podjetje pred leti, je izčrpan. Večje število teh graditeljev je sedaj na pol poti. Zmanjkalo jim je sredstev za dokončanje hišic. K temu so precej pripomogle visoke cene gradbenega materiala. OLO je z razumevanjem pristopil na pomoč graditeljem s tem, da jim omogoča nabavo lesa po nižjih cenah.

Tovarna ima samske domove z 241 sobami in 739 posteljami. V lanskem letu je bil adaptiran samski dom v Delavski ulici. Za prehrano članov kolektiva skrbijo tri menze in Kazina. Povprečno število obrokov v vseh treh menzah je 350 kosil in 230 večerij. Kazina ima okoli 70 abonentov. Prejšnja leta je tovarna dajala menzam dotacije in s tem pomagala k boljši prehrani abonentov. V letu 1954 so bile ukinjene vse dotacije. Menze so bile postavljene na samostojni finančni račun. Ker so bile cene že itak visoke, je morala ta sprememba vplivati na kvaliteto hrane. Problem delavske prehrane je tudi v tem, da posamezni abonenti zmorejo le en obrok tople hrane v menzi, dočim drugega ali preskočijo ali pa si sami nekaj skuhamo. Največ primerov je takih, da uživajo suho hrano.

Nerazumljivo se nam zdi stališče menz, da ne uvedejo zajtrka. Večina abonentov, v kolikor si sam ne skuha, gre na delo jutraj ne da bi užil nekaj toplega. Bodoči TO bo moral skupno z DS, UO in Upravo Železarne najti primerno rešitev.

Tovarna naj bi prevzela na lastne materialne stroške režijo naših domov, tako da bi abonenti plačevali le stroške hrane.

Tudi kantine v tovarni bodo morale biti predmet obravnave v reševanju problema prehrane. Kantine naj bi imele večjo izbiro hrane, pri pijačah pa naj bi se preusmerile na brezalkoholne pijače. Da bi se omogočilo izkoriščanje letnega dopusta članom kolektiva, ima podjetje dva počitniška domova v Crikvenici in na Mežakliji. Lansko leto je preživelo svoj letni dopust v domu Crikvenica 821 gostov, poleg tega je bilo 12 izletniških skupin s 434 izletniki, 45 jeseniških godbenikov ter 19 učencev osnovne šole Gozd Martuljk. Dom je bil lansko leto adaptiran.

Dom na Mežakliji je imel 1010 gostov in to članov kolektiva z 2217 nočninami, 57 članov Univerze z 497 nočninami, 9 študentov z 147 nočninami in 12 privatnikov s 123 nočninami. Število gostov se je napram letu 1953 dvignilo od 866 na 1088, toda nočnine so padle od 3666 na 2984.

DS je lansko leto iz presežka plačnega fonda nakazal 4.000.000 din domovoma za podporo.

Od tega je bilo porabljen 2.700.000 din. Preostala sredstva bodo v letošnjem letu služila kot dotacija. DS bo moral tej vsoti še nekaj dodati.

ORGANIZACIJSKO POROČILO

Dne 25. januarja 1955 bo preteklo 10 let, odkar obstojajo naši sindikati. Ta pretečena doba je tesno povezana z razvojno potjo naše socialistične domovine. Notranje življenje in ves razvoj zveze sindikatov Jugoslavije je bil od prvih dni najtesneje povezan z razvojem naše socialistične graditve ter so tako organizacijska struktura in metode dela v skladu s splošnim družbenim, političnim in gospodarskim razvojem države. Nadaljnji razvoj socialistične demokracije v naši državi, ki se odraža v prevzemanju gospodarstva v upravljanje s strani neposrednih proizvajalcev, v decentralizaciji gospodarskega in upravnega aparata, v prenosu vrste državnih funkcij na družbene organe, v vseširšem in neposrednem pritegovanju množic v delo predstavniških organov ljudske oblasti, v krepitvi ekonomske osnove naše socialistične demokracije itd., se je nujno odražal tudi na vlogi in nalogah sindikalne organizacije. Sindikati so v novih pogojih dobili vrsto novih nalog. Razumljivo je, da so za uspešno izpolnjevanje teh nalog potrebne tudi ustrezajoče organizacijske oblike in nov način dela v organizaciji. Struktura sindikatov je ostala ista kot jo predvideva statut sprejet oktobra 1948. leta, to je še preje predno so se v našem družbenem življenju pojavili organi upravljanja v gospodarstvu. Iz tega sledi, da bomo morali tudi sindikate prilagoditi načinu upravljanja našega gospodarstva. Da bi rešili ta problem sta zasedala Plenum Zveznega odbora socialistične zveze Jugoslavije in Centralnega sveta zveze sindikatov Jugoslavije že v mesecu juniju preteklega leta. Na 18. plenumu CS ZSJ je bila postavljena komisija z nalogo, da prouči organizacijske probleme sindikatov in pripravi podrobne

predloge za spremembo statuta. Ta komisija je poslala sindikalnim organizacijam na terenu teze, ki obravnavajo na eni strani sedanjo vlogo sindikata v obdobju delavskega upravljanja, na drugi strani pa bodočo strukturo sindikata. Diskusija na tovarniškem odboru in po tovarni je pokazala, da teze, ki obravnavajo mesto in vlogo sindikalne organizacije, ustrezajo današnjim pogojem v kolektivih, dočim se s tezami, ki postavljajo bodočo strukturo sindikata ne moremo strinjati, ker bi v našo sindikalno organizacijo vnesli še več drobnjarskega dela, kot je bilo to do sedaj. Teze predvidevajo namreč, da bi posamezne stroke dobile ustrezajočo sekcijo v sindikatu, to se pravi, bi pri nas v železarni ne imeli več enotnega sindikata, temveč bi bil le ta razdeljen na več sekcij po strokah s svojimi odbori in financami. Če bi se to uresničilo, bi prihajale vedno bolj do izraza tendence cehovstva in kakšne bi bile posledice za sindikalno organizacijo si lahko predstavljamo že iz tega, da že danes, ko obstojajo sindikati po strokah, ti zagovarjajo le svojo stroko, čeprav na škodo ostalih strok. Da pa je nujno v strukturi izvesti določene spremembe nam priča dejstvo, da smo do sedaj poznali le povezavo po strokah, dočim smo teritorialno povezavo zanemarjali. Ta zahteva bo prihajala vedno bolj do izraza, ko se bo naš državni sistem izpopolnjeval z uvajanjem komunalnih skupnosti, kjer bo imel sindikat tudi svojo vlogo.

Prav danes, ko podajam analizo našega sindikalnega dela v našem podjetju, o uspehih in napakah, ki jih moramo samokritično oceniti, poiskati način njih odprave, da se v prihodnosti ne bodo več ponavljale, da bo naše delo čim uspešnejše v korist delovnih množic, nas samih in učvrstitvi naše države, čutim dolžnost, da iste v kratkem nakažem. Diskusija naj pa dopolni ali popravi, da bodo zaključki naše letne konference kaži-pot našega bodočega dela.

Predsedstvo TO je od lanske letne konference imelo 32 rednih sej, 5 sindikalnih aktivov, 2 sindikalna aktiva s člani obratnih delavskih svetov. TO je na teh sejah razpravljalo vse važnejše probleme in naloge, ki so se v teku preteklega leta postavile pred naš delovni kolektiv. Da bi svoje delo lažje izvrševal je TO formiral iz svojih članov štiri komisije: komisijo za delavsko upravljanje, komisijo za organizacijska vprašanja, komisijo za socialno zavarovanje in HTZ ter komisijo za kulturo in prosveto. Kljub temu, da je TO s formiranjem teh komisij hotel doseči boljše delo, moramo ugotoviti, da te komisije niso med letom zaživele in da rezultat njihovega dela ni dosegel tega, kar je TO od njih potreboval. TO je na svojih sejah poleg načelnih vprašanj razpravljalo in sklepalo še o raznih drobnih in individualnih problemih, ki bi jih sicer morali obratni sindikalni odbori rešiti sami in ki posegajo v življenje posameznika. Na vseh sejah je TO sprejel 193 sklepov, ki so bili v glavnem vsi izvršeni. Člani TO so z obiski po obratih prenašali zaključke na sindikalne odbore obratov, na drugi strani pa jim pomagali pri iskanju najboljših rešitev. Priznati

moram, da niti TO kot celota, niti posamezni člani nismo dali od sebe tistega, kar bi lahko in poleg tega zanemarili tudi delo v osnovni sindikalni organizaciji, kjer smo vključeni. Prav zaradi tega dejstva je mnogo vprašanj prihajalo na seje TO, ki bi jih sicer lahko obrati s pomočjo članov TO sami rešili. V delu TO se je pokazala tudi ta pomanjkljivost, da je premalo delala oziroma obravnavala probleme direktno z grupnimi poverjeniki. Ta pomanjkljivost se je zlasti pokazala pri reševanju problema članarice. Povdariti sicer moram, da če bi obratni sindikalni odbori nudili več pomoči poverjenikom, bi delo sindikalne organizacije kot celota prišlo v lanskem letu bolj do izraza. TO je moral v lanskem letu razveljaviti občni zbor sindikalnega odbora Javornik III, ker je bil nepravilno izvršen. Občni zbor je bil ponovno sklican. TO je tudi obravnaval vprašanja združitve vseh treh sindikalnih odborov Javornik I., to je težke proge, lahke in srednje proge ter adjustaže. Tu TO ni uspel, ker so se posamezni funkcionarji na Javorniku I temu uprli, čeprav so med letom prišli sami do spoznanja, da če bodo hoteli uspešno reševati vse probleme, ki se pojavljajo v njihovem obratu, bo nujna združitev. Trdim, da je bila omenjena delitev kolektiva na tri sindikalne odbore umetna, zato, da bi se napredne sile kolektiva cepile. TO je moral s posredovanjem rešiti tudi situacijo v jeklovleku, ko je predsednik obratnega sindikalnega odbora prenehal z aktivnim delom ter prepustil obratni odbor brez glave in to zaradi nastalih trenj v obratu. Na skupnem sestanku obratnega sindikalnega odbora, ODS in aktiva ZK obrata je bilo to vprašanje razčiščeno in je predsednik ponovno prevzel vodstvo odbora. Moram pripomniti, da je bil ta odbor med letom eden izmed najbolj aktivnih. Istotako je ostal brez predsednika sindikalni odbor zaščitne službe, ko je le ta bil službeno premeščen.

DELO SINDIKALNIH ODBOROV

V glavnem so vsi sindikalni odbori dobro delovali. Sodelovali so pri izdelavi normativa zaščitnih sredstev, popisu delovnih mest, v diskusiji o pravilih podjetja, aktivno so sodelovali v ODS in izvedli volitve v ODS in CDS. Na splošno moram reči, da so sindikalni odbori obratov premalo občutljivi za razne probleme, ki se pojavljajo v obratu in gredo mimo njih. Tako smo imeli na Javorniku I. primer, ko je ODS brez privoljenja kolektiva sklenil, da se za 1. november vsem delavcem, ki imajo še plačani dopust, piše za ta dan dopust. OSO ni na to vprašanje reagiral, čeprav so bila v obratu negodovanja in še več, naslednji dan so morali posameznemu delavcu, ker pač dopusta ni imel več, dati brezplačen dopust. Enak slučaj je bil na plavžu, ko so morali posamezni delavci po več nedelj zaporedoma priti na delo, čeprav bi po rednem turnusu ne bilo to potrebno. OSO bodo morali posvetiti več skrbi delu obratnih delavskih svetov in pomagati pri reševanju problemov, ki nastajajo v obratu. Da se da do-

seči lepe uspehe z medsebojnim sodelovanjem v obratu nam priča primer martinarjev, ko so se vsedli skupaj na posvet OSO, ODS, ZK in obratovodstvo in si tu povedali iz oči v oči vse kar je imel kdo komu povedati. Iz posvetovanja so odšli z razčiščenimi pojmi ter pripravljeni na reševanje še tako perečih problemov. Uspehi kolektiva martinarne dokazujejo, da je bil ta način reševanja problemov primeren in da je rodil dobre rezultate. To se je pokazalo tudi na zadnjem sindikalnem sestanku obrata, ko je bilo navzočih nad 150 članov kolektiva in to v prostem času. Tu se je kolektiv obvezal, da bo izvršil naloge, ki se postavljajo pred njega z družbenim planom. Naloge, ki čakajo OSO pri sprejmanju tarifnega pravilnika, pravilnika norm, družbenega plana itd. nam narekujejo, da izvolimo v obratne sindikalne odbore ljudi, ki so pripravljeni aktivno delati v sindikatu ter imajo potrebne politične kvalifikacije za to. Uspeti moramo, da bodo sindikalni odbori bolj samostojni, kot so bili do sedaj, da bodo sposobni takoj reagirati na probleme, ki se v obratu pojavijo, ne da bi čakali, da jih bo nekdo iz TO na to opozoril ali pa celo reševal. OSO bodo morali imeti več sestankov s kolektivom, te sestanke dobro pripraviti ter na ta način zainteresirati kolektiv kot celoto pri reševanju problemov vsakdanjega življenja.

STANJE ČLANSTVA SINDIKALNE PODRUŽNICE ŽELEZARNE

Po proračunu za leto 1954 je bilo planirano 6000 članov, dosegli pa smo 6210 članov. Kljub temu, da smo prekoračili plan za 210 članov, v povprečju za celo leto ne moremo biti s tem zadovoljni, ker je naš stalež v decembru znašal 6757 ter povprečni stalež med letom 6593. Torej smo imeli v povprečju vsak mesec 383 članov kolektiva izven sindikalne organizacije, ker smatramo vse neredno plačajoče člane za neorganizirane.

Pri pobiranju članarine predstavljajo poseben problem neredno plačujoči člani, saj se giblje povprečje zaostankov od 700 do 800 članov mesečno, na drugi strani pa znašajo mesečna doplačila od 500 do 700, torej vedno več zaostankov, kot pa doplačil, kar pomeni, da se število neredno plačujočih iz meseca v mesec dviga. Pri zaostrevanju pobiranja članarine smo naleteli na nepravilno plačevanje članarine z ozirom na zaslužek, moram pa pristaviti, da smo tu želi več uspehov in smo dvignili pri prvem razredu od 50 članov v januarju na 387 v decembru, v II. razredu pa od povprečnih 3.000 plačujočih na 3.850 v decembru. Seveda na drugi strani se je zmanjšal odnos v III. razredu od 2160 v januarju na 1397 v decembru, v IV. razredu od 976 na 588 in v V. razredu od 151 na 93.

Po proračunu so bili predvideni lanskoletni dohodki v znesku 9.017.316 din, doseženo pa je bilo 9.356.387 din, torej za 339.071 din več. Izdatki so bili predvideni za 9.017.316 din, doseženo 8.677.043 din, torej za 341.273 din izdatkov manj.

KULTURNO PROSVETNO DELO

Čeravno ima jeseniški industrijski center vse pogoje za kulturno prosvetno delo, lahko ugotovljamo, da naša „Svoboda“ ni postala žarišče vzgoje in kulturnega udejstvovanja. Priznati moramo, da smo kot sindikalna organizacija razpravljali o „Svobodi“ samo takrat, ko smo reševali vprašanje financ. Pozabili pa smo na našo nalogo, da bi sindikalna organizacija temeljiteje razpravljala o delu „Svobode“ in vključevala v njeno aktivno delo širši krog, zlasti mlajše delavce.

Tako kot kulturno prosvetno delo, bo tudi delo med mladino moralo postati pogostejši predmet obravnave na sejah TO in sindikalne organizacije kot celote. Mladinska organizacija je bila pred leti prenešana iz tovarne na teren. Proti koncu lanskega leta se je v tovarni formiral iniciativni odbor mladih proizvajalcev, ki naj bi poleg vseh ostalih organizacij v tovarni skrbel za strokovni in politični dvig mladih delavcev. Naš odbor je na eni izmed svojih sej obravnaval skupno s tem odborom vprašanje mladine, zlasti pa še ljudi, ki so na novo sprejeti v tovarno. Predmet diskusije na tem posvetu je bilo tudi stanje po naših samskih domovih. Iniciativni odbor ima vrsto dobrih zamisli, katerim bo moral bodoči TO posvetiti posebno pažnjo in skupno z Upravnim odborom, Delavskim svetom in vodstvom tovarne iskati primerne rešitve. Ko zaključujem svoje poročilo, hočem opozoriti na nekaj nalog, ki stojijo neposredno pred nami.

Skrbeti za nadaljnji razvoj organov delavskega upravljanja in s pravili podjetja določiti mest in vloge obratnih delavskih svetov. Da bi dvignili kvaliteto članov, organov upravljanja, je organizirati študijska posvetovanja, ki naj bi obravnavala predpise našega ekonomskega sistema, metodo in vsebino dela. Nuditi pomoč sindikalnim odborom obrata, da bodo postali sposobni reševati vse probleme, ki se bodo pojavili v življenju obrata. Z individualnim delom med članstvom kolektiva dvigati socialistično zavest našega delovnega človeka. Boriti se za tem, da bo število neorganiziranih članov kolektiva minimalno in plačevanje članarine v skladu z zaslužki redno za vsak mesec.

DISKUSIJA

Po poročilu se je razvila **diskusija**, kakor jo v izvlečku objavljamo:

Tov. Tori se je dotaknil problema vzgoje kadrov in predlagal, da bi se v učni program MIŠ vnesla tuda politična ekonomija, s čemer bi se mladi delavci že takoj seznanili z vsemi problemi in bili kos nalogam, ki jih čakajo.

Tov. Noč Vinko je razpravljal o nekaterih aktualnih političnih problemih in podčrtal nujnost večjega zanimanja za politične dogodke.

Tov. Kotnik je iznesel nekaj problemov obratnih delavskih svetov, s pripombo, da je treba odpraviti strah članov, da bi se jim kdaj pozneje maščevalo, ker so pokazali na kakšne napake. Ugo-

tovil je, da bi bilo treba več zasedanj in sestankov CDS in ODS ter več aktivne diskusije.

Tov. Rotar je obravnaval pekoč problem obrata promet in njegovih delavcev, ki po dolgih letih zaradi na zdravniškem pregledu ugotovljeni nesposobnosti ne morejo več opravljati svojega kvalificiranega dela in so tako nujno prikrajšani na zaslužku, istočasno pa tudi pri pokojnini. Predlagal je tudi nekaj sprememb pri pokojninskem zakonu in osvetlil nekaj problemov našega socialnega zavarovanja.

Tov. Likovič je govoril o higiensko-tehnični zaščiti dela in ogromnih sredstvih, ki so v ta namen bila dana. Povdaril je uspehe, ki smo jih na tem področju že dosegli, pa tudi nakazal vse propuste, ki so preprečili, da bi bili ti uspehi še večji. Podčrtal je nujnost, da delavec pride na delo spočit, naspan in dobro nahranjen, s tem v zvezi pa je nakazal tudi stanje v naših menzah, kantinah in domovih, ter naloge, ki nas v bodoče pri tem še čakajo.

Tov. Stariha je obravnaval zakon o socialnem zavarovanju in pokojnine. Obravnaval je tudi Tarifni pravilnik in povdaril nujnost, da bo sestavljen tako, da bo stimulatивно vplival na storilnost dela in upošteval vso težo dela v metalurškem podjetju.

Tov. Culjkar je diskutiral o problemih kadrovcv, ki so iz drugih republik pri nas na izučevanju. Zavzel se je za to, da smo tovariški in gostoljubni do njih in da jih vključimo v prav vse življenje pri nas, ne pa da jih prepuščamo samim sebi.

Tov. Lenar je obširno nakazal vse probleme obrata promet, tako glede pokojnin in težav, ki nastajajo zaradi predčasne nezmožnosti dela na raznih kvalificiranih delovnih mestih v železniški službi, kakor tudi glede turnusa na 4 izmene. Povdaril je uspehe prometa, kljub neštetim težavam in problemom in ob koncu omenil velikanske uspehe našega kolektiva, ki jih lahko vsak vidi na vsakemu koraku, kar je dokaz naše prave poti in uspehov tudi v bodoče.

Tov. Pogačnik Zdravko je govoril o naši socialistični demokraciji in nujnosti zavesti pri slehernem članu kolektiva, da je soupravljalac podjetja in s tem tudi za marsikaj odgovoren. Nadalje je bil mnenja, da pripada nočni dodatek tudi delavcem, ki delajo v turnusu, prav posebno pa je kritiziral uslužnostna mestna podjetja, s pripombo, da se tudi ljudje premalo zanimajo za delo istih in sicer ponavadi šele takrat, ko je že prepozno. O samcih, da nimajo dovolj možnosti za vsestransko izživeljanje, je bil mnenja, da se lahko vključijo v eno izmed devetih sekcij „Svobode“, kjer je dela dovolj, glede kantin pa je pribil, da naj bodo za delavca in naj ne delajo za dobiček.

Glavni direktor tov. Ropret Viktor je najprej omenil, da bo z novim tarifnim pravilnikom urejeno vprašanje razlike tarifne postavke pri strojevodjih, ki so bili nastavljeni na drugo delovno mesto, kakor tudi pri drugih. Nato je govoril o zaščitnih sredstvih, za katera je naš kolektiv dal velike vsote, toda na žalost imajo delavci kaj ču-

den odnos do njih in jih mnogokrat uporabljajo v popolnoma druge — privatne namene. Razložil je situacijo in težave v naših samskih domovih, kjer se je stanje znatno izboljšalo, čeprav obstoji še marsikaj, kar bi bilo treba izboljšati. Glavno pa je seveda, da imajo samci v teh domovih pravičen odnos do vsega in zlasti do skupne lastnine, saj od njih samih odvisi, kako bodo uredili in očuvali vse kar se jim nudi. Kantine so res v mižernem stanju in treba bo v njih preiti na točenje brezalkoholnih pijač, da se izogne vsem primerom pijanosti že v zgodnjih urah. Podjetje bo tudi prevzelo vse režijske stroške kantin in s tem bo odpravljeno ustvarjanje dobička, zagotoviti pa tudi treba večjo izbiro hrane v kantinah.

Nato je tov. direktor navedel nekaj zlobnih paporol, ki so se pojavile na Javorniku v zvezi z dobičkom. Vprašal je vse prisotne, če vedo za eno samo podjetje pri nas, ki je v letu 1954 izplačalo 140% viška na plače. Nobenega podjetja ni bilo in tov. direktor je povdaril vlogo članov DS, da z vsemi problemi seznanjamo člane po obratih, saj se jim ves material po potrebi dostavi pred zasedanjem in če kdo česa ne razume, lahko zve na zasedanju ali tudi pri posameznih tovariših. Tov. direktor je še govoril o principih upravljanja in nujnosti, da sklepe, sprejete na zasedanjih in sejah, prav vsi sprovajamo v življenje, glede planskih nalog v letu 1955 pa ne poslušajmo nergačev, temveč nadaljujmo z delom, kot smo začeli, saj nam že prvi letošnji uspehi dokazujejo, da z dobro organizacijo in voljo plan prav gotovo dosežemo.

Tov. Noč Martin je osvetlil nekaj problemov obrata Javornik I., ki je eden najstarejših in zato zelo tesen in glede dela težak obrat. Omenil je, da so se na Javorniku I. zedinili, da bodo imeli samo en sindikalni odbor, ne pa tri, kar bo gotovo prineslo nove uspehe pri sindikalnem delu.

Tov. Labura Zvone je povdaril nujnost, da se postavijo naši sindikalni forumi na tako raven, da bodo svobodno in samostojno reševali vse probleme, ker le tako bodo zagotovljeni uspehi. Stojimo pred volitvami v CDS in ODS in resno moramo premisliti, da bomo vanje izvolili politično in gospodarsko razgledane tovariše. Vso pozornost bo treba posvetiti kvalitetni pripravi sestankov in ne dopustiti, da je udeležba na sestankih in zasedanjih proti koncu vedno manjša in se zato ne sprejema nobenih zaključkov. Pred sindikalno organizacijo letos stoji vrsta nalog, od katerih je ena prvih tarifni pravilnik. Tudi osnutku pravil podjetja je bilo posvečeno premalo pozornosti in ko bo potrjen, ne bo nobena sprememba več mogoča. Z zvišanjem plač prav gotovo ne bomo dosegli zvišanja življenjskega standarda, veliko vlogo pri vplivu na proizvodnost dela in rentabilnost uslužnostnih podjetij pa ima lahko prav sindikalna organizacija. Prav od Jesenic in našega podjetja se pričakuje, da bo v vseh teh pogledih dalo nove napotke in predloge, zato vsi skupaj vse delo resno vzemimo v roke in uspehi ne bodo izostali.

Tov. Podlipec je prikazal situacijo v našem domu v Crikvenici in navedel vsa nujna dela, ki nas pri tem čakajo. Predlagal je, da se v mesecu

maju, ko še ni interesentov, pošlje 3 skupine najboljših delavcev po 10 dni na brezplačni dopust, da dom ne bo prazen. Ob koncu je tudi povdaruil nujnost in važnost zgraditve novega sindikalnega doma na Jesenicah.

Tov. Knaflič je obravnaval predvsem politično situacijo v zvezi z družbenim planom. Razložil je situacijo, ki je nastala v letu 1954 z naraščanjem cen in nevarnostjo delne inflacije, ter ukrepe, ki so bili nujni, da so to preprečili. Pri delavcih glede tega ni problemov, saj v večini zdravo gledajo na vse to, ostro pa se je treba boriti proti pojavom negodovanja v zvezi z obveznostmi, ki jih ima naša republika do drugih manj razvitih republik, kajti gledati moramo celoto našega gospodarstva in v duhu socialističnih odnosov ne moremo trpeti neke zaostalosti.

Dotaknil se je tudi nujnosti najtesnejšega sodelovanja med mestnim in tovarniškim sindikatom, ker bo le skupno reševanje vsakodnevnih problemov, zlasti v okviru bodoče komune, prineslo zaželjene rezultate. Omenil je, da se bo zboljšanjem samoupravljanja v malih gospodarskih podjetjih zboljšalo tudi njih gospodarjenje in s tem dvignil življenjski standard. Kar se tiče ideološko-politične vzgoje je dejal, da sindikat ni v celoti odigral svoje vloge. Nujno je čim širše sloje seznaniti z vsemi gospodarskimi zakoni, jih vključiti v tečaje in z marksističnimi krožki dvigniti politično znanje delavcev-upravljalcev, kajti politična vzgoja nam je nujno potrebna.

Tov. Šturm je v imenu Republiškega odbora metalurgov pozdravil občni zbor in želel tudi v bodoče veliko uspehov. Povdaruil je uspehe, ki so kljub samokritiki, vidni iz dosedanjega dela, dejal pa je, da nas ti uspehi ne smejo uspavati, kajti vsa Jugoslavija pričakuje od našega kolektiva, kakšne nove metode dela bomo uveljavili.

Obširno je nato govoril o pomembnosti in odgovornosti dela grupnega sindikalnega poverjenika, ki mora poleg vsega ostalega, skrbeti za vse

tiste drobne probleme svojega članstva tudi izven podjetja, kot n. pr. obiski, če kdo zboli, če je kdo v socialno težkem položaju itd.

Nato je omenil in osvetlil še nekaj vprašanj, ki so jih iznesli že drugi diskutanti in nakazal njih rešitev.

Tov. Arh Franc je skupščino pozdravil v imenu Mestnega sindikalnega sveta in naglasil nujnost čim tesnejšega sodelovanja pri reševanju vsakodnevni nalog.

Po zaključku diskusije je **tov. Rebernik** podal poročilo nadzornega odbora in predlog proračuna za leto 1955, ki je bil soglasno sprejet.

Predlagal je tudi razrešnico staremu odboru, ki je bila z glasovanjem soglasno sprejeta.

Nato so se vršile volitve novega odbora, v katerega je bilo od 22 predlaganih kandidatov z večino glasov izvoljenih sledečih 17 tovarišev:

Zupan Mirko, Likovič Lojze, Podlipec Ivo, Malej Franc, Šoberl Ciril, Ambrož Stana, Jamnik Anica, Labura Zvone, Treven Franc, Markelj Fr., Podobnik Stane, Pintar Tone, Pukelj Franc, Dečman Anton, Horjak Franc, Grošelj Anton in Bratanič Stane.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni:

Rebernik Franc, Dreša Mirko, Gasar Peter, Zupan Janko in Iskra Marica.

Ob zaključku so bili novoizvoljeni in stari člani Tovarniškega odbora izvoljeni za delegate na letno skupščino Republiškega odbora, za delegate na skupščini Mestnega sindikalnega sveta pa so bili izvoljeni novi člani Tovarniškega odbora in predsedniki obratnih sindikalnih odborov.

Skupščina je poslala Centralnemu odboru sindikatov v Beogradu in Republiškem odboru metalurgov v Ljubljani pozdravni resoluciji ob 10. obletnici Zveze sindikatov Jugoslavije.

Živeli delovni ljudje socialistične Jugoslavije!

Živela 10. obletnica naših sindikatov!

Živel maršal Tito!

Kako izboljšati naše telefonske zveze v podjetju

Na vsakem koraku in z vsakim dnem se lahko prepričamo kako raste naše podjetje in se modernizira. Ob tem vsem pa je nepogrešljiva tudi dobra telefonska zveza, saj predstavlja nenadomestljiv živec hitre povezave in poslovanja.

Težko bi si bilo zamisliti, da bi se spet povrnili k našim starim telefonskim napravam, od katerih so nekatere že datirale še iz prve svetovne vojne in so pred dobrima dvema letoma še služile naši telefoniji, dokler jih ni zamenjala moderna telefonska centrala. Prav gotovo bi v primeru, če bi se povrnili na staro, nastale neštete motnje tako v brezhibnosti poslovanja kot pri sami proizvodnji, s čemer je tudi dokazana vsa prepotrebna nujnost modernih strojev, ki vedno popolneje služijo človeku.

Ob razumevanju vodilnega kadra in forumov smo zdaj z moderno telefonsko centralo prišli v

korak s potrebami našega podjetja in tehničnim razvojem na sploh. Sama telefonska centrala pa seveda še ne predstavlja dokončne rešitve naše telefonije, saj je bilo treba in je nenehno še vedno treba reševati vrsto težav in problemov, ki pri tem nastajajo. Poleg tehnične plati tega vprašanja, pa ni nič manjši problem, vprašanje našega odnosa do telefonskih naprav in predmetov, pri katerih vse preradi pozabljamo, da so naša skupna lastnina in kako koristno služijo nam vsem. In o tem nekaj besed.

Vse prepogosti so primeri, da naši telefonski naročniki puščajo telefonsko slušalko na mizi, namesto, da bi jo položili na vilico telefona, kamor spada. S to malomarnostjo povzročajo velike motnje in tudi škodo na napravah. Kaj se zgodi, če naročnik ne položi po končanem pogovoru slušalke na telefonske vilice?

V telefonski centrali je 13 relejev pod tokom. Ker neodložena slušalka obremenjuje te releje, postanejo njih navitja vroča, kar vpliva na njihovo življenjsko dobo. K temu pridajmo še delovanje signalnih naprav, ki pozivajo mehanika, da odstrani napako oziroma prisili naročnika, da položi slušalko na svoje mesto. Na žalost v večini takih primerov naročnik energično zanika, da slušalka ni bila odložena in da ni ničesar kriv. Z druge strani pa so zaradi odložene slušalke nenehne prijave napak, češ, da omenjena telefonska številka ne dela in da je v kvaru. Če k temu vsemu prištejemo še uporabo toka, uničevanje naprav in nepotrebno potrošnjo časa, potem lahko vidimo, da bi morali temu posvečati malo več pozornosti in drugačne pazljivosti.

Druga stvar so telefonske vrvice, ki jih uvažamo in zato prav gotovo niso poceni. Kontrola je pokazala, da je ravnanje z vrvicami zelo malomarno in to prav tam, kjer bi mislili, da se najmanj telefonira. So primeri, kjer se pri enem telefonu mora vrvica zamenjati dvakrat ali celo

trikrat na leto, medtem ko na primer v sami telefonski centrali ali na prometu, kjer se telefon najbolj uporablja ni treba vrvice zamenjati tudi po več kot dveh letih. Prav to dokazuje, da tam, kjer se zavedajo nujnosti telefona in jim je v resnici posredni pomočnik, delavec in uslužbenec telefon znata ceniti in čuvati.

Res je sicer, da je kljub prizadevanju še zmerom precej napak v naši telefoniji, ki jih sicer skušamo sproti odstranjevati, res pa je tudi, da v veliki meri brezhibno in čim dolgotrajnejše delovanje naše telefonije odvisi tudi od samih naročnikov in njihovega odnosa do telefonskih naprav.

Omenimo še, da je največ težkoč pri telefonskem omrežju na Javorniku, ker še ni dograjen, poleg tega pa je tudi dovodni kabel nepravilno položen in je prav na njem največ okvar. Upajmo, da bo tudi ta nedostatek s podporo vseh merodajnih kmalu odpravljen.

G. F.

Naši gasilci imajo nov in moderen dom

Z razvojem in razširitvijo jeseniške Železarne je postala vse nujnejša potreba po izgraditvi novega centralnega gasilskega doma. Nesluten razvoj gasilstva in njegove tehnične opreme je prav tako narekoval nujnost zgraditve prepotrebne gasilske zgradbe.

Gasilski odred Železarne Jesenice je bil razdeljen na dva pododdelka: Jesenice in Javornik pod skupnim poveljstvom. Na Jesenicah se je delovanje gasilcev razvijalo v starem in tesnem gasilskem domu, ki že zdavnaj ni več odgovarjal svojemu namenu. Na Javorniku pa se je staro gasilsko orodišče moralo umakniti novogradnji valjarne 2400 in začasno preseliti v stanovanjsko zgradbo v Trebežu. Jasno je, da se v takih pogojih gasilstvo naše Železarne ne bi moglo razvijati kot bi bilo zaželeno in predpisuje tudi Gasilska zveza. Zato so UO podjetja z direktorjem tov. Ropretom in šefom kapitalne ter sedanjim predsednikom Gasilskega odreda tov. ing. Gostišem uvideli nujno potrebo po zgraditvi novega doma ter v letu 1952 odobrili lokacijo in tudi začetek gradnje na Senožetih med Jesenicami in Javornikom.

Gradnjo doma je prevzelo gradbeno podjetje „Projekt“ iz Kranja. V skalovit svet so se prvi krampi zagrizli 17. III. 1953. Delo je hitro napredovalo. Pri kopanju temeljev so priskočili na pomoč tudi poklicni in prostovoljni gasilci z zavestjo, da bo njih pomoč pripomogla k čimprejšnji uresnitvi dolgo zaželenega doma.

Soglasno z gasilskim odredom in upravo gradbenega podjetja so se dela toliko pospešila, da je bil na gasilski dan 31. V. 1953 pripravljen temeljni kamen za vzidavo spomenice. Ob tej priložnosti je bila tudi zaprisega vseh gasilcev in podelitev diplom zaslužnim članom gasilskega odreda.

Gradbena dela so hitro napredovala. Dom je rastel iz dneva v dan in bližal se je praznik 85. obletnice Železarne Jesenice in 1. občinskega praznika, na katerega bi morala biti otvoritev novega doma. Delo se je pospešilo in naporji niso bili zamanj. 1. VIII. 1954 je bila slovesna otvoritev novega doma in prenešana istočasno iz starega doma in vzdana v novi gasilski dom tudi spominska plošča ustanovnim članom.

Za dom je načrte izdelal Projektivni zavod v Ljubljani. Gradnja je trajala eno leto in pol. To je eden največjih in najmodernejših gasilskih domov na Gorenjskem. Prostori v njem so smotrno razdeljeni in med drugim obsegajo veliko orodišče, lepo urejeno učilnico, higienske prostore z moderno kopalnico in oblačilnico za članstvo. V zgornjih prostorih doma je stanovanje gasilskega poveljnika in spalnice gasilcev za slučaj pripravnega stanja ob večjih požarih in nesrečah.

Ob tem vsem pa bo vsekakor nujno, da se čimprej modernizira tudi orodišče, ki je zdaj še skoraj prazno in ima prostora za tri moderna gasilska vozila. S tem bo nov moderni gasilski dom z napravami sodobne gasilske tehnike v polni meri služil svojemu namenu.

Za zgraditev doma gre ponovna zahvala za razumevanje in vsestransko pomoč predsedniku MLO tov. Dolinarju, Upravnemu odboru naše Železarne z glavnim direktorjem tov. Ropretom in šefu kapitalne tov. ing. Gostišu, v nič manjši meri pa tudi poveljniku gasilskega odreda Železarne Jesenice tov. Novaku Gregorju.

Zemljič Milan

XV. redno zasedanje Delavskega sveta

7. aprila letos je bilo XV. redno zasedanje Delavskega sveta Železarne Jesenice s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo o bilanci za leto 1954.
2. Poročilo komisije za pregled bilance.
3. Poročilo Upravnega odbora ŽJ.
4. Diskusija na vsa tri poročila.

Tov. ing. Lah je obrazložil poročilo o bilanci za leto 1954, ki je bilo razmnoženo in razdeljeno med člane DS. Ker poročilo operira s številkami, ki jim je potrebna razlaga, ga ne navajamo, zlasti še, ker so glavni rezultati bilance obravnavani v poročilu komisije za pregled bilance, ki ga je prebral **tov. Popov**.

POROČILO

komisije za pregled letnega obračuna za leto 1954, ki je bila imenovana na rednem zasedanju Delavskega sveta dne 8. 3. 1955

Člani komisije: tov. Čufar Martin, Komic Alojz, Židan Anton, Popov Robert, Stariha Ivan, Šetinc Martin, Pretnar Franc, Štrumbl Alojz in Mirtič Vinko.

Pri pregledu bilance sta sodelovala tudi predsednik Upravnega odbora tov. ing. Čižman Vinko in predsednik DS tov. Smolej Janko.

Pregled se je začel dne 28. 3. 1955 ob 7. uri zjutraj v Kazini Železarne in zaključil dne 2. 4. 1955 ob 14. uri.

I.

Komisija je iz svoje srede izvolila delovnega predsednika tov. Štrumbla Alojza, za poročevalca tov. Popova Roberta in zapisnikarja tov. Mirtiča Vinka.

Tov. Ravnik Stanko je za uvod v delo komisije podal smisel in tehniko bilančnega računa, nakar je komisija pristopila k pregledu po posameznih točkah in sicer:

1. Pregled izvršitve družbenega plana,
2. pregled osnovnih sredstev in njihovih virov,
3. pregled investicij in virov financiranja,
4. pregled obratnih in obračunskih sredstev ter njihovih virov,
5. bruto dohodek in delitev dobička,
6. prodaja, uvoz in izvoz,
7. realizacija plač in dnevnice,
8. razno in splošne pripombe.

1. Pregled izvršitve družbenega plana

Komisija je pri pregledu družbenega plana za leto 1954 ugotovila, da je bil isti presežen po količini s 5,2% po vrednosti pa s 5,6%. Na presežek družbenega plana je vplivalo povečanje storilnosti v posameznih obratih ter delno povečanje obstoječih kapacitet.

2. Pregled osnovnih sredstev in njihovih virov

Iz pregleda osnovnih sredstev je razvidno, da se je vrednost osnovnih sredstev v letu 1954 povečala za 2.580.236.863 din in sicer od 24.406.609.272 din v letu 1953 na 26.986.846.135 din do 31. 12. 1954. Povečanje se nanaša delno na račun popravka faktorske razlike za uvoženo opremo ter na ostalo faktorsko razliko za nepopisana in neocenejena osnovna sredstva. Glavna postavka, ki pa vpliva na povečanje, je dograditev novih investicij.

Na drugi strani pa se je zmanjšala vrednost osnovnih sredstev in sicer:

- a) za knjigovodske odpise,
- b) za prodajo osnovnih sredstev,
- c) za brezplačni prenos osnovnih sredstev.

Komisija je ugotovila, da so obresti od osnovnih sredstev razmeroma zelo visoke, saj so znašale v letu 1953 982.063.800 din ter smatra, da bi lahko del teh obresti odpadel s tem, da bi gotova osnovna sredstva, ki niso Železarni nujno potrebna, izločili. Predvsem je tu mišljeno skladišče reparacijskega materiala na Dobravi, katerega bi bilo nujno potrebno likvidirati (poleg ostalega tudi šamotna opeka).

Dalje ugotavlja, da gotova osnovna sredstva niso bila pravilno ocenjena, kar dokazuje primer ocenitve vodovodnega bazena v Javorniškem rovtu. Njegova ocenitev znaša ca 5.000.000 din, sami stroški obnovitvenih del v letu 1954 pa so znašali okrog 24.000.000 din.

Prav tako je bila življenjska doba za objekte starih predelovalnih obratov pri prvotni cenitvi vrednosti previsoko ocenjena, predlog za znižanje te dobe pa je bil dan nekako v mesecu juniju 1954, medtem ko so se ti objekti rušili že od začetka leta 1954. Pravilno bi bilo, da bi se v času, ko je bil stavljen predlog za znižanje življenjske dobe teh objektov, le ti po vrednosti že odpisali, ker jih dejansko ni bilo več in niso več predstavljali osnovne vrednosti. Iz tega sledi, da je podjetje moralo plačevati obresti in amortizacijo na ta osnovna sredstva brez potrebe vse do odpisa, ki je bil izvršen šele koncem leta 1954. Vendar je bilo plačevanja oproščeno šele po odobritvi komisije, ki je ta vprašanja reševala.

Komisija ugotavlja pri tem pomanjkljivost v poslovanju, tako obratovodstev posameznih obratov, kakor tudi računovodstva.

Rak rana je v našem podjetju poslovanje z elektro motorji, ki se brez prave evidence premeščajo iz enega mesta na drugo. Tako kot za potrošni material je nujno potrebno, da se tudi premeščanje osnovnih sredstev vrši po obstoječih predpisih.

Obstojajo razna nabavljena osnovna sredstva, ki niso bila pravilno nabavljena.

Primer: 1. računski stroj na kapitalni izgradnji, 2. naprava za ugotavljanje dvoplastičnosti materi-

ala (Ultraschalgerät v OTK) in razni tehnični material (risarski) ter literatura.

Omenjena sredstva se v podjetju sicer koristno uporabljajo, nabava istih pa predstavlja po Uredbi o deviznem poslovanju devizni prekršek.

3. Pregled investicij in virov finansiranja

Pri pregledu obračuna investicij je komisija ugotovila, da je bil investicijski plan prekoračen za 477,400.000 din in to:

- a) v valjarni tanke pločevine za 110,300.00 din
- b) v topilnici in kotlovnici za 81,100.000 din
- c) v jeklarni za 124,900.000 din
- d) v predelovalnih obratih za 161,100.100 din

Vzrok prekoračenja je predvsem v tem, da so se nekatera dela vršila že iz programa za leto 1955, dalje dela izven programa in pa plačila obvez za investicijska dela iz leta 1953. Sama dela po programu za leto 1954 pa so bila prekoračena za 143 milijonov 400.000 din in to delno zaradi zvišanja cen za dela po programu v znesku 46,350.000 din in zaradi zvišanja obsega del v okviru programa za 97,050.000 din. Gledano iz stališča Železarne Jesenice so bila vsa ta dela, ki so povzročila prekoračenje investicijskih kreditov nujna in koristna, vendar niso v skladu s splošnimi zveznimi in republiškimi predpisi. Komisija smatra, da se je v tekočem letu nujno treba izogniti takšnim pojavom, ter da se vsa predvidena investicijska dela vršijo v tesnem sodelovanju z računovodskim sektorjem.

Komisija sodi, da so osnovni vzroki prekoračenja zgoraj omenjenih sredstev v sledečem:

a) predkalkulacije niso bile realno postavljene, ker se ni upoštevala gradnja novih objektov na mestu starih obratov in to med tokom proizvodnje, za kar nosi krivdo tehnično vodstvo s kapitalno izgradnjo.

b) Nezadostna evidenca porabljenih investicijskih sredstev med gradnjo samo, pri kateri se ni vsklajevalo tehničnega in finančnega plana, za kar leži glavna krivda v slabem sodelovanju kapitalne izgradnje in računovodstva.

c) Precejšnji del tehnične dokumentacije za gradnjo predpisanih objektov se je izvrševal med gradnjo samo, pri čemer se niso vedno našle najekonomičnejše in najugodnejše rešitve.

Posledice takega poslovanja v letu 1954 in zaradi prakse preteklih let so, da je bilo treba prekoračenja kriti iz sredstev za leto 1955 na sledeči način:

a) dela iz programa za leto 1955 v znesku 142,1 milijona bodo krita iz investicijskega kredita za leto 1955.

b) Obveze iz leta 1953 v znesku 157,4 milijonov krije N. B. Jesenice.

c) Zvišanje cen za dela po programu 46,400.000
Povečanje obsega del po programu za leto 1954 97,000.000
Povečanje obsega del izven programa za leto 1954 34,900.000

Skupaj torej 178,300.000

bomo začasno krili iz sredstev amortizacijskega sklada, ki ga bomo morali mesečno nadoknaditi iz fonda za prosto razpolago, kar dejansko pomeni, da je fond prostega razpolaganja za leto 1955 že izčrpan.

Komisija je pregledala vrednost dovršenih investicij po posameznih obratih in ugotovila sledeče:

a) vsa mizarska dela v domačih delavnicah imajo v primerjavi s cenami na tržišču zelo visoke cene. Konkreten primer: obrat martinarna, ki je nabavila 3 omare in 2 polici za ceno 448.365 din, lahka proga 1 omaro za akte za ceno 56.921 din, energijski oddelek pisalno mizo za ceno 67.755 din, elektrodni oddelek 1 mizico za pisalni stroj za ceno 15.000 din.

Komisija ugotavlja, da se v več primerih pisarniški material neodgovorno naroča, dočim se isti nahaja po raznih pisarnah neizkoriščen in bi se z manjšimi stroški za popravila dal usposobiti za uporabo. Komisija predlaga, da se vse viške pisarniškega inventarja, ki se nahajajo v Železarini, predhodno dobro pregleda, predno se naroča novega.

Ugotovljeno je bilo tudi, da nekateri obrati naročajo inventar, ki jim ni neobhodno potreben. Primer: Prometni oddelek je nabavil risalno desko za ceno 120.000 din, komisija pa ugotavlja, da se skoro vsi načrti izdelajo v tehničnem biroju.

Komisiji prav tako ni bilo jasno, zakaj je elektro delavnica v letu 1954 inštalirala poleg obstoječih še 8 novih telefonskih aparatov.

Komisija je ugotovila, da industrijski kanal za plinsko in vodno energijo kljub visokim stroškom (doslej je bilo obračunanih 1086 m) po izjavah članov energijskega oddelka niti ne odgovarja varnostnim predpisom, ker so v njem inštalirane napeljave, za katere ni bil predviden. Postavlja se vprašanje, če je bil ta kanal za vse te inštalacije tudi projektiran.

Pri pregledu investicij uprave je bilo ugotovljeno, da je bil od strani DS odobreni kredit v znesku 19,000.000 din za gradnjo novega gasilnega doma visoko prekoračen, saj znaša obračun po stanju obračunskih situacij 48,568.673 din. Tudi tu nastaja vprašanje iz katerih virov se bo krilo to prekoračenje.

Isti slučaj je pri gradnji skladišča elektrodnega oddelka, ko se je začelo graditi brez gradbenega dovoljenja in realnih predračunov.

Pri pregledu amortizacijskega sklada je bilo ugotovljeno, da je bil sklad za vzdrževanje le malo koriščen in sicer smo ga porabili od 430,000.000 din samo 154.000.000 din kar dokazuje, da so posamezna obratovodstva polagala premalo pažnje pri koriščenju tega sklada ter so stroški vzdrževanja dejansko bremenili obratno režijo, odnosno investicije, kar pa je neugodno vplivalo tudi na višino dobička. Obratovodstva niso imela prave evidence o koriščenju tega sklada, kar je deloma krivda tudi računskega sektorja.

4. Bilanca obratnih in obračunskih sredstev ter njihovih virov

Pri pregledu obratnih sredstev je komisija ugotovila, da so se cene surovinam in materialu znatno zvišale, tako n. pr.:

- a) cena staremu železu je narasla za 43%,
- b) ruda limonit Lubija za 100%,
- c) ruda siderit Lubija za 81%,
- d) koks za 75%,
- e) ferolegure do 61%.

Vsa ta povišanja se nanašajo na bazo cen v letu 1952. Po drugi strani pa je treba omeniti znižanje ognjevdzdržnega materiala do 27%.

Zaloge: V primerjavi z letom 1953 se je povprečna vrednost zalog dvignila in to:

- a) pri polizdelkih za 8%,
- b) pri izdelkih za 1%.

Delno je to povišanje upravičeno zaradi povišanja cen osnovnim surovinam v letu 1954. Komisija je mnenja, da bi se zaloge skušalo še zmanjšati tako, da bi podjetje lahko poslovalo brez dodatnih kreditov na obratna sredstva in si s tem prihranilo plačevanje prekomernih obresti.

Na povišanje zalog gotovih izdelkov je v veliki meri vplivala neredna dostava vagonov od strani JDŽ.

Pri zalogah koksa je bil ob priliki inventure ugotovljen manjko ca 3000 ton v vrednosti okrog 72.000.000 din, kar je dokaz nepravilnega poslovanja odgovornih uslužbencev.

V reparacijskem skladišču na Dobravi obstoja prav tako velika zaloga ognjevdzdržne opeke za kavperje, ki jih računovodstvo ne izkazuje, ker je ta opeka izkazana kot že vgrajena v kavperje.

Pri pregledu aktivnih časovnih razmejitev se opaja glavna postavka v zaščitnih sredstvih in remontih obratov, ki znaša 217.742.189 din. Za geološka raziskovanja je bilo doslej porabljenih 24.000.000 din. Komisija je mnenja, da bi bilo potrebno, da se DS v kratkem predloži poročilo o rezultatih raziskovalnih del.

Pri pregledu pasivnih časovnih razmejitev je glavna postavka v zamudnih obrestih od davka na poslovni promet, ki znaša 7.485.235 din. Komisija je mnenja, da bi se z boljšim poslovanjem verjetno lahko izognili precejšnjemu delu teh obresti.

Terjatve: Pri pregledu terjatev je bilo ugotovljeno, da znašajo skupne terjatve 69.620.579 din. Kot glavna postavka je posojilo OLO Radovljica v znesku 56.266.000 din, kateri pa je že sodno izterjan, vendar še ne poravnan.

Poleg tega je v terjativah izkazana vsota 352.398 dinarjev kot depozit pri raznih inozemskih dobaviteljih.

Po poročilu devizne inšpekcije izvirajo depoziti v inozemstvu že od poslovanja kapitalne izgradnje v času, ko so se dobivala devizna sredstva preko CDF. Depoziti so bili ustvarjeni na račun raznih popustov pri večjih nabavah, pozneje pa so se iz teh depozitov nabavljali razni artikli, za katere nismo imeli uvoznega dovoljenja. Poleg tega so bili vsi depoziti neprijavljeni.

Devizna inšpekcija je prišla na sled vsemu temu in nas toži za vse devizne prekrške. Kazni za takšne prekrške so razmeroma zelo visoke in bodo šle, v kolikor bo tu kaznovano podjetje v breme plačilnega fonda.

Komisija ugotavlja, da je podjetje v poslovanju z deviznimi sredstvi do prihoda devizne inšpekcije poslovalo v tem primeru proti predpisom in smatra, da bi odgovorni uslužbenci morali biti s predpisi temeljito seznanjeni, ne pa da je šele prihod inšpekcije odkril v podjetju vrsto deviznih prekrškov, za kar nosijo polno odgovornost vodilni uslužbenci podjetja.

Med terjatvami napram našim odjemalcem se nahajajo tudi terjatve do raznih domačih društev še iz leta 1953 in sicer: Strelska družina Jesenice 2.142.736.— din, Društvo Svoboda Jesenice 1 milijon 156.657.— dinarjev, Športna društva Jesenice 275.319.— din in Rod jeklarjev Jesenice 212.875.— din. Komisija predlaga, da se na enem prvih zasedanj DS to vprašanje uredi. Terjatve do kupcev so narasle v letu 1954 od cca 1.100.000.000.— na okroglo 2 milijardi. Zaradi slabega plačila kupcev je bila uvedena takozvana črna lista, kar pomeni dobavo na predračun. Delno pa je pri tem tudi naša krivda zaradi nepravčasnih izdobav materiala. Mnenje računovodstva je, da bi se poslovanje po predračunu posplošilo, nasprotno pa je komercialni sektor mnenja, da ta ukrep ne bi bil primeren v splošnem trgovskem smislu. Komisija se v ta mnenja ne more poglajati, vendar pa predlaga, da je to stanje nujno potrebno rešiti, ker ne more biti podjetje nekako podporno društvo, na drugi strani pa samo plačuje visoke zamudne obresti.

5. Brutto dohodek in delitev dobička

Bilanca izkazuje 19.791.823.000.— brutto dohodka za l. 1954. Po odbitku lastne cene 12.983.146.000 in prometa davka v znesku 1.842.213.000.— pa se izkazuje čisti dobiček v znesku 5.016.464.000.— din. Od čistega dobička pripada podjetju po odbitku vseh obveznosti do družbe dopolnilnih plač v znesku 165.525.000.— din. Izplačanih pa je bilo tekom leta 166.766.080.— din dopolnilnih plač, kar pomeni, da smo udeležbo na dobičku prekoračili za preko 1 milijon dinarjev.

6. Prodaja, uvoz in izvoz

Način prodaje se v letu 1954 ni spremenil. Pri sklepanju pogodb se je doseglo 10—15% proste rezerve za izravnavo najnujnejših potreb tekom leta, kar pa se je med letom izravnavalo.

Pri sklepanju pogodb se je prvenstveno upoštevalo potrebe JLA ter ključne objekte. Tekom leta je bilo od zaključenih količin realizirano 95%, odnosno 146.220 ton, od skupno zaključenih 153.041 ton.

Na izredna naročila je bilo dobavljenih preko 12.000 ton proizvodnje, kar je vsekakor mnogo preveč in bi se ta količina morala znižati.

Na obveze iz leta 1953 je bilo prenešenih 7.310 ton neizdobavljenega materiala.

Število reklamacij se je v letu 1954 znižalo namram letu 1953 za 30%, t. j. od 435 na 303.

Uvoz — izvoz: Pri uvozu komisija ugotavlja, da so bili storjeni nekateri manjši devizni prekrški, kar je razvidno tudi iz zapisnikov devizne inšpekcije.

V pogledu izvoza je značilno za minula poslovna leta, da smo skoraj v celoti prišli na direkten izvoz brez posrednikov, s čemer smo se poleg ugodnejših cen prilagodili zahtevam inozemskih tržišč.

Pri izvozu v Turčijo pa so tekom leta nastale večje težave zaradi nepovoljne plačilne bilance, kar je povzročilo, da je večja količina odposlanega materiala obležala v skladiščih na Reki in ga je bilo treba predisponirati na druge kupce, kar nam je povzročilo nepotrebne visoke stroške.

7. Realizacija plač in dnevnic

Pri pregledu koriščenja plačnega fonda je razvidno, da je bilo plačano za zamudne obresti preko 7.200.000.— din. Pojasnjeno je bilo, da so zamudne obresti nastale zaradi nepravočasnega poravnavanja računov za nabavljeni material, s čemer se komisija ne strinja v celoti, ker bi se z večjo vestnostjo odgovornih uslužbencev vsota zamudnih obresti dala občutno zmanjšati.

Pri pregledu stanja zaposlitve delavcev in uslužbencev je bilo ugotovljeno, da so v preteklem letu znatno narasle nadure in nedeljske ure in sicer nadure uslužbencev od 0,20% v letu 1953 na 2,2 odst. v letu 1954. Komisiji je bila podana obrazložitev, da ta razlika nastaja vsled tega, ker se nadure uslužbencev v letu 1953 niso v celoti izplačevale. Komisija pa je mnenja, da je potrebno vprašanje skoraj stalnega nadurnega dela v knjigovodstvu čimprej rešiti.

Obračun potnih stroškov v inozemstvu:

Komisija je pregledala obračune potnih stroškov za inozemstvo ter ugotovila, da je višina drevnic v letu 1953 znašala 26.583.— din, medtem ko znaša v letu 1954 7876 — din.

Iz zapisnikov Upravnega odbora ni točno razvidno, ali so bila vsa ta potovanja odobrena od UO. Poleg tega komisija ugotavlja, da nekatera potovanja niso bila upravičena.

a) Potovanje tov. Petač Mirka v Zap. Nemčijo, zaradi nakupa raznega drobnega potrošnega materiala in delov za pisalne stroje je trajalo 15 dni. Iz prilog je razvidno, da je imenovani nakupoval 4 dni v Hamburgu, 1 dan v Münchenu in sicer od 23.—26. 11. 1954 v Hamburgu, 2. 12. pa v Münchenu ter nastaja vprašanje, kaj je delal ostalih 6—7 dni, če odračunamo tudi 3 dni za vožnjo. Poleg tega pa so stroški potovanja enaki stroškom nabavljenega materiala, iz česar nastaja vprašanje, če se nam poleg deviznega prekrška, ki je bil s to nabavo storjen, takšen nakup izplača.

b) Sličen primer je dvakratno potovanje tov. Magolič Miloša v Avstrijo po fotografski papir.

8. Razno in splošne pripombe

a) Z zmanjšanjem obsega investicijskih del in prenosom stanovanjskih zgradb v stanovanjsko skupnost je bil znatno razbremenjen gradbeni oddelek in nastaja vprašanje, kje je zaposlena ta odvišna delovna sila. Po drugi strani pa se opaža, da si je Gradbeni oddelek delovno silo izposojal tudi od drugih gradbenih podjetij, za kar smo morali plačevati delovno uro tudi do 300 din.

b) Komisija pripominja, da je delno vzrok zakasnitve pregleda bilance v tem, ker je bilo treba kolavdirati gotove objekte iz prejšnjih let, ki so bili dograjeni v preteklem letu in jih vnesti v spisek osnovnih sredstev. Ta krivda je deloma na knjigovodstvu, večji del pa na Kapitalni izgradnji, ki je predložila zadnji zapisnik v kolavdaciji dograjenih objektov šele dne 5. 3. 1955. S to zakasnitvijo je bila tudi onemogočena točna kontrola nad višino vrednosti kolavdiranih objektov. Ravno tako so se investicijska dela vršila brez odobrenja in plačila istih. Tudi računi za dela in material prihajajo šele, ko je objekt ali postrojenje kolavdirano. To velja posebno za dela, ki se vršijo v naših delavnicah, kar dokazuje neodgovornost ali nesposobnost teh uslužbencev, ki s tem zavirajo pravilno poslovanje našega podjetja.

Predlagamo DS, da iznešene pripombe temeljito prouči in poda svoje zaključke k sprejemu letnega obračuna.

Ob koncu komisija smatra, da za prizadevanje pri doseganju družbenih obveznosti in prekoračenja letnega plana, izreče iskreno zahvalo celotnemu kolektivu, ki je s svojim prizadevanjem pripomogel k temu uspehu.

DODATEK K ZAPISNIKU KOMISIJE ZA PREGLED BILANCE

Če torej analiziramo vse pomanjkljivosti in napake, ki so se v poslovnem letu 1954 dogajale, pridemo do sledečih zaključkov:

a) Očitno je pomanjkanje medsebojnega sodelovanja direktorskega kadra.

b) S tem v zvezi ali kot posledica tega je tudi slabo sodelovanje vsega ostalega vodilnega in tehničnega kadra.

c) Prekoračenje dovoljenih pooblastil od strani direktorja v primeru dovoljevanja investicijskih del.

d) Primeri sprejemanja raznih sklepov brez obvestila Delavskega sveta.

e) Prikrivanje denarnih sredstev v tujini, devizni prekrški in kazni.

Kot primer slabega medsebojnega sodelovanja direktorskega kadra navajamo odnos pomočnika tehničnega direktorja tov. Homovca do tako važnih vprašanj, kot so finansiranje investicij in zagotovitev sredstev.

Težko se je dobesedno izraziti tako, kot se je izrazil po izjavi tov. ing. Laha, tov. Homovec v razgovoru z njim, a sam izraz pove, kakšen odnos imajo nekateri naši vodilni uslužbenci do tako važnih vprašanj. DS naj sam obsodi takšen odnos do vprašanj, ki so bistvene važnosti za podjetje.

Vedno pogostejši so bili primeri preprirov in ne-sporazumov med vodilnimi uslužbenci, namesto skupnega sodelovanja in reševanja raznih problemov. To pa se je v veliki meri odražalo zelo slabo tudi navzdol do obratovodstev in ostalih uslužben-cev.

Izdajanje odobrenj in potrjevanje predlogov za investicije od strani glavnega direktorja je pov-zročilo prekoračenje kreditov, po drugi strani pa je bila to podpora obratovodstvom pri njihovem že itak površnem delu, v kolikor se tiče investicij in nepravilnega odnosa do predpisov.

Izogibalo se je obveščanju DS glede raznih važ-nih vprašanj in s tem puščalo DS samo kot glasovalni stroj, dočim je bil koncem leta postavljen pred izvršena dejstva. Smatramo, da je to izigra-vanje vloge DS in UO, katero bi kot organa samo-upravljanja morala odigrati.

Nepravilno poslovanje z deviznimi sredstvi povzroča upravičeno sumnjo možnosti osebnega okoriščenja. Kazni, ki jih je izrekel Upravni od-bor, so samo del zaslužene kazni, katero je na pod-lagi ugotovitev izrekla devizna inšpekcija. Pri tem je tudi kolektiv doletela visoka kazen, ki jo bomo morali plačati iz dela dobička.

Nato je **predsednik UO tov. ing. Čižman** pre-bral poročilo Upravnega odbora.

POROČILO UPRAVNEGA ODBORA ŽJ

Za današnjo dobo, ko se borimo in razvijamo delavsko in družbeno upravljanje je najznačilnejše pri nas medsebojno prepletanje in medsebojna borba med naprednimi socialističnimi težnjami in ostanki stare reakcionarne družbene miselnosti.

Dejstvo, da deluje DS in UO pa še ne pomeni, da mora sedaj iti vse gladko in avtomatično in da bo boj med novim in starim — naprednim in re-akcionarnim — prenehal. Praksa kaže, da se je ta boj prenesel prav na področje delavskega uprav-ljanja, kjer nedvomno prevladujejo socialistične sile, ki pa se morajo boriti proti ostankom starega, da bi pospešili svoj lasten razvoj delavskega uprav-ljanja in novih socialističnih odnosov. Ti ostanki stare miselnosti pa so se v našem delavskem uprav-ljanju pojavili predvsem v obliki birokratskih te-ženj, dostikrat nenamerno in prikrito, tako da jih je bilo vedno in povsod težko opaziti in se jim postaviti v bran.

V poročilu pregleda letnega obračuna se po-sebno zaostrojuje vprašanje prekoračenja investi-cij, osnovnih sredstev in deviznih prekrškov.

Za UO in DS so bila ta vprašanja postavljena nenadoma in v presenečenje, kot n. pr. vprašanje finansiranja novih investicij. Pred UO in DS te-kom leta nikoli niso bila prinešena poročila, ki bi vsaj v grobem prikazala nevarnost prekoračenja sredstev, temveč se je vedno poročalo, da so vsa finančna sredstva za predvidena dela zagotavlje-na. Prav tako primer nepredvidenih del v podalj-šku jeklarne, kjer je bil sicer UO in DS seznanjen s povečanjem teh del na račun tanke pločevine, kar sta tudi potrdila, ni pa bilo govora, da bodo

sredstva za vsa investicijska dela s tem prekora-čena.

Dalje problematika ocenitve osnovnih sredstev, kar je nakazala že bilančna komisija in sicer tako, da se danes postavlja pred kolektiv vprašanje, ka-tero izmed osnovnih sredstev ima zagotovljeno po-polno kritje za nadomestilo in popravila.

Dosedanja praksa nam tudi kaže, da se posle-dice takšnega poslovanja čutijo tudi že v l. 1955, saj imamo že za cca 130 milijonov nepokritih ra-čunov za investicije in AP, ki predstavljajo v glav-nem dela našega podjetja in se nakaznice nana-šajo celo na leto 1952. Za vnovčenje teh računov, ki bodo morali biti pokriti iz fonda AP v letu 1955, nekateri pa sploh v tem fondu nimajo kritja, ne obstoja nikak plan, po katerem bi lahko NB račune vnovčila, niti DS ni odobril izplačila od-nosno izvršitve teh del.

Trenutna situacija torej kaže, da imamo tudi za leto 1955 že prekoračene fonde in bi bilo po-kritje le teh možno edino iz doseženega dobička.

Nered v poslovanju nam karakaterizirajo nakaz-nice za naročila raznih del, ki jih podpisujejo raz-ni nižji uslužbenci, namesto za to odgovorni ljudje, ki se seznanjeni z višino razpoložljivih sredstev, od strani DS.

Ta način birokratskega poslovanja se pojavlja prav v času, ko ima delovni kolektiv izključno kompetenco, da po svojih organih upravljanja od-loča o delitvi in porabi vseh fondov in sredstev, v odnosu tako do podjetja, kakor tudi v odnosu napram skupnosti.

To kaže že do skrajnosti tipično birokratsko sa-movoljo uslužbenskega aparata pod vplivom odgo-vornih vodilnih uslužbencev.

Nadalje je tudi devizna inšpekcija v preteklem mesecu ugotavljala devizne prekrške, izvirajoče iz leta 1952 in naprej, o čemer je bil UO sicer delno obveščen, vendar ne v tem smislu, da so takšne nabave devizni prekrški, ker so bile plačane iz na-membnih deviznih sredstev CDF.

Vse to je prineslo poleg kaznovanja posamez-nih odgovornih uslužbencev podjetja še 5,100.000 din kazni, ki jo bo treba pokriti iz dela dobička za plače.

UO je analiziral vzroke, zakaj smo zabredli v takšno finančno in gospodarsko situacijo. Osnovni vzrok temu je birokratizem, ki se je pojavljal v poslovanju gl. direktorja in v poslovanju vodilnega uslužbenskega aparata. Močna samovolja, medse-bojna birokratska osebna povezava raznih vodilnih ljudi, poizkusi in težnje podrejanja UO in politič-nih funkcionarjev, je hotela postati že praksa v si-stemu našega samoupravljanja. Te težnje, da bi si podredili UO, so bile močne tako pri gl. direktorju kot posameznih vodilnih uslužbencih. Miselnost, da kar bomo vodilni uslužbenci predlagali UO, bo moral UO itak sprejeti, je postala v podjetju že parola, zaradi tega se je v praksi dela z UO postopalo tako, da so bile tehnične, ekonomske in fi-nančne dokumentacije in poročila pomanjkljiva in nepopolna, tako da UO ni mogel reševati vseh na-log upravljanja, ker ni imel vedno jasnega vpogle-da v gospodarsko situacijo podjetja.

Takšno prikrito poslovanje je odgovarjalo birokratskim težnjam in samovolji omenjenih osebnosti, delavsko samoupravljanje je postajalo formalistično, jačala pa se je birokratska klika, ter podcenjevanje sposobnosti kolektiva, UO in DS, vse z namenom prikrivanja napak in drugih slabosti teh ljudi samih. Zaradi vsega tega seveda tudi UO v odnosu do DS ni mogel polagati računov in formalizem v delavskem samoupravljanju se je tako prenašal tudi na DS.

UO je sicer med letom ugotavljal posamezne hibe celotnega sistema dela, vendar nam je manjkala kompleksna kritična ocena situacije in globlja politična analiza.

Takšno stanje in obstoj teh birokratskih teženj je začel zavirati razvoj delavskega upravljanja podjetja, z druge strani je to povzročilo veliko materialno škodo in ustvarilo pogoje za malverzacije in osebna izkoriščanja, kot je bil to primer s tov. Cerarjem. Vse to je privedlo UO do zaključka, da je nujno potrebno podvzeti sledeče ukrepe:

1. Ves sistem dela nameščenskega aparata, ki je doslej temeljil na samovoljni individualni bazi, se mora spremeniti v sistem kolektivnega dela, odločanja in odgovornosti, tako da se bo pravilno razumelo in upoštevalo vlogo DS in UO kot organa delavskega samoupravljanja.

2. Ker pa UO smatra, da nekateri sedanji vodilni uslužbenci nimajo potrebnih kvalifikacij, da bi bilo z njihovim delom zagotovljeno upoštevanje v čim uspešnejšega delavskega upravljanja, predlaga Delavskemu svetu

- a) Zamenjavo gl. direktorja Ropreta Viktorja in razpis preko LOMO in OLO za novega direktorja.

- b) Kot začasni vršilec dolžnosti gl. direktorja se predlaga DS v potrditev tov. komercialnega direktorja Knafliča Bogdana.

UO predlaga DS v potrditev še nadaljne spremembe:

1. Pomočnik tehničnega direktorja tov. Homovec Bogomir se premesti za obratovodjo pločevinskih valjarn Javornik II.

2. Tehničnemu direktorju se postavi dva pomočnika in sicer:

za proizvodnjo ing. Arzenšek Ivan,

za vzdrževanje in novogradnje ing. Čizman Vinko.

Celotno delo tehničnega vodstva pa se mora organizirati v smislu tehničnega sveta, ki ga bodo sestavljali: tehn. direktor z obema pomočnikoma in grupni šefi.

3. Kot vršilec dolžnosti šefa grupnih valjarn pa se postavlja tov. Odlasek Ciril.

4. Za šefa operative kapitalne izgradnje ostane tov. Jasnič Dante. Z reorganizacijo kapitalne izgradnje pa se ostali komercialni in računovodski posli prenesejo v za to odgovorne sektorje.

Vse ostale manjše spremembe v zvezi s to reorganizacijo izvrši UO.

V zvezi z navedenimi predlogi upa UO, da se bo sistem dela izboljšal in da bo zaključni račun tekočega leta uspešnejši, DS pa predlaga letni obračun za leto 1954 v potrditev.

UO smatra tudi, da je delovni kolektiv pokazal v preteklem letu s svojim zalaganjem visoko zavezo in delovni polet, saj vsi rezultati proizvodnje kažejo odličen uspeh in zasluži zato vse priznanje in pohvalo.

Po desetminutnem odmoru se je na vsa tri poročila pričela

DISKUSIJA

Tov. Arko je dal pojasnilo glede cen mizarskih izdelkov in pojasnilo, da se je izposojena delovna sila, n. pr. za delavce pri bazenu na Javorniku, ki so imeli posebne dodatke, najdražje plačevala po 210 din na uro. Naglasil je tudi, da je normativ delovne sile gradbenega oddelka manjši kot bi moral biti, lahko pa se bo zmanjšal še, le če bodo ustavljena investicijska dela.

Tov. Popov je dejal, da komisija ni imela pregleda nad nakaznicami, na vsak način pa, da so mizarska dela v Železarni predraga in, da se jih ne splača delati doma.

Tov. Berlik je pojasnil vzroke povečanja telefonskih števil elektrodelavnice.

Tov. Božič je obravnaval poročilo UO, ki napoveduje spremembe v vodilnem kadru. Dejal je, da ne pretirava, če reče, da je bilo delo glavnega direktorja tekom štirih let uspešno in se ni strinjal z vsem, kar je bilo navedenega. Zastavil je vprašanje, kaj je delal UO do zdaj, ko je prišel z obtožbami. Dozdeva se, da za vse poleg UO nismo odgovorni tudi vsi ostali, če smo dopustili, da je vodilni kader delal samovoljno. Pri vseh napakah, ki se očitajo, je treba upoštevati tudi delo, ki vedno ni bilo lahko. Člani DS ne zvemo o prestopkih posameznikov ničesar preje, dokler niso kaznovani, zato je za bodoče treba tekočih natančnih navodil, da ne pridemo spet kdaj do istega položaja. Reševanje nesoglasja med tehnično linijo in računovodstvom ni pravilno postaviti na osnovo nekega osebnega razgovora ali prepira, zlasti še, ker je bila ena izmed obeh oseb gonilna sila proizvodnje v obratih. Če tovariši na vodilnih mestih ne vedo, kaj se od njih zahteva, jih je treba na to opozoriti. Naglasil je, da del krivde za vse nosijo tudi odgovorni za politično linijo in vsi smo odgovorni zato, če nihče ni ugovarjal predlogom direktorja in se je DS dal uspraviti.

Tov. ing. Bebek je dal nekaj pojasnil h koriščenju AP fonda v II. polletju 1954, ki je bil ob koncu leta prekoračen zaradi nepravilnih predračunov, saj je n. pr. predračun za rezervoar v Rovtjih, ki ga je delal strokovnjak iz Ljubljane od predvidenih 3 milijonov povečal na 24.

Tov. ing. Čizman je naglasil, da je osnovni problem vsega prekoračenja investicijskega fonda in storjeni devizni prekrški. Kadarkoli se je razpravljalo v investicijah je bilo vedno rečeno, da so sredstva zagotovljena. Zdaj pa je ta problem zelo zaostren. Priznati moramo, da je bil naš sistem dela slab. Komisija Sveta za gospodarstvo je bila dvakrat v podjetju in ugotovila, da obstoje neprijavljeni depoziti v inozemstvu, ki so nastali iz popustov pri nabavah. Čeprav je bilo računovod-

stvo obveščeno o neprijavljenosti deviznih sredstev že lani, je na to pozabilo. Komisija sicer ni ugotovila osebnega koriščenja teh depozitov, toda bili so to devizni prekrški. Tov. Božiču je pojasnil, da kazni uslužbencev s tem v zvezi niso bile dane na znanje kolektivu, ker dolgo ni bilo odločb od Devizne inšpekcije. Pred dvema dnevoma pa je prišla ta odločba, s katero se podjetje kaznuje za 5,100.000 din; osebne kazni pa smo izrekli v obliki odtegljave plače in opominov.

Tov. Popov je odgovoril tov. Božiču in dejal, da njegova diskusija demagoško vpliva na ostale člane. Ali ne zadostuje, da vso zadevo strogo obravnavamo že to, da moramo kazni za devizne prekrške plačati iz plačnega fonda in, da je zaradi prekoračitve investicijskih fondov sklad za samostojno razpolaganje za leto 1955 že izčrpan?

Tov. Božič je vprašal kakaj ni bilo članom DS razdeljen tudi dodatek k poročilu bilančne komisije in dejal, da ugotavljanje napak ni demagogija.

Tov. Brun je dejal, da ni prav uporabljati besede demagogija, saj lahko vsak izrazi svoje mnenje in če to mnenje ni pravilno, mu je pač treba na primeren način dokazati v čem nima prav. Dejal je, da ga zanima dvig proizvodnosti dela v lanskem letu. Dotaknil se je posameznih problemov iz poročil in opozoril na dejstvo, da se je treba v bodoče temeljiteje pripraviti na razpravo o bilanci. Glede tesnejšega sodelovanja in razumevanja računovodstva in obratovodstev je predlagal 14-dnevni seminar, na katerem bi se obratovodje seznanili z osnovami politične ekonomije. Vprašal je, če sploh lahko kaj pričakujemo od finansiranih geoloških raziskovanj za rudo in dejal, da je treba ukreniti vse, da se uredi vprašanje nerednih plačnikov. Zaradi potovanja v inozemstvo je dejal, da ni prav, da se obravnava ravno primer mehanika tov. Petača, ki trdi, da je porabil čas, ki je bil predviden za prakso v inozemskem podjetju za to, da je iskal nadomestne dele za pisalne stroje. Povedal je, da UO ni bil dorasel svoji nalogi, toda dosedanje izkušnje so nas dovolj naučile, da bomo v bodoče bolje delali in vse slabosti odstranili že v začetku.

Tov. Popov je obrazložil slučaj tov. Petača in dejal, če se tako potovanje izplača, saj bi stroji, ki so že dolgo pokvarjeni lahko počakali še toliko, da bi potrebne dele nabavilo kakšno uvozno podjetje.

Tov. ing. Rebek je pripomnil, da se je v letu 1954 sicer povečalo število delavcev, povečala pa se je tudi storilnost dela napram letu 1953 za 2,34 tone na moža. Obrazložil je prekoračitev proračuna za gasilski dom in pojasnil stanje geoloških raziskovanj, ki se bodo s 1. aprilom letos ustavila.

Tov. Pintar je ugotovil, da se premalo obravnava poročilo UO, saj gre za naše delavsko upravljanje, ki je doseglo zmago nad birokracijo. Sistem dela v tehničnem in drugih sektorjih v zadnjem času ni šel vzporedno z delavskim upravljanjem, zato je tudi prišlo do napak in samovolje posameznikov. Reševalo se je samo proizvodno linijo, ne pa njene ekonomske vrednosti. Borba med starim in novim se je zaostрила. Za vse te odnose pa je

odgovoren in od družbe postavljen za njih vsklajevanje glavni direktor. Omalovaževanje delavskega upravljanja se kaže tudi v tem, da glavni direktor, kakor tudi ing. Lah nista seznanila o depozitih v inozemstvu UO in DS, ki bi gotovo vztrajala, da se morajo prijaviti. Spremembe, ki jih predlaga UO, bodo način in sistem dela v vodilnem kadru našega podjetja gotovo spremenile.

Tov. Arh je povdaril vlogo, ki jo ima proletariat s svojo politično silo — Partijo in delavsko organizacijo — sindikatom pri družbeni kontroli. Demokracija je samo za tistega, ki v okviru predpisov hoče graditi socializem, delavci pa ne bodo dopustili, da bi delali prekrške, saj so zadolženi uslužbenci, da pojasnijo kaj je prav. Direktor ima z zakonom določene pravice, nima pa pravice do prekrškov, saj sta ga družba in ZK postavili, da se ne krši pravica socializma.

Glede tega, da je bila glavnemu direktorju nudena premajhna politična pomoč, pa je res, da smo jo nudili, toda mislil je, da bo lahko brez nje delal. Vsi podatki so se prekrivali in jih je bilo možno dobiti samo od glavnega direktorja. Politična organizacija ga je postavila in mu pomagala do avtoritete, toda njegovo delo se je zbirokratiziralo, zato je nujno zadevo revolucionarno rešiti.

Tov. Jasnič je povdaril nujnost in budnost, da vedno in povsod zasledujemo koristi okraja in vse naše države, ne pa samo lastne koristi, zato mora prav DS biti organ, ki bo dosleden pri tem. Bil je tudi storjen propust, da nismo uresničili lanskega sklepa, da bo komisija za pregled bilance delala že čez leto, zato je predlagal, da se spremeni in dopolni pravilnik v toliko, da se ustanovijo komisije, ki bodo v pomoč UO in bilanco pregledovale že med letom in sproti obveščale o posameznih problemih.

Tov. ing. Pohar je glede manjka koksa pojasnil, da se bo sestavila komisija, ki bo stvar pregledala in razčistila. Obravnaval je vprašanje koristnosti in nujnosti nekaterih gradenj, glede katerih ni razčiščenih odnosov in zavirajo uspešno delo. Bilanca je pokazala, da smo investicijske fonde prekoračali in slabo koristili AP fond, kar dokazuje, da v samem sistemu vodstva nekaj ni jasno in zdravo.

Tov. ing. Rebek je pojasnil gradnjo pržnih peči. Glede pravičnega koriščenja fondov, pa je povdaril, da mora biti vodenje fondov ažurno in bi moralo knjigovodstvo mesečno podajati njih stanje.

Tov. Ropret je pojasnil plan kapitalne izgradnje, ki je bil prevzet od črne metalurgije na osnovi petletnega plana in se pri nas končuje v drugi smeri, kot je bil postavljen. Glede birokracije, ki jo je iznesel predsednik UO, je dejal, da ima absolutno prav. Birokracija je sistem, ko človek pozabi, da obstajajo še druge organizacije in misli, da ima sam najbolj prav. Dejal je, da je za to nujno, da je prišlo do vsega tega in da je hvaležen, da je komisija in UO te zadeve spoznala in preprečila, saj če ostane človek na istem delovnem mestu, bo gotovo ponovno grešil, ker se ne more preobraziti čez noč. Direktor je glava podjetja in nosi odgovornost za vse napake v podjetju brez izgovarja-

nja na UO in ostale sektorje, saj je prav njegova naloga, da vzpostavi pravilno sodelovanje med njimi. Priznal je, da je glede prekrškov gledal preozko in mislil, da bo pri tem imel koristi kolektiv, toda pozabil je na skupnost, saj če bi vse delo vodil s stališča interesov vse skupnosti, do takih napak ne bi moglo priti. Priznal je napake in smatral, da je predlog UO o zamenjavi vodilnega kadra pravilen. Glede govoric v kolektivu, da je vse to le borba za stolčke, je poudaril, da to ni res, temveč le borba za sistem kolektivnega vodenja podjetja. Prosil je, da se le tako pojasni vso zadevo kolektivu, ki ni o vsem poučen in da se mu naznači linijo kolektivnega upravljanja, kot je edino pravilno. Pridružil se je mnenju tov. Arha, da je Partija vodilna sila v naši borbi in pozval k dosledni izvedbi pravilnega vodenja, tako velikega podjetja, kot je jeseniška železarna.

Tov. ing. Lah je obravnaval osnovni problem investicij in naglasil nujnost tesnega sodelovanja z obratovodstvi in tekočega dajanja podatkov računovodstvu. Opisal je koriščenje AP fonda v letu 1954, ko je končna letna kvota znašala 381.000.000, obrati pa so dali predračun za 1.141 milijonov. Po dvakratnem obravnavanju so svoje zahteve znižali na 900 milijonov, na tretji obravnavi pa je prišlo do odkritega konflikta s tov. Homovcem. Omenil je tudi, da je prosil že prejšnjega tehničnega direktorja, da mu dopusti prihajanje na tedenske konference, toda vabilo se ga ni in zato misli, da se je raje vse po svoje tolmačilo obratovodstvom, kar je moralo privedi do konflikta. Glede koriščenja ostalih fondov je dejal, da so točne določbe, zaradi skrivanja, ki se podjetju pa maščuje, pa se tudi ni moglo priti pravočasno do potrebnih podatkov in lahko se zgodi, da bodo krediti za posamezne objekte izčrpani, objekti pa nedokončani. Po tehnični liniji se je plan AP fonda prekoračil, češ, koncem leta se že bomo nekako znašli. Ko je omenil še odnose med obratovodstvi, posameznimi sektorji in računovodstvom ter vprašanje starih obveznosti društev, katerih računi bodo padli na breme plačilnega sklada, če ne bodo iztoženi, je prosil DS in vse sektorje v podjetju za čim tesnejše sodelovanje, ki bo omogočilo, da se bo delalo tako, kot nam družba predpisuje.

Tov. ing. Nikolič je ugotovil potrebnost samokritičnega pregleda pomanjkljivosti in propustov z zavestjo, da še naprej ostanemo prvo podjetje v državi. Vendar moramo upoštevati, da ni bilo nič storjeno iz osebnih koristi in umazanih namenov, saj so tehnični in finančni uspehi mnogo večji kot kazni, ki jo moramo plačati. Za boljše sodelovanje bi bile potrebne tedenske konference knjigovodstva, UO in ostalih sektorjev in če bo vsak od nas svoje naloge izvršil v redu bodo vse napake odstranjene.

Tov. Labura je ugotovil uspeh, ki ga izkazuje bilanca in porast razgledanosti in politične zavesti kolektiva in članov DS. Kljub napakam pa imena enega najboljših kolektivov v državi ne smemo izgubiti in DS je poklican, da politično in družbeno vodi vse delo, saj vseh stvari ne smemo

postavljati samo strokovno, pač pa tudi politično s perspektivo, da dosežemo to, kar hočemo.

Tov. Trilar je pozdravil izvajanja ing. Laha in tov. Ropreta, zavrnil pa je izjave tov. ing. Nikoliča. Predlagal je, da se preneha z razpravo o bilanci in se jo sprejme.

Sekretar OKZK tov. Zlatnar je nato ugotovil, da je za ves okraj neuspeh, ker smo v lanskem letu zanemarili delavsko upravljanje in zaradi preobilnega optimizma bili premalo budni. Točno je, da ne gre samo za ugotavljanje krivde, temveč za popravo sistema dela in DS in UO stojita pred resno nalogo, da se odstranijo vse posledice, ki bodo občutne vse leto.

Neuspeh, ki je nastal ni samo gospodarski problem Železarne, temveč širši politični problem pri katerem je odgovornost partije in sindikalne organizacije res prvenstvena. Na zadnjem plenumu je tov. Kardelj poudaril, da se moramo zavedati prehoda v našem gospodarskem sistemu in odstraniti stare miselnosti, zato tudi uspejo posamezniki s svojimi lastnimi interesi. V našem primeru ni kriv samo direktor, ki je malo preveč in predolgo držal vse v svojih rokah, saj se nam vsem dobro zdi, če dosežemo nekaj za sebe in tov. Kardelj nam je očital, da preveč gledamo samo na Slovenijo in ne na državo kot celoto. Predpisi novega sistema ne dovoljujejo stare prakse in dejansko moramo z našimi proizvodnimi sredstvi okrepiti upravljanje podjetja in napraviti red najprej v svoji hiši, ne da gledamo problem samo iz lokalnega vidika, temveč vidimo vso celoto. Računati moramo s stvarnostjo in prenehati z nerealno planiranimi investicijami in okoriščenjem na račun skupnosti, saj predpisi novega sistema preprečujejo sleherno samovoljnost. Prav tako moramo uveljavljati delavsko upravljanje pri sestavi tarifnih pravilnikov in doseči namen, da se bo plačevalo po delu. S proizvodnimi uspehi smo lahko zadovoljni in prav ti bodo lahko prepričali vse, da smo na pravi poti.

Tudi delo ZK in Socialistične zveze mora sloveti predvsem na političnem sistemu vsesplošnega značaja in zavračati je treba sleherno privilegirano posameznikov ali lokalne skupnosti, saj bomo vsi imeli le to, kar bomo naredili in kolikor nam bo skupnost dala. Vodenje naše proizvodnje zavisi predvsem od koriščenja notranjih rezerv, zmanjšanja lastnih stroškov in povečanja storilnosti. Bistveno je, da se v praksi DS in UO skuša najti vse načine za tesno sodelovanje vseh sektorjev, kjer pa je treba sleherno apolitičnost še takega strokovnjaka takoj onemogočiti, saj se je vse delo danes s tisočimi vezmi zvezalo z delavskim upravljanjem. V delovnih kolektivih je treba skovati drugačno enotnost, zato moramo v našem razvoju naprej. Ob koncu je želel, da bi vse izkušnje bile dober pouk in, da bi se v novi prihodnosti vsi problemi srečno reševali.

Tov. Triler se je zanimal, kaj nameravajo ob reorganizaciji s tov. Begušem in, da se mu zdi, da mesto evidence remontov, kamor je menda dodeljen tov. Beguš, ni potrebno.

Tov. Smolej iz Javornika je povedal, da se organizacija na Javorniku in člani delovnega kolektiva na Javorniku ne strinjajo s predlogom UO, da se tov. Homovec premesti kot obratovodja na Javornik II., ker če pride, ga bodo nesli nazaj.

Nato je predsednik DS **tov. Smolej** povedal, da je treba ukrepe, ki jih je v cilju izboljšanja dela v Železarni predvidel UO, v celoti izvesti in dal predlog UO o potrditvi bilance za leto 1954 na glasovanje.

Predlog je bil izglasovan.

Nato je bil izglasovan predlog UO, da se izvrši zamenjava glavnega direktorja tov. Ropreta s komercialnim direktorjem tov. Knafličem, kot začasnim vršilcem dolžnosti glavnega direktorja.

Tov. Smolej je pojasnil, da mora LOMO Jesenice napraviti razpis za mesto glavnega direktorja, ki bo na podlagi prijavi in potom določene komisije nato izbran. Pojasnil je tudi nadaljni predlog UO, da se razreši dolžnosti pomočnika tehnič. direkt. tov. Homovec in na njegovo mesto postavi dva pomočnika in sicer za proizvodnjo tov. ing. Arzenška, za vzdrževanje in kapitalno izgradnjo pa tov. ing. Čizmana. Za grupnega šefa valjarn naj bi postavil kot v. d. tov. Odlaska, šef operative kapitalne izgradnje pa naj bi bil tov. Jasnič. Z ozirom na diskusijo se izloči vprašanje ponovne zaposlitve tov. Homovca.

Predlog je bil z glasovanjem odobren.

Z ozirom na diskusijo o nezaželenosti tov. Homovca in tov. Beguša na Javorniku je **tov. Pintar** pojasnil, da bo o njuni zaposlitvi dokončno razpravljaj UO.

Tudi Jesenicam pripada mojstrska šola

Vse od osvoboditve gledajo ostala podjetja na Železarno Jesenice kot na kovačnico novega kadra, saj se je uprava podjetja vse od osvoboditve zavedala velikih nalog za dvig strokovnega kadra. Dotakratna obrtna nadaljevalna šola je bila preimenovana v Metalurško industrijsko šolo; bil je organiziran oddelek za vzgojo kadrov in v letu 1948 tudi Metalurški delavski tehnikum. Oddelek za vzgojo kadra je organiziral številne tečaje za delavce in nameščence. Blizu tisoč članov kolektiva se je letno potom tečajev strokovno izpopolnjevalo in pripravljalo na polaganje izpitov. Metalurška industrijska šola je dajala letno nad 100 kvalificiranih delavcev metalurške, kovinske in sorodnih strok. Dobila je novo in moderno šolsko poslopje, ki se ga poslužujejo vse veje strok. usposabljanja našega kadra. Metalurški delavski tehnikum, ki je deloval skozi sedem šolskih let bo z letošnjim šolskim letom, ko bo dal zadnjo skupino diplomiranih tehnikov metalurške stroke, prenehal z delovanjem. Bilo je več intervencij, da bi se šola obnovila, ker so se v poedinah podjetjih njeni absolventi izkazali kot najboljši obratni srednje strokovni kader, vendar sklepi raznih konferenc,

Ob koncu sta bila še izglasovana predloga, da se celotno vodstvo tehničnega sektorja razširi na tehničnega direktorja, oba pomočnika in grupne šefe in predlog, da se organizira poseben seminar o osnovah družbene ekonomije in ekonomskih predpisih za obratovodje.

SKLEPI XV. ZASEDANJA DS

1. Zaključni račun za leto 1954 je na predlog UO in komisije za pregled bilance potrjen in sprejet.

2. Predlog UO o izmenjavi glavnega direktorja tov. Ropreta Viktorja, ki ga bo začasno kot vršilec dolžnosti zamenjal komercialni direktor tovariš Knaflič Bogdan je potrjen.

3. Pomočnik tehn. direkt. tov. Homovec Bogo se razreši dolžnosti, o ponovni zaposlitvi pa bo razpravljaj UO.

4. Tehničnemu direktorju se postavi dva pomočnika: za proizvodnjo tov. ing. Arzenšek Ivan, za vzdrževanje in novogradnjo pa tov. ing. Čizman Vinko.

5. Celotno delo tehničnega vodstva se reorganizira v tehnični svet, ki ga sestavljajo: tehnični direktor z obema pomočnikoma in grupni šefi.

6. Kot vršilec dolžnosti šefa grupnih valjarn se postavlja tov. Odlesek Ciril.

7. Za šefa operative kapitalne izgradnje ostane tov. Jasnič Dante, vse ostale manjše spremembe v zvezi s to reorganizacijo pa izvrši UO.

8. Priredi se posebni seminar o novih ekonomskih predpisih in osnovah družbene ekonomije za obratovodje.

posvetovanj in skupščin zakona še niso spremenili. Pravilno bi bilo, da bi tudi na Jesenicah ob izidu uredbe o ukinitvi delavskih tehnikumov ustanovili srednjo strokovno šolo z metalurškim odsekom, kakor so naredili v Zenici. S tem bi se šola samo preimenovala, v bistvu pa bi ostala ista. Danes je samo še dejstvo, da obstoja delavski tehnikum zadnje leto in bomo na Jesenicah s prihodnjim šolskim letom zopet brez srednje strokovne šole.

Da bi pa vsaj v mojstrskem kadru, ki je v pretežni večini star, v doglednem času ne bila preobčutna vrzel, morajo dobiti Jesenice mojstrsko šolo, katere ustanovitev je po zakonu možna. Železarna Jesenice se je že ob izidu uredbe o možnosti ustanovitve mojstrskih šol odločila za njeno ustanovitev. Do ustanovitve pa ni prišlo, ker se Svet za prosveto in kulturo ni strinjal z ustanovitvijo šole, katere dijaki bi obiskovali pouk poleg rednega dela v podjetju. Bilo pa bi možno uredbo, ki zahteva strnjen pouk skozi 7 mesecev in nato 5-mesečno praktično zaposlitev obiti na ta način, da bi se učna doba podaljšala iz dveh na tri leta. V slučaju tri letne učne dobe, bi bil

pouk le po trikrat tedensko in bi ga dijaki lahko obiskovali v prostem času in prav tako lahko predelovali učni program, čeprav bi bili v podjetju polno zaposleni. Mojsrsko šola, ki bo morala biti na Jesenicah prej kot slej ustanovljena, pa naj bi imela metalurški in kovinski odsek. Kot tako bi jo lahko obiskovali kandidati metalurških in kovinskih obratov Železarne Jesenice, poleg Železarne pa bi se je lahko posluževali tudi kandidati iz „Verige“ v Lescah, „Plamena“ v Kropi, „Iskre“ v Kranju in drugi. Že sedaj je zanimanje za jeseniško mojsrsko šolo v posameznih podjetjih tolikšno, da bi lahko pričela s dvema razredoma ob najstrožjem sprejemnem kriteriju.

Kakor v ostale pa bi morali biti sprejeti tudi

v jeseniško mojsrsko šolo samo tisti kandidati, ki so bili po končani industrijski ali vajenski šoli zaposleni v svojem poklicu najmanj tri leta, so odslužili vojaški rok, niso stari nad 25 let in so opravili sprejemni izpit. Tak izbor dijakov bi omogočil šoli v resnici kvalitetno delovanje in doseganje uspehov na katere bi lahko bila ponosna.

Upati je, da Jesenice v desetem letu osvoboditve s kadrovske politiko ne bodo zaostajale za industrijskimi kraji drugih republik, marveč bodo dobile že s prihodnjim šolskim letom mojsrsko šolo in v doglednem času tudi srednjo tehnično šolo z metalurškim odsekom in se tako približale Zenici, ki te šole že ima.

U. P.

Poročilo o obratnih nezgodah za januar 1955

Obrat	Stalež	Poškodbe smrtne težke	lahke	Skupaj	v % na stalež
Uprava	133 (154)	—	—	—	—
Nabavni oddelek	84 (86)	—	—	—	—
Pomožna služba	154 (130)	—	—	—	—
Plavž	368 (368)	—	6 (2)	6 (2)	1,6 (0,5)
Livarna	193 (193)	—	3 (1)	3 (1)	1,5 (0,5)
Mehanična delavnica	308 (370)	—	4 (3)	4 (3)	1,2 (0,9)
Gradbeni oddelek	326 (325)	—	2 (1)	2 (1)	0,6 (0,3)
OTK	148 (144)	—	—	—	—
Komunalni oddelek	86 (86)	—	—	—	—
Energijski oddelek	148 (148)	—	—	—	—
Martinarna	540 (545)	—	12 (7)	12 (7)	2,2 (1,2)
Elektro peč	81 (82)	—	2 (2)	2 (2)	2,4 (2,4)
Opekarna	214 (214)	—	5 (2)	5 (2)	2,3 (0,9)
Javornik I.	758 (774)	—	27 (17)	27 (17)	3,4 (2,1)
Javornik II	372 (361)	—	5 (1)	5 (1)	1,3 (0,5)
Žična valjarna	210 (211)	—	5 (5)	5 (5)	2,3 (2,3)
Javornik III	319 (318)	—	9 (6)	9 (6)	2,8 (1,8)
Javornik IV.	54 (54)	—	—	—	—
Valjarna 2400	213 (215)	—	3 (5)	3 (5)	1,4 (2,3)
Jeklovlek	99 (100)	—	1 —	1 —	1,0 (—)
Predelovalni	649 (634)	—	6 (7)	6 (7)	0,9 (1,1)
Varična žica	124 (126)	—	—	—	—
Cevalna	160 (159)	—	—	—	—
Elektro del.	126 (126)	—	1 —	1 —	0,7 (—)
Konstruk. del.	216 (215)	—	5 (7)	5 (7)	2,3 (3,2)
Promet	327 (422)	—	4 (4)	4 (4)	0,9 (0,9)
Transport	174 (187)	—	2 (2)	2 (2)	1,1 (1,0)
Garaža	20 (20)	—	—	—	—
Kapitalna	79 (79)	—	—	—	—
MIS	260 (265)	—	—	—	—
Skupaj	7047 (7048)	—	102 (76)	102 (76)	1,4 (1,0)

Na poti v službo je bilo 7 lahkih nezgod.

Zaradi teh nezgod je bilo v januarju 1955 izgubljenih 11.344 delovnih ur ali 1418 delovnih dni v vrednosti 591.476 dinarjev.

Rezultati naše proizvodnje

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA JANUAR 1955

Skupna proizvodnja

Indeks izvršitve v %
količina

Obrat:

Plavž 96,0

Martinarna 107,5

Elektro peč 93,9

Skupno: 103,0

Težka proga 101,2

Lahke proge 130,8

Žična valjarna 106,8

Valjarna 2400 94,5

Valjarna 1300 109,3

Jeklovlek 108,3

Skupno: 106,0

Hladna valjarna 106,0

Žičarna 105,5

Predelani proizvodi 106,8

Cevalna 105,8

Elektroodni oddelek 102,1

Skupno: 105,8

Siva livarna 120,0

Jeklo livarna 101,2

Skupno: 117,2

Opekarna 105,3

Vse skupaj: 104,6

Družbeni plan po količini: 104,6 %

po vrednosti: 105,8 %

Delovna disciplina, strokovna usposobljenost in zavest dolžnosti,

ki jih imamo do socialistične skupnosti naj bodo tudi Tebi sredstva

za dvig proizvodnosti!

**IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA
ZA FEBRUAR 1955**

Skupna proizvodnja

Obrat:	Indeks izvršitve v % količina
Plavž	99.4
Martinarna	105.0
Elektro peč	113.2
Skupno:	102.5
Težka proga	104.0
Lahke proge	106.1
Žična valjarna	115.8
Valjarna 2400	90.2
Valjarna 1300	83.5
Jeklovlek	103.8
Skupno:	101.8
Hladna valjarna	110.0
Žičarna	107.5
Predelani proizvodi	105.6
Cevarna	102.4
Elektrodni oddelek	106.3
Skupno:	106.8
Siva livarna	119.7
Jeklo livarna	125.2
Skupno:	120.0
Opekarna	97.5
Vse skupaj:	103.0
Družbeni plan po količini: 103.0% po vrednosti: 102.1%	

**IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA
ZA JANUAR-FEBRUAR 1955**

Skupna proizvodnja

Obrat:	Indeks izvršitve v % količina
Plavž	97.3
Martinarna	106.2
Elektro peč	103.2
Skupno:	103.1
Težka proga	102.1
Lahke proge	118.1
Žična valjarna	111.2
Valjarna 2400	90.5
Valjarna 1300	92.5
Jeklovlek	105.8
Skupno:	103.2
Hladna valjarna	107.8
Žičarna	106.8
Predelani proizvodi	105.8
Cevarna	103.4
Elektrodni oddelek	102.5
Skupno:	106.0
Siva livarna	119.5
Jeklo livarna	112.9
Skupno:	119.0
Opekarna	101.5
Vse skupaj:	103.5

Družbeni plan po količini: 103.5%
po vrednosti: 104.0%

**Poročilo o obratnih nezgodah
za februar 1955**

Obrat	Stalež	Poškodbe smrtne težke	lahke	Skupaj	v % na stalež
Uprava	136 (133)	—	—	—	—
Nabavni oddelek	88 (84)	—	—	—	—
Pomožna služba	158 (154)	—	1 (—)	1 (—)	0,6 (—)
Plavž	362 (368)	—	9 (6)	9 (6)	2,4 (1,6)
Livarna	191 (193)	—	2 (3)	2 (3)	1,0 (1,5)
Mehanična delavnica	308 (308)	—	1 (4)	1 (4)	0,3 (1,2)
Gradbeni oddelek	330 (326)	—	4 (2)	4 (2)	1,2 (0,6)
OTK	142 (145)	—	—	—	—
Komunalni oddelek	87 (86)	—	—	—	—
Energijski oddelek	152 (148)	—	1 (—)	1 (—)	0,6 (—)
Martinarna	540 (540)	1	13 (12)	14 (12)	2,6 (2,2)
Elektro peč	81 (81)	—	2 (2)	2 (2)	2,4 (2,4)
Opekarna	213 (214)	—	4 (5)	4 (5)	1,8 (2,3)
Javornik I.	754 (758)	—	16 (27)	16 (27)	2,1 (3,4)
Javornik II.	369 (372)	—	5 (5)	5 (5)	1,3 (1,3)
Žična valjarna	212 (210)	—	3 (5)	3 (5)	1,4 (2,3)
Javornik III.	326 (319)	—	8 (9)	8 (9)	2,4 (2,8)
Javornik IV.	54 (53)	—	—	—	—
Valjarna 2400	213 (213)	—	5 (3)	5 (3)	2,3 (1,4)
Jeklovlek	100 (99)	—	2 (1)	2 (1)	2,0 (1,0)
Predelovalni	658 (649)	—	12 (6)	12 (6)	1,8 (0,9)
Varilna žica	123 (124)	—	—	—	—
Cevarna	153 (160)	—	—	—	—
Elektro del.	124 (126)	—	2 (1)	2 (1)	1,6 (0,7)
Konstruk. del.	218 (216)	—	1 (5)	1 (5)	0,4 (2,3)
Promet	424 (427)	—	5 (4)	5 (4)	1,1 (0,9)
Transport	169 (174)	—	3 (2)	3 (2)	1,7 (1,1)
Garaža	20 (20)	—	—	—	—
Kapitalna	82 (79)	—	—	—	—
MIS	260 (260)	—	—	—	—
Skupaj	7038 (7047)	1	99 (102)	100 (102)	1,4 (1,4)

Zaradi teh nezgod je bilo v februarju 1955 izgubljenih 11.336 delovnih ur ali 1417 delovnih dni v vrednosti 618.152 dinarjev. — V boj proti nezgodam!

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA JANUAR-FEBRUAR 1955

Blagovna proizvodnja

Obrat:	Indeks izvršitve v % količina
Plavž	—
Martinarna	—
Elektro peč	—
Težka proga	72.0
Lahke proge	102.3
Žična valjarna	131.0
Valjarna 2400	92.5
Valjarna 1300	92.5
Jeklovlek	105.8
Skupno:	96.7
Hladna valjarna	107.8
Žičarna	100.0
Predelani proizvodi	105.8
Cevarna	103.4
Elektrodni oddelek	102.5
Skupno:	103.2
Siva livarna	—
Jeklo livarna	121.0
Skupno:	121.0
Opekarna	—
Vse skupaj:	99.0

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA JANUAR 1955

Blagovna proizvodnja

Obrat:	Indeks izvršitve v % količina
Plavž	—
Martinarna	—
Elektro peč	—
Težka proga	89.0
Lahke proge	96.0
Žična valjarna	145.8
Valjarna 2400	94.5
Valjarna 1300	109.3
Jeklovlek	108.3
Skupno:	105.0
Hladna valjarna	106.0
Žičarna	94.5
Predelani proizvodi	106.8
Cevarna	105.7
Elektrodni oddelek	102.1
Skupno:	101.9
Siva livarna	—
Jeklo livarna	157.5
Skupno:	157.5
Opekarna	—
Vse skupaj:	103.5

Družbeni plan po količini: 99.0%
po vrednosti: 100.0%

Družbeni plan po količini: 103.3%
po vrednosti: 103.9%

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA FEBRUAR 1955

Blagovna proizvodnja

Obrat: Indeks izvršitve v % količina

Plavž	—
Martinarna	—
Elektro peč	—
Težka proga	54.6
Lahke proge	111.3
Žična valjarna	116.5
Valjarna 2400	90.2
Valjarna 1300	83.5
Jeklovlek	103.8
Skupno:	93.5
Hladna valjarna	119.0
Žičarna	104.9
Predelani proizvodi	105.6
Cevarna	102.4
Elektrodni oddelek	106.3
Skupno:	93.5
Opekarna	—
Vse skupaj:	96.8

Družbeni plan po količini: 96.8%
po vrednosti: 94.4%

Tone Svetina:

Borba v zasneženih gatah

Komandir Bokal je s komisarjem Triglavskim, Brinarjem in odrednim kurirjem krenil na sam Lipanski vrh. Na vzvišeni točki je uredil odporno gnezdo, ker je bil prepričan, da se bodo Nemci prebijali prav po grebenih vrhov nam za hrbet. Vedeli smo, da se bomo borili prav do noči.

Napetost pričakovanja nečesa neznanega, ki je ležalo v tem navideznem visokogorskem miru, so zmotili Nemci. Zagledali smo jih. Vsi na smučeh, odeti v bele halje, so prodirali v strelcih širom po strmih pobočju nasproti našega grebena. Prihuljeno in oprezno so lezli naprej. In vedno več jih je bilo. Zagledali smo jih tudi spodaj, na levem krilu, zgoraj proti vrhu so bili na grebenu in tudi spodaj proti kočam je bilo videti nekaj kolon. Tudi oni niso imeli ugodnega terena. Eno je borba v gozdu, drugo pa v visokogorskem goličavju, v globoko zapadlem snegu, kjer ni zaklona pred kroglo in ne pred očesom. Bili so zadnji trenutki mučne tišine, ko so si izbirali vsak svojega na muho. Tudi njihov korak je bil negotov in previden. Strah, kje tiči bela smrt, jim je zadrževal korak, da so se zamudili v svojem obkoljevalnem manevru.

Miha Klinar:

Med kamni kamen

Še lani, draga, so mi roke tvoje
lahko odgnale vsako bol s srca.
A zdaj, odkar vkovan naš svet v temo je,
ne moreš, draga, sneti mi gorja.

Kakor pod valji me drobi življenje,
da krušim in drobim se v sivi prah;
čeprav še v srcu nosim hrepenenje,
med kamni kamen zmlet bom na cestah.

Kot droben kamen pal sem svetu z ramen,
ne kot dragulj, ki bil bi ti v okras:
za cestni kamen me izbral je čas.

Med kamni delček bom na trdi cesti,
vodeči iz trpljenja v svet prelesti,
v svet, kjer ljudi bo grel ljubezni plamen.

(Iz cikla Smrt s čelado)

Vihar, ki je odjeknil iz naših pušk in dolg rafal strojnice jih je prilepil na sneg. Izginili so v beljavi, kot bi se udrli v zemljo. Tudi z njihove strani je zagrmelo po nas. Šarci so peli neutrudno. Dolgi rafali so odmevali v gorsko tišino, ki se je napolnila s streljanjem in vpitjem. Krogle so sikale preko glav, sneg se je pršil, dum-dum krogle pa so pokale po rušju in skalah za nami in nekatere motile, da so mislili, da so nam že Nemci za hrbtom. Njihov ogenj je bil silovit. Udari so tudi z boka. Kadar se je streljanje stišalo, smo različno čuli njihovo surovo komando: „Also, los, los! Vorwärts, vorwärts!“ — „Schwere MG — Trommelfeur.“

Na jasnem smo si bili, da nas napada nekaj sto Nemcev ter da na grebenu ne bomo mogli vzdržati. Nekaj časa smo držali, potem pa se je četa morala umakniti z grebena. Knaflič in Jakopič sta bila ubita. V raztrgani koloni smo se drug za drugim umikali preko goličavja, preko plazu proti desnemu grebenu, na katerega Nemci še niso prodrli. Na položaju je večina pustila smuči. Edino mitraljez, smeli in drzni Boris s pomočnikom Kocjančičem se je s smučmi prebil čez plaz in se zalezel visoko v pečevje ter zavzel položaj s katerega je obvladal nastopanje po desnem grebenu. To je bilo za nas odrešilno.

Med tem je desno krilo Nemcev prodrlo do koč. Ostali so zavzeli od nas branjeni levi greben. Mi smo bili sredi plaz. Sneg se je udiral tudi do pasu in še delj, zato smo gazili počasi. Nemci so vsuli po nas iz vsega orožja. Kot v viharju je vrelo ozračje od strelav. Snopi krogel so švi-

gali preko glav, vmes pa so udarjale mine z votlim, v snegu utišanim pokom. Druga za drugo. Visokemu snegu se imamo zahvaliti, da nas mine niso pobile. Prhnile so in odgrinjale oblake snega, ga črnile prav blizu kolone. Ubit ni bil nobeden. Tudi Nemci so bili upehani in zmrzli, pa niso zadeli. Pod tem blaznim ognjem smo se korak za korakom prebijali pod peči Lipanskega vrha. Potaknili smo se v zaklone za posamezne skale, moleče iz snega. Popadali smo v sneg, utrujeni, kot bi nas kdo postrelil. Z nami se je umikala tudi partizanka Kati. Zmanjkalo ji je moči. Vse ji je odpovedalo. Ni mogla naprej. Padla je v sneg in v sili rila vanj in se plazila, dokler se ni zagrebla v rušev grm. Drugega ji ni preostalo. Sneg ji je silil za vrat, mrazil obraz in roke, da so postale trde in zmrzovale.

Tokrat so tudi po desnem grebenu pričeli prodirati Nemci. Obkolili bi nas. V kotlu bi nas imeli. Tedaj je situacijo rešil hrabri in predrzni Boris — Žvan, sedaj narodni heroj, s svojim prav tako drznim in hrabrim pomočnikom Kocjančičem.

— „Saj ga poznaš Borisa“, mi je dejal Štefan. „Bil je namestnik Krtine, komandanta Gorenjskega vojnega področja in je padel tik pred svobodo na Poreznu.“

— Tako. Zagledala sta Nemce na desnem grebenu. Z grozo sta ugotovila, da je strojnica zmrznila in da ne dela. Zaman jih je miril Boris in pritiskal na petelina. Strojnica ni vžgala. Znašla sta se. Vse, kar sta imela pri sebi, da je gorelo, sta pokurila in jo ogrela ravno v pravem času. Nemci so se globoko udirali v sneg in bili že na goljavi tik pod njima, ko jih je izza skal presenetil rafal za rafalom. Padli so v sneg. Ostali so se umikali. Strojnica pa je kar naprej sejala smrt in ubranila dohod na greben. Na vrhu se je branil komandir Stane s svojimi. Nemcem se je obkolitiv in uničenje partizanske čete izjalovilo. Slišali smo, kako so na vrhu le od časa do časa padali partizanski strelji. Naši so varčevali z municijo.

Nemci so poizkusili prodreti za nami po gazi. Ustavile so jih naše kroglice. Umaknili so se, potem so iz vsega orožja sipali ogenj na nas. Mine, težki mitraljezi so sipali snop za snopom. Beton je drugo leto videl za vsakim zaklonom peharje rumenih krogel in razbitega železa.

Oni ni vrhu so se še dolgo držali.

Bokal je poslal komisarja Benigerja po grebenih proti Debeli peči, da bi videl, kje bi se dalo z nočjo prebiti. Nemci so pritiskali vedno bliže k samemu vrhu. Počasi, meter za metrom, so se plazili proti hrabri četvorici, ki je branila vrh. Prostor okoli njih se je ožil in municije je primanjkovalo. Marsikateri Nemec je omahnil ter prvič in zadnjič videl Triglavsko pogorje. Toda pritiskali so jih naprej. — Vorwärts, vorwärts, vorwärts! —

Nekaj najbolj drznih Nemcev se jim je priplazilo prav blizu.

Bokal jih je obsul s strelji. Eden, ki je bil čisto blizu, se je s spačenim obrazom zagrabil za prsi in se skotalil. Bokal je vžgal po drugem. Tudi ta se je zvrnil. Tedaj pa je jeknil rafal in ga zadel.

V prsih ga je zapeklo. Topel curek krvi je začutil po telesu. Nemci so se nekoliko umaknili.

— Izvršili smo svojo nalogo, — je dejal Bokal, smrtno bled, svojim tovarišem in se grabil za prsi. Zadovoljen je bil, da se je četa prebila pod peči in vesel je bil pesmi Borisovega mitraljeza. Bili so na jasnem, da dolgo ne bodo zdržali. Smrt je ožila obroč okoli njih. Za njimi tisočmeterske nedostopne prepadne stene. Iz njih je prav tako vel hlad, groza in smrt. — Kaj, ko bi poskusili v peči — se je zamislil Triglavski. Eden je šel na ogled. Greben je bil trd, spihan in poledenel. Vrhove so krasile velike opasti. Našel je polico, ki je imela dostop po skalnati redi in je vodila pod previsno skalo samega vrha.

Še nekaj strellov so oddali na Nemce, popustili nahrbtnike in smuči, splezali na polico in se skrili na njej pod previsom.

Nemci so še dolgo streljali v prazno, preden so prodrli na vrh. Razločno so jih slišali na polico: „Was ist los mit den Banditen?! Krizifix! Sind wie Gämse in die Felse verschwunden?“

Poslušali so jih, kako so preklinjali in se hudovali. Potem pa so videli, kako so njihove smuči in nahrbtniki romali v globine doline Krme. Na polici je bilo malo prostora. Slabo stojišče, na katerem se je bilo treba loviti in držati z rokami. Smrt je s svojo koščeno roko tipala po njih in jih iskala. Svoj beli prt je razprostirala v prepadih pod njimi. Prišli so trenutki, v katerih človek za svoje življenje ne da niti počenega groša. V vseh štirih je tlela ena sama misel: vzdržati, dokler ne bodo odšli. Na vrhu so šarili Nemci in metali bombe preko skal na one pod pečmi. Strelji so še vedno odmevali.

Čas se jim je spremenil v večnost. Na polici so bili Bokal, Brinar z Ribnega, Triglavski iz Gorij in odredni kurir Jeseničan. Zaman so čakali, da bi Nemci odšli. Vstopa v polico Nemci sicer niso našli, ali pa si niso drznili plezati v steno. Čas je počasi mineval, ranjeni Bokal je slabel. Zmanjkovalo mu je moči. Šepetaje so ga tovariši vzpodbujali naj vzdrži.

Na ostenju Rjavine so se jele risati že prve rahle sence. Sonce se je spuščalo k zatonu in za gorami je umiral dan. Bokal je tožil vedno pogosteje. Bil je bled kakor smrt in bolečine so mu žarisale ostre poteze v obraz. Toliko, da se je še premagoval. Triglavski in Brinar sta ga skušala opirati. — „Stane, potrpi, saj bodo odšli. Saj ne bo dolgo, pa bo svoboda“. — „Z menoj je konec tovariši, vi boste doživeli svobodo. Jaz ne.“

Njegov pogled je objemal Triglav, ki je krvavordeče žarel v večerni zarji. Hrepenenje in silna volja je še držala življenje v njem. Z roko je segel pod srajco in čutil, kako mu z vsakim srčnim utripom odteka kri. Moč je pojemala v njem. Roke so trdele od mraza, ki je pronicel skozi obleko in tresel telo, noge so postajale neobčutljive. Le volja, jeklena volja in vera v svobodo in življenje ga je še držalo pokonci. Globina tisočmeterskega prepada pa je grozeče strašila in obenem vabila v svoj objem. Tu bo konec, konec trpljenja in vsega.

„Zakaj se tako temni? Ali bo noč? Noč prihaja,“ je s šibkim glasom dejal Bokal in oči so mu sijale pol priprte v nekem odmaknjenem soju. Njegovo visoko, mišičasto telo se je usločilo. Spustil se je z eno roko, redko lovil sapo, potem pa se je sesedel kot izpodrezan hrast in omahnil v režeče brezno. Njegovo telo se je odbilo od trebušaste stene, zamolklo udarilo in izginilo v globinah prepado. Z nemo grozo v očeh so tovariši kot okameneli zrli za njim. Nad sneženimi in poledenelimi prepadi pa je spet zavladala grobna tišina. Hlad je lezel iz temačnih kaminov, zgoraj pa so odmevali strelji.

Ko je zemljo ogrnil mrak, so strelji nekoliko potihnili. V macesnih je jokalo žalostno večerni veter. Nemci so bili prepričani, da so pobili vse partizane, začeli so prodirati po gazi pod peči. Nekaj strellov je udarilo nanje. Bili so že mimo partizanke Kati, ki je ves dan ležala in že skoraj zmrznila v snegu. Na prvega, ki so našli, je bil Edvard, petdesetletni dobrodušni mladenič, ki je znal zabavati vso četo. Zagledal jih je pred seboj. Streljal je. Obsuli so ga z ročnimi bombami. Detonacije so ga omamile. Rad bi še streljal pa od strupenega mraza puška ni več delala. Strah, da ga bodo živega ujeli, je bil grozoten. Potegnil je bajonet in si ga zasadil v prsi ter obležal v snegu. Hraber je bil. Držal se je besede, ki smo si jo dali: noben živ Nemcem v roke. Naši strelji so ustavili Nemce, da niso prodirali več naprej.

Ko je kasneje Edvard partizanom pripovedoval, kako je bilo v lipanski borbi, ko se je zaklal z bajonetom, se je vedno šalil: „Tako sem si ga zabodel, da je kar uhajala sapa iz rane. Takrat sem se bal, ko sem videl Nemce pred seboj, da sem se premalo. Ko pa so me naši spravili k sapi, pa sem se ustrašil, da sem se preveč.“

Mrak je stapljal robe in zasvetlikale so se zvezde na nebu, ko smo odbili zadnji nemški napad in z radostjo pričakovali noč, največjega zaščitnika partizanov. Tedaj se je spodaj pri kočah posvetilo. V plamenih je izginjala prva koča, ki so jo Nemci zažgali. Ognjeni jeziki so se visoko dvigali v nebo in metali krvav odsev na snežna pobočja. Ogromen steber dima se je dvigal nad kotlino, večerni sever pa ga je gnal in razblinjal proti bohinjskim goram.

Z mrakom so se Nemci v zasedah na vrhu zmejnili. Fantje pod previsom so to izrabili. Prvi je splezal Triglavski. Pomagal je Brinarju, ki nič več ni čutil nog. S težavo se je potegnil na greben. Zadnji se je pripravil odredni kurir. Roke so mu otrdele, moči mu je vzel mraz. Ko je bil skoraj na varnem, mu je spodrsnilo. Kriknil je in v velikem loku odletel v prepad za Bokalom. To je bil Kraus iz Jesenic. Ona dva pa sta odšla proti Bohinju.

V mraku smo se sešli. V snegu smo dobili Edvarda, vsega prepadenega in okrvavljenega, z bajonetom v prsih. Izvlekli smo mu ga. Ni bil mrtev. Samo ranil se je močno. Odgrebli smo napol zmrzlo Kati in krenili, da se izmuznemo.

Spodaj pod nami, zgoraj na vrhu, desno od nas, povsod so nemške zasede metale rakete. Druga za drugo so švigale v noč, se trepetajoče svetlikale

in ugašale. Brez strela smo srečno prešli drugi greben, prav takrat, ko so Nemci menjavali straže. Naša kolona je utočila v gozdovih proti Kleku.

Naslednji dan smo prišli na staro Pokljuko. Kmet Figovec nam je nudil varno zavetje, ranjence pa smo oddali v oskrbo našim ljudem. Kati so zmrznile noge. Bila je izdana, na domu so jo Nemci ujeli, jo odvedli v Begunje in od tam v taborišče. Noge pa so ji le pozdravili, ni manjkalo dosti, da bi jih izgubila.

Tudi Edvard se je pozdravil. Kasneje, leta 1943 pa so ga Nemci ubili.

Triglavski in Brinar sta dva dni blodila skozi zasnežene gozdove Pokljuke proti Slamnikom, izogibajoč se nemških zased. Matičkova mama ju je sprejela v zaščito. Brinarju je vso zimo gnilo meso pri živem telesu, pa se kljub temu zlizal. Leta 1943 pa je tudi on padel.“

„Tako je bilo v Lipanci, tu, kjer se midva sedaj brezskrbno sončiva,“ je dejal Štefan, se po stari navadi posmejal, v očeh pa mu je še vedno sijalo nekaj tistih trenutkov težkega boja, ki ga je enaindvajset partizanov vzdržalo proti stotinam Nemcev.

Nemci so se po Bledu hvalili, da so pobili vse partizane. Kar jih samih ni šlo čez peč, da so oni zmetali v Krmo. V resnici pa so drugo jutro zelo debelo gledali, ko ni bilo o partizanih ne duha ne sluha. Ponoči jim je v zasedah zmrznilo mnogo vojakov, od jeze pa so, še preden so odšli, požgali še ostale koče.

„Vidiš, tako je bilo,“ je dejal Štefan. „21 nas je bilo, leta 1941, v decembru in v Lipanski borbi. Od vseh pa nas le še osem živi: Ambrožič Franc - Beton z ženo Kati je gozdar v Radovni, Triglavski — Repetov Vinko je v Železarni na Jesenicah, Mužan na Bohinjski Beli, Kocjančič, Žumer Jaka in Bizjak Peter pa sta v Gorjah. Jaz sem pa tu. Vsi ostali so padli.“

Sonce je bilo že visoko na nebu, ko je Štefan končal s pripovedovanjem. Nekaj časa sva molčala pod dojemom spomina na težki in zmagoviti boj. — „Čas bi bil, da bi šla, če misliva še kaj obiti,“ je vstal in se pretegnil. Navezala sva si smuči in se še enkrat povzpela na rob prepada, v katerega sta omahnila Bokal in kurir Kraus. Razgledovala sva se in občudovala svet pod Triglavom: dolino Krmo, prepadne stene, čeri, obeljene previse, ki so se neme vrstile druga za drugo. Težki spomini so naju obšli.

Kdo ve, koliko je še samotnih grobov, raztrese-nih po tem gorovju? Zgodi se, da v pomladnih dneh, ko se v rohnenu prebujajo gore iz zimskega sna, odgrne tudi te samotne grobove pomlad. Zabelijo se kosti v soncu na dnu kake temačne grape in brezna. Morda jih najde samotni planinec, lovec ali gozdar. Čudil se bo, ker ne bo vedel, kako težak je bil konec tega življenja. Lahko tudi, da jih ne najde nihče. In zima, ki pride, jih spet zagrne.

Ko premišlujem o teh žrtvah in hodim po gorah, se mi zdi, ko poslušam viharje, ko brijejo v stenah, da pojejo žalostinke. Dež, ki solzi iz svinčenosivih oblakov, jih objokuje. Žarki sonca pa

jih pomilujejo. Leto za letom prihaja pomlad. Pogrne svoj pisani plašč in zavidljivo okraši samotne grobove. Sleč zakrvavi po sivem skalovju, modrooki svišči se kosajo z modrino neba in bele očnice pozvanjajo v vetru nad mračnimi brezni. Le orel, brat sonca, domuje z njimi. Črnokrile kavke so večni pogrebci in samotni gams je obiskovalec te brezmejne gorske tišine.

Mogočne, razsežne stene se navpično pno v podnožje vrhov kot neukročeno hrepenenje in sla po svobodi. Sredi vseh teh pa kipi v nebo z večnim snegom pokrit silni Triglav, simbol našega boja, naše svobode, čvrstosti in neodvisnosti. Njegova orjaška piramida se v hladnih nočeh staplja z rojem zvezd. Vsem, ki so padli, in vsem, ki žive, je spomenik, ki ga ni sposobna ustvariti človeška roka. Spomenik domovine žrtvam, ki jih ne bo pozabila. Večen spomin v nas, ki bo živel kot te gore iz roda v rod.

Zahrstele so smuči na spihanem grebenu. V velikih lokih sva brzela skoraj neslišno po planjavi pršiča mimo macesnov. Obisk teh samotnih gora pa je dramil neodoljiv klic in hrepenenje.

Še bomo prišli k vam, naše gore. K vam, ki ste nam bile zavetje v naših najtežjih dneh. Da se vam oddolžimo, da se vam skromno zahvalimo, da nam spet vlijete svojih moči, ponosa in kremitosti. Da nas napolnite z vedrostjo, voljo in slo po življenju.

Svet pod Triglavom se je umirjal. Bel oblak je priplul in zagrnil sonce. Le Triglav se je še lesketal v pramenih slepeče luči. V temnih gozdovih Pokljuke pa je v vrhovih smrek že šumljal večerni veter.

(Napisano po pripovedovanju preživelih, predvsem tov. Dijaka Franca - Štefana, sedaj upravnika Komunale na Bledu.)

SPOMINU ALFONZA OBLAKA

28. marca letos je po mučni in dolgotrajni bolezni preminul član MKZK Jesenice, odbornik LOMO Jesenice, član številnih množičnih organizacij in upravnik Mestnega gledališča na Jesenicah tov. Alfonz Oblak. Z njegovo smrtjo so Jesenice izgubile zavednega in predanega revolucionarja in komunista ter zaslužnega kulturnega delavca in prosvetarja.

Alfonz Oblak se je rodil 17. septembra 1909 na Jesenicah v delavski družini. Že kot otrok je skušal vse težave in grenkobe življenja, saj je moral v rani mladosti pastirovat na kmete, pozneje pa je delal v raznih podjetjih in pri KID v jeseniški tovarni. Še mlad se je priključil naprednim delavskim vrstam in postal član delavskega prosvetnega društva »Svoboda«. Tu je deloval v telovadnem odseku, pozneje pa na prosvetnem in dramskem polju. V družbi vodilnih jeseniških borcev za delavske pravice in svojega prijatelja proletarskega pisatelja Toneta Čufarja si je izoblikoval svoj napredni svetovni nazor in rasel v doslednega in borbenega revolucionarja, ki je zastavljal vse svoje sile za zmago delavske ideje in prosvetljenost delavstva. Po razbitju »Svobode« leta 1933 je prevzel vodstvo dramskega odseka pri novoustanovljeni »Enakosti«, kjer je tudi režiral in igral. Ob tej priliki ne moremo mimo njegove režije krstne uprizoritve Čufarjeve delavske daame »Polom«, ki je razgalila vso demagogijo in kompromisarstvo so-

cial-demokratov in dvignila mnogo prahu po vsej Sloveniji, v vrstah naprednega delavstva pa izzvala val odobravanja. Leta 1936 je bil sprejet v KP. Zaradi njegove delavske zavedno-

sti in revolucionarnosti je bil nato tudi odpuščen iz tovarne in interniran v zloglasnem taborišču Ivanjica.

Leta 1941. je takoj sledil pozivu Partije in 21. junija 1941 odšel v partizane. Tu je tudi doživel prvi ognjeni krst železarskih partizanov 1. avgusta 1941 na Obranci nad Poljanami. Zaradi bolezni, ki mu ne bi dovolila prenesti vse težave partizanskega življenja, je odšel v Ljubljano, kjer je nadaljeval z ilegalnim delom, dokler ga niso Italijani internirali v taborišče na Rabu in pozneje v Renčiju.

Po osvoboditvi se je vrnil v Ljubljano, kjer je vršil posle upravnika Delavske menze in

deloval v Sindikalnem gledališču. Leta 1947 je postal prosvetni referent pri Sindikalni organizaciji na Jesenicah in še istega leta tajnik takratnega Sindikalnega gledališča vse do l. 1952, ko je postal upravnik Mestnega gledališča. Vsa leta po osvoboditvi je deloval kot član in funkcionar v številnih množičnih organizacijah na terenu in v mestnih forumih. Kljub svojemu političnemu delu pa se je uspešno udeleževal tudi na gledaliških deskah kot igralec in ustvaril vrsto nepozabnih karakternih vlog. Kruta smrt je vse prezgodaj pretrgala nit njegovega plodnega in bogatega življenja.

Pokojni Alfonz Oblak je bil vzgled borbenega in predanega komunista, vzgled poštenega, iskrenega in naprednega človeka ter vzgled predanega, sposobnega in nenehno snujočega kulturnega delavca. Njegove zasluge za rast napredne delavske miselnosti in delavske kulture na Jesenicah ter uspehe našega socialističnega razvoja sploh so velike in nepozabne. Za svoje zasluge je bil odlikovan z visokimi odlikovanji Reda Bratstva in enotnosti in Reda zasluge za narod.

Njegova poslednja pot v pretrani grob je pokazala njegovo priljubljenost in spoštovanje pri širokih ljudskih množicah, ki ga bodo kot svetel vzgled revolucionarja in doslednega borca za boljše življenje delovnega ljudstva ohranile v trajnem spominu.

Slava njegovemu spominu!

Pišejo nam ...

Naslednji sestavek nam je poslal Kozelj Franc, ki je zaposlen v garaži. V njem opisuje svoj zanimiv smučarski podvig pred manj kot enim mesecem, ko je bila še v gosteh s snegom dokaj radodarna, čeprav zapoznala zima. Sestavek z veseljem objavljamo in naj bo vzpodbuda vsem članom našega kolektiva, da naj primejo za pero ali svinčnik in nam pišejo o svojih željah, problemih, dogodkih in doživetjih bodisi pri delu v tovarni ali doma. Tako se bomo spoznali med seboj, naš »Zelezar« pa bo postal pester in zanimiv.

NA SMUČEH PREKO DAVČE V POLJANSKO DOLINO

I.

Bilo je megleno nedeljsko jutro, ko sem si doma natvezil smuči, ki jih že deset let nisem imel na nogah. To se je tudi takoj videlo, saj so mi smučke že od vsega začetka kljubovale, ker jih nikakor nisem mogel pritrditi na nepravne čevlje. Za trening sem se namenil, da mi mogrede skočim iz Gorij na Višelnico in poneseš tov. Janu zaslužene dnevnice. Na Višelnici sem tudi dočakal svoj prvi smučarski padec, tako da sem imel kar drenj preden sem se postavil zopet na noge.

Z Višlenice sem zavil proti Bledu in po prvem kilometru sem bil že toliko v formi, da sem s celimi kostmi prijadral na Blejsko postajo. Vlak je imel pol ure zamude in na njem sem našel znanca iz Nomenja, ki se je namenil v Prvačino po vino. Skoraj žal mi je postalo, da ne morem z njim, posebno še, ko sem izstopil v Podbrdu in me je vzela na piko ostra snežna primorska sap, da me je zazebló še pri srcu, ne samo po kosteh.

K sreči sem spoznal tov. Freliha iz Sorce, ki dela v žični valjarni in sva imela skoraj isto pot. Pri zadnjih hišah sva zavila po bližnjici proti stari italijanski cesti naravnost navzgor, tako, da sem moral slačiti obleko kos za kosom. Na stari cesti sem nataknil smuči in kar imenitno prodiral proti Petrovem brdu, da me je tovariš komaj dohajal. Krasen je razgled, ko se ozreš nazaj proti Podbrdu. Če bi bil lep sončen dan, bi bila slika še lepša.

Na Petrovem brdu sva zavila v gostilnico »Podbrdo«, kjer sva spila vsak kozarec domačega in nato še enega, kar je bilo že čez normo in se je meni na drugi polovici poti proti Davčam kruto maščevalo. Če bi kdo videl kakšne »akrobacije« sem delal na smučeh v strmo padajočo dolino, bi počil od smeha in še izdihnil, če bi ne bilo takojšnje zdravniške pomoči.

Preden sva prišla do kmetijske zadruge »Pri žagli«, se je tovariš Freljih poslovil, še poprej pa sva sklenila, da jo poleti skupaj skuhneva čez Petrovo brdo v Selško in Poljansko dolino. Na ovinku sem si ogledal spomenik padlim partizanom, dobil potrebne informacije »Drži se levo!« in po enourni hoji sem le dospel do prvih dveh hiš. Kljub kravalu in vrišču, ki sem ga gnal, se pri obeh hišah ni oglasil niti pes, kaj šele človek. Radoveden sem bil namreč, če sem na pravi poti. Povedati vam moram, seveda pod pogojem, da prav nikomur tega ne izdate, da sem ga malo čutil, ker nisem vaju pijače in, da sem do vrha proti Davčam imel solo koncert, ki je obsegal najmanj sto slovenskih pesmi od »Kranjskega Janeza« in »Janeza in Micke« pa do »Vesolja ni nikjer«, čeprav se mi ga je v gostilni na Petrovem brdu, kar malo preveč pridružil.

V skrbem sem že bil, če sem zgrešil smer, ko zaslišim glasove živih ljudi. Bili so lovci, ki so šli iz sestanka. Povedali so mi, da sem že skoraj v Davči in hudomušno pripomnili, da je do hiše kamor sem bil namenjen in so mi jo tudi na drugem koncu Davč pokazali, samo še eno uro in pol hoda. Na nasvet lovcev, sem kar na celo v sneg zavil po bližnjici, da bi skrajšal nekaj ovinkov, pa ne vem, če sem kaj pridobil, kajti zgornji del moje malenkosti je bil večkrat tam, kjer bi moral biti spodnji.

Ko sem že bil v Osojni Davči, ni bilo več daleč do cilja, ki sem si ga že pošteno želel. Na zadnjem kilome-

tru za ta dan začrtane poti srečam gospodarja in gospodinjino prav od hiše, kamor sem bil namenjen. Nekaj smo v sorodu in ker v teh visokih krajih gojijo ovce, smo se že pred časom zmenili, da pridem po volnene nogavice za sebe in svojega fanta. Nista se mogla načuditi, da sem prišel kar sam tako daleč v Davčo in naročila sta mi naj mi njun sin Stanko da dobro malico, kajti sama sta bila namenjena v Zgornjo Davčo po pošto, kamor prihaja iz Zeleznikov.

Kmalu sem bil pri njuni domačiji, ki obdana od krasnega macesnovega gozda kraljuje v samotni višini 1100 m nad morjem. Zahajajoče sonce je posvetilo in v vejah stoletnih macesnov se je zlato lesketal sneg. Ob pogledu na prelepi gorski zimski svet sem bil obilo poplačan za ves napor in z zadovoljstvom sem potrkal na vežna vrata, ki mi jih je nezaupljivo odprl štirinajstletni Stanko in me sumljivo ogledoval v moji smučarski opremi.

Vendar sva malo pomalicala in nato zlezla na veliko toplo peč, kjer sem se pošteno odpočil. Vrnila sta se tudi gospodar in gospodinja. Z zanimanjem sem si ogledal izdelke domače obrti, kot so škafi in druga lesena posoda. Tudi volno predejo kar sami še na kolovratih.

Še dolgo v večer smo na topli peči govorili o marsičem. Dobil sem tudi točne napotke za pot, ki me je čakala naslednji dan in ko smo končno legli, se mi je sanjalo, da s smučmi skačem z vrha Davče v dolino in, da sem posekal samega Poldo.

II.

Čeprav je v nedeljo vse izgledalo, da bo v poneдельник dež, me je zjutraj prebudil krasen zimski dan. Razgled od domačije Kandovih je res nekaj veličastnega. Na severozapadu se v nebo dviga očak Triglav s svojo julijsko skupino, proti severovzhodu se vidi Črna prst s svojim sosedom Ratitovcem. V vzdolju pod njimi pa se stiskajo in zopet raztezajo Spodnje in Zgornje Dajne, še naprej Sorca in ostale vasi in vasice.

Ob osmih zjutraj sem se poslovil od Kandovih in s pastirčkom, ki me je spremljal do vrha, zavil proti bivši jugoslovansko-italijanski meji. Užival sem nad izredno lepimi macesnovimi gozdovi, ki tukaj prevladujejo. Na široki poseki bivše meje ti kar sam od sebe zastane korak. Zamisliš se nazaj v ne tako daljno preteklost, ko je izza teh macesnovih gozdov stegovala svoje roke fašistična Italija in pohlepno zrla proti Ratitovcu in še naprej čez Jelovico do bele Ljubljane. Lahko ti postane pri srcu ko vidiš, da je tudi ta lepi kosček naše domovine osvobojen naše zemlje lačnih tujcev.

S pastirčkom sva prišla na najvišjo točko tega kraja in se pripravila za smuk, kajti pot se je spuščala srmo navzdol v Poljansko dolino. Po prvem kilometru vožnje, kjer sem se moral včasih do tal sklanjati, da sem se izognil z debelo plastjo ovesenim in nizko visečim vejam, se mi je na smučki odtrgal prednji jermen. Tako sem krepko izkusil, kaj se pravi, če že doma ne misliš na nepredvidene stvari in ne vzameš s seboj na tako turo za vsak slučaj nekaj rezervnih delov.

Ko sem za silo povezal jermen na smučki, sva s fantom v dobre pol ure privozila na cesto, kjer stoji bivša italijanska karavla. Tu se je pastirček poslovil in vrnil nazaj proti Davčam. Prepuščen sem bil samemu sebi in šele čez čas se je gozdnati teren nekoliko umaknil in odprl razgled proti jugozapadu, kjer so vasi Kladije, Sovodenj, Stara in Nova Oselnica, a naravnost pod menoj sem slutil globoko v dolini vasi Poljanske doline. Vprašanje je bilo, če bom imel toliko sreče, da bom zaradi nepreglednosti terena prispel v vas Robidnico, čeprav mi je pastirček nakazal smer. Jermenje na smučki se mi je popolnoma pokvarilo in prisiljen sem bil odpeti še drugo smučko ter koračiti peš po odjužnem snegu, ki ga je bilo čez en meter trideset, tako, da se mi je globoko udiralo. Obšla me je misel, kaj bi bilo, če bi se ponesrečil v teh višinah, saj me ne bi slišal živ človek, pa

če bi še tako vpil na pomoč. V mislih sem že videl neuspeh svoje začrtane poti: priti do druge ure v Hotavljah na avtobus za Škofjo Loko. Naslednje jutro me je že čakala služba v Železarni.

Ko tako gazim sneg nenadoma zaslišim daleč pod seboj glasove fanta, ki je vpil nad konji. Morala se mi je v trenutku dvignila in kljub visokemu snegu sem kar poskakoval v smeri odkoder so prihajali glasovi. Voznik mi je povedal veselo novico, da je do Robidnice samo še deset minut. V trenutku so bili pozabljeni vsi naporu zadnjih dveh ur. Kar drasel sem v zavesti, da sem prišel prav, čeprav nisem krajev prav nič poznal in da je zastavljeni cilj spet dosegljiv. Pri prvi hiši v Robidnici sem zaprosil za jermene in spravil v red smuči, se malo okrepčal z izdatno malico, ki mi jo je mama v Davčah zavila za na pot in spet sem bil v polni formi.

Iz Robidnice je spet šlo navzdol in čez četrto uro sem že vozil skozi Leskovo, ki se je v soncu kopala stisnjena v strmi sončni rebri. Pot iz Leskove se v strmih vijugah spušča v dolino. V sredini klanca sem zavozil ravno med šolarje, ki so verjetno imeli smučarske tekme, kajti vsi so bili na smučkah.

Zelo so bili radovedni od kod sem prismačal in niso se mogli načuditi, da sem sam s smučkami po nepoznatih krajih prišel iz Podbrda čez Davčo in Robidnico sem. V naslednjem klanecu, ki je bil hudo strm, zagledam na ovinku pred seboj majhno dekletce s sankami. Kljub robnikom na smučkah ni bilo drugega izhoda, kot da sem prostovoljno padel v sneg, toda prednji konec leve smučke se je tako zaril v trdo steno poti, da ni, poleg tega še z grčo na tem mestu, več vzdržal in konec je bilo mojega smučanja. S smučkami na rami sem nadaljeval pot iz Kopačnice do Hotavlj in ker je bila na tem delu poti cesta skoraj kopna, nisem zlom smučke vzel za preveč hudo. V Hotavljah sem prišel obenem z avtobusom, in ko je natrpani avtobus že vozil proti postaji Škofja Loka, je tudi že prihajal vlak, ki sem ga zadnji hip ujel za poslednji vagon.

S tem se je tudi zaključilo moje smučanje za letošni in lep izlet po še lepšem, toda tako malo poznanem koščku naše drage slovenske zemlje.

Kozelj Franc

Naši proizvodni rekordi:

Martinarna je 5. III. 1955 imela rekordno dnevno produkcijo SM jekla: 1000,9 ton.

Elektro peč je imela v marcu rekordno mesečno produkcijo elektro jekla: 932,9 ton.

Težka proga je imela 4. III. 1955 rekordni dnevni vložek 538 ton.

Valjarna 1300 je imela 21. II. 1955 rekordno dnevno produkcijo na Duo-ogrodju 117 ton.

Žična valjarna je imela 28. II. 1955 rekordno dnevno produkcijo 215,4 ton.

Cevarna je imela v prvem letošnjem kvartalu rekordno produkcijo 2.022 ton.

Hladna valjarna je imela v marcu rekordno mesečno produkcijo 787 ton.

Žičarna je imela v marcu rekordno mesečno produkcijo 3000 ton.

Žebljarna je imela v marcu rekordno produkcijo pohištvenih vzmeti 118 ton.

Vse za dvig produktivnosti!

XXXXXXXXXXXX FIZKULTURA IN ŠPORT XXXXXXXXXXXXXXX

Uspelo medobratno sankaaško tekmovanje

Šport, ki še marsikaj obeta

Ceprav smo sneg dobili šele v drugi polovici februarja je večina sindikalnih odborov naše Železarne organizirala tradicionalne sankaaške tekme. Izjema sta le Javornik in glavna pisarna, kjer so tekmovanja organizirali le posamezni pododbori. Ta sankaaška tradicija železarjev je napotila tudi druge kolektive k tem prireditvam in na ta način je skupno s člani Narodne banke, MLO, ambulante in bolnice v okviru III. zleta gorenjskih smučarjev tekmovalo 1237 sankaačev, nešteti pa, ki so tekmovali izven konkurence. Do srede marca so bila izvedena vsa obratna tekmovanja, zato je Sindikalni odbor podjetja razpisal medobratne sankaaške tekme, pripravil lep prehodni pokal za zmagovalce in vrsto praktičnih daril, izvedbo tekmovanja pa poveril GSP. Razpis tekmovanja je obsegal moštveno in posamezno prvenstvo, zato so sindikalni odbori izbrali svojih šest najboljših tekmovalcev iz obratnega prvenstva, ki se je smatralo za izbirne tekme.

V celoti je tekmovalo 97 tekmovalcev od tega 8 žensk. Prvak Železarne za leto 1955 je postal Noč Franc iz žične valjarne s časom 3 minute 15 sekund, pri ženskah pa je zmagala Gradišek Mimi iz predelovalnih obratov s časom 4:00.6. Moštveni prvak je mehanična delavnica s časom 21:26.2. Tekmovanje je bilo 20. marca dopoldne ob ne najboljelih snežnih razmerah. Proga je potekala od Zamlake do Erlihove žage in je bila dolga 2 km.

Rezultati tekmovanja

1. Noč Franc — žična valjarna 3,15; 2. Horvat Stane — promet 3,15,2; 3. Klemenc Peter — mehanična 3,19,2;

4. Gerdej Polde — mehanična 3,21; 5. Horvat Anton — livarna 3,22,2; 6. Šimnic Alojzij — elektro del. 3,22,2; 7. Prevč Peter — predelovalni 3,23,9; 8. Klinar Lado — MIŠ 3,24,5; 9. Langus lože, elektro del. 3,24,8; 10. Pirš Mirko — livarna 3,25,7; 11. Biček Franc — livarna 3,25,8; 12. Dečman Miha — MIŠ 3,27,5; 13. Rihtaršič Emil — žebljarna 3,29,6; 14. Klinar Ivan — martinarna 3,31,6; 15. Klemenc Matevž — martinarna 3,32,6; 16. Vilman Vid — žična valjarna 3,33,6; 17. Zorman Franc — MIŠ 3,34,1; 18. Žnidar Emil — predelovalni 3,34,7; 19. Ažman Zvone — predelovalni 3,34,8; 20. Mirtič Ivan — žebljarna 3,35,6; 21. Ferjan Niko — žična valjarna 3,36,6; 22. Klinar Jaka — žična valjarna 3,37; 23. Lotrič Franc — plavž 3,37,6; 24. Črv Janez — Javornik I 3,38,5; 25. Žnidar Slavko — elektro del. 3,40,4; 26. Gasar Janez — predelovalni 3,40,8; 27. Hafnar Stane — gradbeni odd. 3,41,3; 28. Brun Viktor — mehanična 3,41,5; 29. Hafner Franc — gradbeni odd. 3,41,9; 30. Klinar Gabrijel — šamotna 3,42,3; 31. Jerlovčan Marjan — energijski odd. 3,42,4; 32. Kalan Vinko — promet 3,44; 33. Mrak Milan — zaščitna sl. 3,44,6; 34. Pesjak Franc — martinarna 3,44,8; 35. Žerjav Anton — žebljarna 3,45; 36. Langus Anton — plavž 3,45; 37. Šest Franc — Gradbeni odd. 3,45; 38. Gasar Franc — promet 3,45; 39. Klemenc Anton — mehanična 3,45,2; 40. Kordež Stane — gradbeni odd. 3,45,8; 41. Habe Dušan — elektro del. 3,45,9; 42. Preželj Janez — MIŠ 3,46,3; 43. Kokošinek Ljubo — elektro del. 3,47,5; 44. Svetina Viktor — mehanična del. 3,47,8; 45. Razingar Vinko — Javornik II 3,49,1; 46. Razingar Ivan — mehanična del. 3,49,2; 47. Železnikar Ivan — MIŠ 3,50,3; 48. Gašperin Franc — žična valjarna

3,50.3; 49. Maver Stanko — šamotna 3,51; 50. Razinger Anton — žična valjarna 3,51; 51. Delavec Ivan — elektro del. 3,51.7; 52. Svete Leopold — gradbeni 3,52.3; 53. Strajnar Dušan — MIŠ 3,53; 54. Svete Hinko — gradbeni 3,53.9; 55. Alič Dušan — MIŠ 3,55.2; 56. Vilman Albert — promet 3,55.2; 57. Kolman Alojzij — žična valj. 3,55.3; 58. Šapek Rudi — MIŠ 3,56; 59. Noč Franc — transport 3,56; 60. Smik Ludvik — plavž 3,57.5; 61. Jesenko Ivan — šamotna 3,57.8; 62. Travnik Feliks — gradbeni 4,00.4; 63. Kosmač Jože — šamotarna 4,00.8; 64. Katnik Rudi — plavž 4,01; 65. Fon Franc — MIŠ 4,01.4; 66. Brajc Valentin — transportni 4,02.5; 67. Svetanič Jože — plavž 4,05; 68. Šranc Darko — žična valjarna 4,06.1; 69. Razinger Franc livarna 4,06.5; 70. Inglič Ivan — šamotarna 4,06.8; 71. Razinger Ljubo — promet 4,07.6; 72. Korbar Alojzij — martinarna 4,08; 73. Krčelj Vlado — zaščitna 4,09.2; 74. Piber Ferdinand — žebljarna 4,11.2; 75. Klinar Andrej — promet 4,12.5; 76. Krivc Alojzij — gradbeni 4,12.9; 77. Gašperšič Jože — plavž 4,13.8; 78. Tersegav Jože — gradbeni 4,15.2; 79. Jazbinšek Anton — zaščitna 4,16; 80. Lazar Boris — Javornik I 4,17.3; 81. Babič Rudi — MIŠ 4,19; 82. Gašperšič Ivan — predelovalni 4,21.1; 83. Novak Gregor — zaščitna 4,21.5; 84. Medved Alojzij — šamotna 4,22.2; 85. Čmager Ivan — plavž 4,30.2; 86. Noč Anton — livarna 4,38.2; 87. Valentar Martin — martinarna 4,39.4; 88. Hrast Franc — zaščitna sl. 4,48.1; 89. Lukan Peter — martinarna 4,56.

Zenske

1. Gradišek Mimi — predelovalna 4,00.6; 2. Novak Slavka — žebljarna 4,02.3; 3. Debeljak Silva — žebljarna 4,09.8; 4. Domijan Angela — mehanična 4,18.2; 5. Šorl Cilka — predelovalni 4,24.4; 6. Ažman Majda — gl. pisarna 4,27.9; 7. Grinkovnjak Cilka — martinarna 4,33.4; 8. Znidar Slavka — gl. pisarna 5,24.8.

Ekipe:

1. Mehanična delavnica 21,26.21 2. Žična valjarna 21,43.5; 3. Elektro delavnice 21,54.2; 4. MIŠ 21,55.8; 5. Predelovalni 22,35.9; 6. Martinarna 22,40.2; 7. Gradbeni 22,59.5; 8. Promet 23,13.5; 9. Žebljarna 23,39.9; 10. Plavž 24,00.9; 11. Šamotna 25,34.2.

Še istega dne popoldne je bila v dvorani Sindikalnega doma svečana objava rezultatov in razdelitev daril, kjer je tudi bilo poudarjeno, da so sankaska tekmovanja športna panoga, kjer se najbolj množično udeležuje naš delavec in tudi intelektualci in da obstoje vsi pogoji, da postane sankanje na Jesenicah šport št. 1.

Pri nas ta panoga športa res še ni tako razvita, kot je v zamejstvu, vendar so prvi in to uspešni koraki tudi pri nas že storjeni. Letos je bilo prvo svetovno prvenstvo v sankanju v Oslu na Norveškem, sankanje je tudi

olimpijska disciplina, v Nemčiji je bilo XIII. evropsko prvenstvo, Italijani pa so izvedli svoj IX. šampionat. Ob vsem tem res lahko ugotovimo, da se pri nas še nihče ni zanimal, da bi sankanje postalo prva športna panoga.

Na letošnjem III. zletu GSP smo prvič videli sodobne tekmovalne sanke različnih sistemov in se tudi prepričali o njih prednosti, saj se je 6 Avstrijcev s svojimi tekmovalnimi sankami plasiralo na prva mesta. Zanimivo je tudi bilo mednarodno sankasko tekmovanje v Avstriji, kjer je naš Horvat Stane zasedel četrto mesto in pustil za seboj vse Avstrijce, ki so tekmovali pri nas. Drugi Jugoslovani, ki ni imel tekmovalnih sank pa se je plasiral šele na 45. mesto.

Razen tako imenovane sankaske proge Belvedere v Bohinju pri nas tudi še nimamo umetnih sankališč. Ta proga je bila zgrajena leta 1910 in seveda danes ne ustreza več. Druge evropske države so v tem že znatno naprej. Poljska na primer ima 4 umetne proge z žičnicami, Švica samo v Davosu 2 progi, po več prog pa imajo še Avstrija, Nemčija, Češka, Italija itd. Torej nas pri nas v tem pogledu še čaka res pravo pionirsko delo, saj trenutno razpolagamo šele z dvojje tekmovalnimi sankami, prave umetne proge pa niti nimamo.

Da bo treba čimprejšnjih korakov v tej smeri je razumljivo, saj sankaske naprave ne bodo služile samo športnemu udejstvovanju in razvedrilo naših delovnih ljudi, temveč tudi tujskemu prometu. Nekoliko preveč samo konferiramo, kako bi privabili k nam tujce tudi v zimskem času, nihče pa ne pomisli, da bi jih z zgraditvijo takih naprav prav gotovo pridobili. Dokaz zato je Bohinj pred prvo svetovno vojno, kamor so prihajali in to samo na Belvedere poleg Tržačanov tudi drugi tujci, zato ni čudno, če je bilo takrat v Bohinjski Bistrici mogoče dobiti precej več prenočišč od današnjih 12! Podoben položaj je tudi v drugih športnih panogah in čas je že, da v tem pogledu ukrenemo vse, kar se da, ter prav naš zimski šport spet povzdignemo.

Ob vsem tem pa je razveseljivo, da so naši železarski sankasči dobro zastopali svoje barve na medklubskih tekmah. V Begunjah so osvojili kar dva prehodna pokala. Orlov pokal pa so osvojili prvo plasirani Klinar Jože, tretje plasirani Košir Drago in peti Ulčar Milan s skupnim časom 4:21.3. Prav tako so jeseniški sankasči osvojili prehodni pokal GSP in zasedli prva mesta na tekmah v Bohinju. Vsi ti rezultati so razveseljivi in lahko v ponos najmlajšemu klubu sankascev, ki je bil šele letos ustanovljen. Zato vabimo vse, ki imajo veselje do sankaskega športa, da se vključijo v klub. V bodoče bodo na medklubskih tekmah smeli tekmovali le verificirani člani, ki bodo razdeljeni v zvezni, I., II. in III. razred. Prijave novih članov sprejemajo obratni poverjeniki.

Prepričani smo, da bodo ob vseh pogojih, ki so že in ki jih bo treba še ustvariti, Jeseničani lahko reprezentirali sankaski šport doma in na tujem.

KULTURA IN PROSVETA

ZA 10. OBLETNICO OSVOBODITVE

Vse povsod po naši ožji domovini so začeli resno razmišljati o pripravih za dostojno proslavitev in počastitev pomembnega zgodovinskega dogodka. V številnih krajih bodo v ta namen organizirali slavnostne akademije in druge večje prireditve, na Javorniku pa so se odločili, da bodo organizirali teden kulture. V času od 8.—15. maja bodo imeli na sporedu kulturne in športne prireditve, sodelovale pa bodo vse množične organizacije, ki delujejo v spodnjem delu mesta Jesenice. Poleg domačih organizacij, so se vabilu odzvala tudi bratska društva „Svobode“ iz Boh. Bistrice in Trbovlje II. Tako bodo 14. maja imeli na Javorniku razvitje društvenega prapora „Svobode“ Ja-

vornik, nato pa pevsko revijo pri kateri bodo sodelovali pevski zbori iz Bohinja, Javornika, Bl. Dobrave in Trbovelj. To bo največja kulturna prireditev, kar so jih imeli na Javorniku. Da bi teden kulture v celoti uspel so že v mesecu januarju izvolili 7-članski pripravljalni odbor, ki bo imel z organizacijo številnih prireditev, ki bodo na sporedu preko celega tedna, polne roke dela. Med drugimi prireditvami naj omenim še počastitev 60. obletnice slovenske moderne. To pomembno obletnico bodo na Javorniku proslavili na poseben način, potrudili pa se bodo, da bo prireditev tudi na potrebnih kulturno umetniški višini.

Delavsko prosvetno društvo „Svoboda“ na Ja-

vorniku je na predlog glavnega odbora Zveze „Svobod“ v Ljubljani izdelalo seznam tovarišev, ki delujejo v društvu kot aktivni člani in to v predvojnem in povojnem času. Predlagani tovariši bodo prejeli „Odličje Svobode“ prve, druge in tretje stopnje, razvrstitev po stopnjah pa bo opravila posebna komisija, ki deluje pri glavnem odboru Zveze „Svobod“ v Ljubljani. V kolikor bo mogoče bo ob razvitju prapora podeljenih tudi nad sto diplom članom „Svobode“, ki v društvu delujejo nad 5 let.

V tednu kulture bo nedvomno velika kulturno politična manifestacija — obisk našega železarskega Javornika s strani preko sto Svobodašev iz Trbovelj. Le-ti se bodo predstavili našemu občinstvu s 60-članskim mešanim pevskim zborom, obiskala pa nas bo tudi mladinska rudarska godba, katero so ustanovili šele pred nekaj leti in je v kratkem razdobju svojega obstoja dosegla vrsto lepih uspehov. Poleg tovarišev iz Trbovelj, Boh. Bistrice in Bl. Dobrave bomo v naši sredi pozdravili tudi predsednika Zveze kulturnih društev Jugoslavije in predsednika Glavnega odbora Zveze „Svobod“ v Ljubljani tov. Ivana Regenta. Tovariš Regent bo ob tej priliki imel slavnostni govor, nato pa bo kumoval pri razvitju društvenega prapora. Zadnji dan v tednu kulture bodo javorniški svobodaši organizirali velik izlet na Pristavo, katerega se bodo udeležili tudi gostje iz Trbovelj.

Veličastni proslavi 10. obletnice osvoboditve pa se bodo pridružile tudi druge slovesnosti. Naloga DPD „Svoboda“ pa bo, da bodo v okviru danih možnosti tudi te lepo in dostojno izvedene. Tako bo potrebno organizirati krajevne proslave v zvezi s 50-letnico ustanovitve ljudskega odra v Trstu, ki ga je ustanovil tov. Ivan Regent in je v kulturnem življenju tržaških in primorskih Slovencev odigral važno in pomembno vlogo. To proslavo bodo na Javorniku organizirali v mesecu aprilu ali maju, ko poteče 50 let ustanovitve te pomembne kulturne ustanove. Sredi poletja to je v mesecu juliju pa se bomo spomnili obletnice, ko je bila v letu 1935 razpuščena Zveza „Svobod“ in s tem vsa krajevna društva „Svobode“. To se je zgodilo 7. julija 1935, ko je bil sredi Celja velik zlet „Svobod“, udeležilo pa se ga je tudi precej Svobodašev iz Javornika in Jesenic. Ta dogodek je zapisan z velikimi črkami v zgodovini naših delavskih prosvetnih društev, zato je potrebno, da 20. obletnico razpusta „Svobod“ proslavimo kar najbolj dostojno. Poleg interne slovesnosti, ki bo v obliki slavnostne seje društvene uprave „Svobode“ na Javorniku, bi kazalo organizirati tudi večji izlet v prosto naravo in to v neposredni bližini železarskega revirja, z namenom, da bi to pomembno obletnico proslavili tudi skupno s članstvom.

Prebivalstvo Javornika bo o poteku priprav za izvedbo navedenih slovesnosti in proslav pravočasno obveščeno preko republiškega in lokalnega tiska, v času trajanja tedna kulture pa tudi preko radijske oddajne postaje Ljubljana.

Edo Žagar

Miha Klinar:

Balada o stari puški

Bila sem puška.

Moja preteklost je povest smrti.
V nemški tovarni sem se rodila
in usojeno mi je bilo,
da bom morila.
Prav mi je zdaj,
med starim železjem prezrti.

Bila sem puška.

Vse sovraštvo sem občutila.
Nekoč pa me je v neki hosti
mlada roka priborila,
me z zvezdo okrasila
in občutila sem slo po prostosti.

Bila sem puška.

Govorila bi o mladosti
mnogih, premnogih ljudi,
o trpljenju, gladi, bridkosti
in o potokih, potokih krvi.

Bila sem puška.

Videla sem sinje oči;
kakor nebo so se razprle,
nato jih je oblila kri
in so umrle.

Bila sem puška.

Vode so čezme drle,
razjedle moje kopito
in me strle.

Bila sem puška.

Zdaj sem staro železo.
V kaj me bodo pretopili?
Po cesti gre fant s protezo,
ljudje pa še bodo morili.

POPRAVEK

V zadnji številki »Železarja« se je v sestavku »Iz zakona o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev« na strani 12, v poglavju »Pravice ob nosečnosti in porodu« v drugi vrsti tretjega odstavka vrnila napaka. Beseda »ženinega« se mora pravilno glasiti »ženskega«.

Da ne bi napaka koga zavedla v zmoti, jo s tem popravljamo.

• • • • • ZA NAŠE BRALKE

ZAJTRK JE ZELO VAŽEN

Ste tudi vi eden izmed tistih ljudi, ki zjutraj med oblačenjem pogoltnejo grizljaj kruha, ta čas, ko si oblačijo plašč namočijo grlo s požirkom kave in nato še prežvekaajo odhitijo na delo?

Gorje tistemu, ki ima tako slabe navade! Posledice takšnega počenjanja na vse zgodaj zjutraj prej ali slej ne izostanejo in se pokažejo v zmučenosti, raztresenosti, glavobolu in splošni nervoznosti. Poleg tega se ponavadi pojavi še neprijeten, boleč občutek v želodcu, kajti takšno nepazljivo zauživanje jedi in dvojno zaposlovanje telesa — hranjenje in jutranja toaleta — je zelo neupametno in nezdravo.

Nobeno drugo hranjenje čez dan ne more nadoknaditi tega, kar zjutraj zamudimo. Praviloma bi moral zajtrk obsegati, vsaj po svojem obsegu, najmanj eno tretjino vse hrane, ki jo v enem dnevu zaužijemo. Zmotno je, če kdo misli, da bo s tem, če se zajtrku odreče kakorkoli omilil svojo preveliko debelost. Zjutraj zaužita hrana na to prav nič ne vpliva, saj v prvi vrsti nadoknadi čez noč porabljeni material za gradnjo telesa in njegovo energijo. Če telo tega materiala stalno ne dobiva, se čez čas zagotovo pojavijo resne in škodljive posledice, ki so lahko vzrok neštetim boleznim. Vse preveč je pri nas v navadi, da sta glavna obroka hrane kosilo in večerja. Zvečer bi morali zauživati ne pretežno in tudi ne preveč hrane ne da bi zaradi tega morali stradati. Le na ta način je zagotovljeno pravilno delovanje želodca in tudi koristno in zdravo spanje. Primerna zvečer zaužita hrana se lahko v miru prebavlja, zato je že iz tega razloga koristnejše zjutraj in opoldne več in močnejše jesti.

Le če si vzamemo zjutraj več časa za miren in izdaten zajtrk, zadostimo vsem zahtevam telesa in ga tako oborožimo z vsemi silami, ki so nam potrebne za dobro izvrševanje vseh delovnih nalog čez dan. Poizkusite in prepričali se boste, da je tudi razpoloženje drugačno.

MOŽJE NE MARAJO ŽENSK, KI...

Žurnalisti različnih evropskih dežel so pred kratkim hoteli dognati, zakaj gotovi ženski tipt pri moških nimajo nobenega uspeha. Rezultati teh dognanj, ki so takorekoč „internacionalni“ so sledeči:

1. Ženske, ki zmerom „po svoje plešejo“ in gredo v puloverju v teater ali z večerno obleko v kino. Moški se ob takih neprimernih oblekah počutijo neprijetno in postanejo nerazpoloženi.

2. Ženske, ki hočejo na vsak način in pod vsakimi pogoji biti originalne in se na primer vsedejo na mizo, v prepričanju, da je to nekaj posebnega.

3. Ženske, ki se ne znajo zadržati in svoje cigarete ugašajo na krožnikih. 91 procentov moških tega ne prenese.

4. Ženske, ki so preveč skrbne in neprestano na sebi ali po svojem stanovanju nekaj urejajo.

5. Ženske, ki so tako prismojene, da mislijo, da impromirajo, če ne znajo prišiti gumba in zavreti mleka.

6. Ženske, ki vse vedo in vsak pogovor prekinjajo z dopolnjevanjem in razlaganjem podrobnosti.

7. Ženske, ki pokvarijo vsako šalo, vse zabavne zgodbe in vice poznajo in jih s triumfom že naprej povedo.

8. Ženske, ki hočejo za vsako ceno in neprenehoma biti tajinstvene in demonske.

9. Ženske, ki hočejo skrivati svojo ženskost, vse same plačati, zaupljivo beksajo moške v hrbet in pri vsaki priložnosti izbruhnajo v glasen smeh, čeprav se ne znajo smejati.

10. Ženske, ki se krčevito trudijo, da bi bile drugačne, kakršne v resnico so.

Kaj vse ne zahtevajo moški od žensk, kaj?

ZANIMIVOSTI

98% ČLOVEŠKEGA TELESA SE OBNOVI V ENEM LETU

Proučevanja, izvršena z novimi atomskimi sredstvi so pokazala, da se obnavlja 98% osnovnih materij človeškega telesa. Poročilo o tem odkritju je objavil dr. Tane Aabersold, član komisije za atomsko energijo ZDA.

Poizkusi so bili izvršeni s spremljanjem gibanja radioaktivnih elementov skozi človeški organizem in to z Geigerovim števcem od trenutka vstopa teh elementov v telo do trenutka, ko spet popolnoma izginejo iz telesa. Na podlagi tega so ugotovili, da se sestavine našega organizma ob-

navljajo popolnoma in dokaj hitro. 98% vseh elementov iz katerih se sestoji naše telo se v teku enega leta zamenja z novimi, ki jih organizem dobi z zrakom, hrano in pijačo.

KRATKE IZ LETALSTVA

Samo v ZDA opravijo civilne letalske družbe v domačem prometu 2155 poletov na dan, t.j. vsakih 40 sekund po en start.

Za delovanje enega težkega bombnika je potrebnih 400 električnih motorjev, generatorjev in drugih električnih naprav.

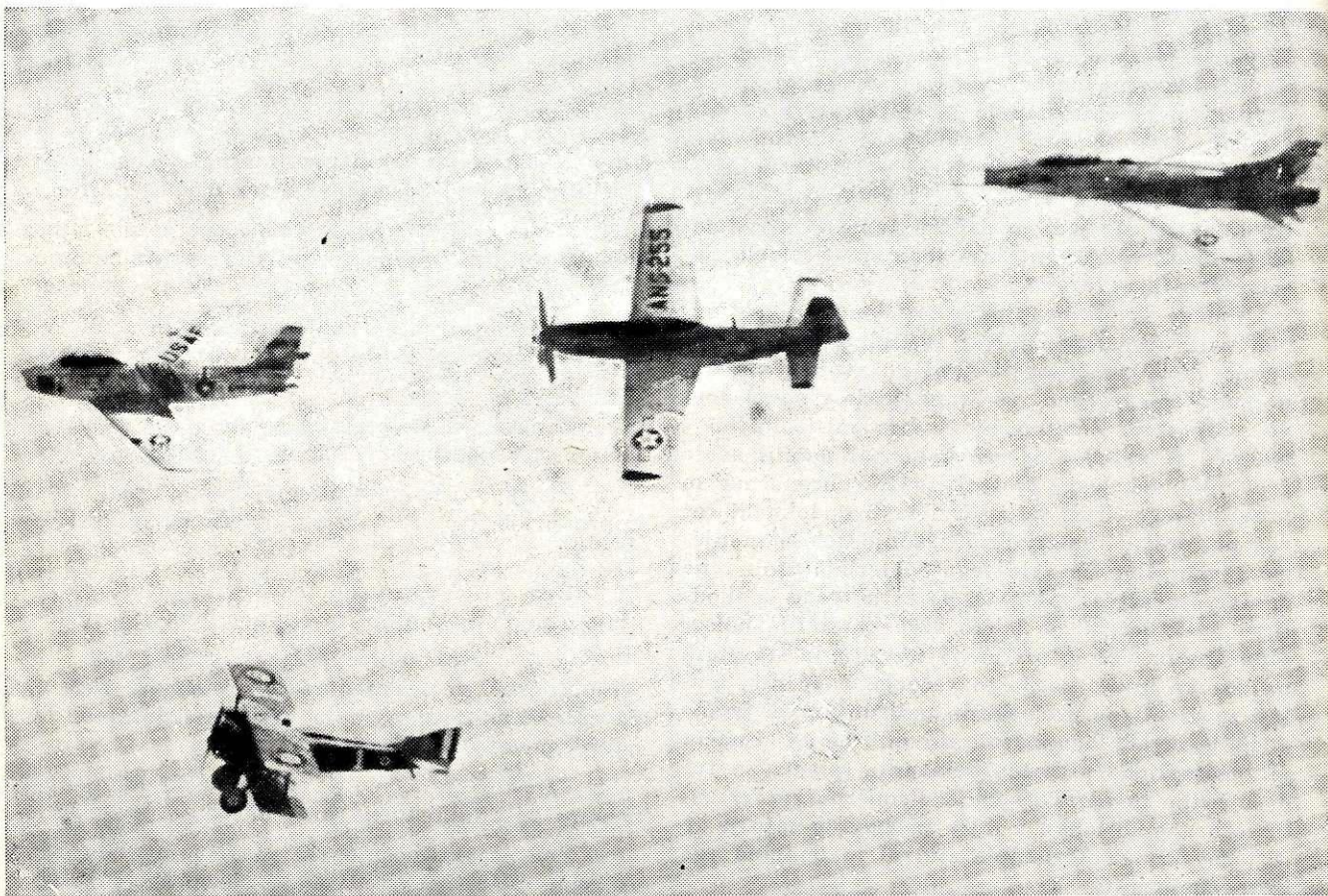
V času med prvo in drugo svetovno vojno se je brzina letal povečala na leto povprečno za okoli 24 km na uro. Izreden napredek tehnike, znanosti in letalske industrije pa je dosegel, da se je od leta 1947 pa do danes brzina letal povečala vsako leto za povprečno okoli 264 km na uro.

Z letošnjim letom ameriška vojna in civilna letalska industrija prvič v svoji zgodovini izdeluje več letal z reaktivnim pogonom, kot pa s propelerji. V celoti v ZDA proizvajajo 91 tipov raznih letal za potrebe vojnega letalstva, vojne mornarice, suhozemske vojske in civilnega letalstva.

Najnovejša vrsta zračne turbine, ki se uporablja za hlajenje pilotske kabine letal, ki lete z brzino večjo od zvoka, je tako majhna, da jo lahko stisneš v pest, toda vendarle ohlaja tako, kot bi ohlajevala v eni uri cela tona ledu.

V prvi svetovni vojni so borbena letala potrebovala polno uro, da so se dvignila na višino okoli 1.800 m. Nekatera današnja najmočnejša reaktivna letala pa se dvignejo na višino 3.050 metrov v nepolnih dveh minutah.

En sam moderni in sodobni bombnik s posadko treh ljudi lahko danes na enem poletu nese s seboj večjo uničevalno moč, kot bi jo mogle nesti vse letalske sile vojujočih se držav v drugi svetovni vojni. Jasno je, da je ta uničevalna moč atomske orožje.

STIRI GENERACIJE LOVSKIH LETAL

Tehnika se nenehno in z nesluteno brzino razvija, tako tudi letalstvo. Lani je minulo komaj 50 let, kar je uspelo človeku s strojem poleteti po zraku, danes pa so že in še uresničujejo najfantastičnejše zamisli, ki so

pred leti veljale še skoraj za sanje tako glede oblike, brzine, višine in akcijskega radiusa vse mogočih letal. Pričujoč posnetek, na katerem so se srečale štiri generacije lovskih letal je bil narejen na nekem velikem mitingu vojnega letalstva ZDA. Spodaj vidimo dvokrilno letalo tipa Spade iz prve svetovne vojne, ki je doseglo

brzino 176 km na uro. V sredini nad njim je najhitrejšo letalo s propelerjem iz druge svetovne vojne F-51 Mustang, pred njim leti eno prvih letal na reakcijski pogon F-86 Sabre - Jet, kot zadnje pa leti najhitrejšo lovsko superzvočno letalo F-100, ki je doseglo uradni rekord v brzini s 1208 km na uro.

Vesti o naših sodelavcih

V mesecu decembru 1954 so se našim sodelavcem rodili naslednji otroci:

Svete Hinku (gradb. odd.) hči Metka, Ravniku Francu (žična valjarna) sin Franc, Zalokarju Vinku (Javk. II) sin Dušan, Klinarju Cirilu (OTK) sin Bojan, Zaveljcina Zdravku (Javk. II) sin Zdravko, Zupanu Francu (Javk. II) hči Danica, Mikelju Antonu (jeklovlek) hči Frančiška, Demšarju Ivanu (Javk. III. meh.) hči Nikolaja, Grilcu Rudolfu (Javk. III) hči Vijoleta, Strojniku Viktorju (promet) sin Zvonko, Hu-

doverniku Leopoldu (gradbeni odd.) hči Enida, Strnadu Bogomirju (konstruk. del.) hči Zdenka, Bedenu Rudolfu (žična valjarna) hči Silva, Bernardu Niku (transport) sin Žarko, Čudenu Antonu (žičarna) hči Ivana, Kočevarju Juliju (martinarna) sin Ivan, Zorko Rudolfu (Javk. I) sin Rudi, Vovku Francu (Javk. I) hči Marija, Koširju Antonu (opekarna) hči Zdenka, Blaggio Ireni (personalni odelek) sin Stanko, Bernčanu Stanislavu (žična valjarna) hči Stanislava,

Mertelju Jožetu (žična valjarna) hči Brigita, Volfu Božidarju (žična valj.) hči Milena, Konkoliču Aleksandru (elektrodni odd.) sin Aleksander, Miriču Djuru (Javk. I) hči Pavla, Polancu Avgustu (Javk. II) sin Marijan, Demšarju Vinku (pocinkovalnica) hči Silva in sin Silvo, Triplatu Albinu (konstruk. del.) hči Nataša, Kogoju Stanislavu (valjarna 2400) hči Slavica in Čupiču Milanu (hlad. valjarna) sin Dragoljub.

Poročili so se:

Klemenčič Marijan (opekarna) s Klemenc Marijo (elektrodni), Blažević Andro (martinarna) s Skrlj Liljano, Mišič Franc (transport) s Smolej Marijo (opekarna), Pretnar Jurij (martinarna) z Bahun Nežo, Vogrinčič Jože (valjarna 2400) z Maček Danijelo, Šmid Viktor (martinarna) z Lotrič Angelo, Nadižar Franc (žičarna) z Bric Damjano, Fedrigo Giuseppe (transport) z Antoni Milico, Horjak Franc (martinarna) s Pretnar Ivanom in Ličef Franc (žičarna) z Blažim Marijo.

Umrli so:

Papler Janko (OTK).

Upokojeni so bili:

Zupan Franc (tajništvo) v novembru, Kejžar Franc (martinarna) v decembru, Brajc Janez (OTK) v decembru, Mendiževac Franc (Javk. III) v decembru, Peternež Franc (opekarna) v septembru, Polc Francka (opekarna)

v juniju in Novak Jakob (elektro peč) v januarju.

V mesecu januarju 1955 so se našim sodelavcem rodili naslednji otroci:

Lah Mariji (mezdni urad) sin Martin, Muleju Francu (cevarna) hči Vida, Veberju Vincencu (žičarna) sin Vincenc, Janša Stanislavu (martinarna) hči Veronika, Mlakarju Leopoldu (transport) sin Stanislav, Daboviču Gojku (Javk. II) hči Dragica, Koderju Miroslavu (hlad. valjarna) hči Irena, Jakelju Jožetu (gradbeni) hči Simona, Bevcu Antonu (jeklovlek) hči Štefka, Čarni Ludviku (Javk. III) hči Simona, Plavulji Fatimi (opekarna) sin Emir, Hrovatu Antonu (Javk. II) sin Anton, Robiču Francu (promet) sin Iztok, Tavčarju Antonu (Javk. I) hči Valentina, Rozmanu Francu (elektr. del.) hči Vanna, Šumi Vincencu (energijski) sin Anton, Luksu Stanislavu (cevarna) sin Stanislav, Smolej Ignacu (cevarna) sin Drago, Močniku Jožetu (plavž) hči Jožefa, Trojarju Janezu (promet) hči Ivanka, Hafnarju Jožetu (siva livarna) sin Edvard, Vogrinčič Jožetu (valjar-

na 2400) sin Marijan, Jakaču Dušanu (martinarna) hči Radmila, Uršiču Karlu (žarilnica) sin Marijan, Tonele Izidorju (cevarna) hči Dorica, Makovcu Jožetu (konstruk.) hči Magdalena, Vovku Valentinu (Javk. III) sin Zdravko, Dobnikarju Francu (konstruk.) hči Janči, Korošcu Tomažu (Javk. II) hči Veronika, Bahun Slavki (žična valj.) sin Drago, Čataku Esadu (žičarna) hči Asminka, Arnežu Ivanu (jeklovlek) hči Mojca, Magajna Albinu (martinarna) sin Tomaž, Mugerli Stanku (žičarna) sin Bogdan in Zamida Matiju (Javk. II) sin Roman.

Poročili so se:

Rozman Valentin (voz. del.) z Zalekar Štefanijo, Cesar Franc (hlad. valjarna) s Hribar Marijo, Pogačnik Stanko (transport) s Horvat Karolino, Brečko Vinko (Javk. I) z Bambič Jožefo, Krivec Anton (opekarna) s Korbar Majdo (OZOD), Nadižar Ivica (elektrodni) s Kuralt Francom in Ravnik Stanislav (knjigovodstvo) z Wisiak Heleno-Marijo.

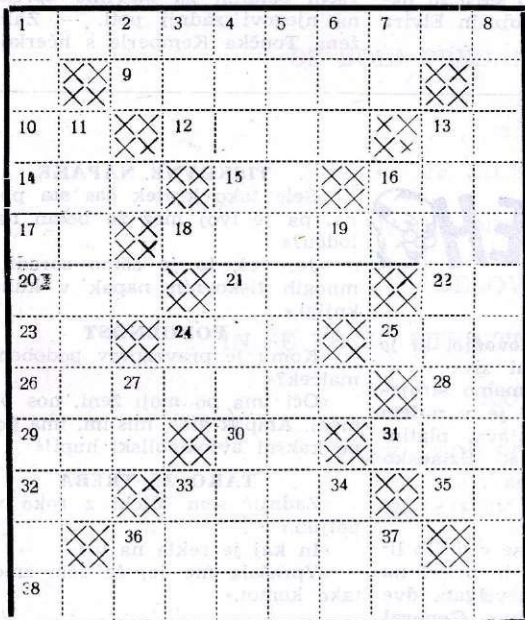
Križanka

Vodoravno:

1. naš obrat, 9. bodičasto, 10. kratica za razdelilno postajo, 12. deli telesa, 13. arabski žrebec, 14. števnik (narobe), 15. dva različna samoglasnika, 16. osebni zaimek, 17. začetnici priimka in imena slovenskega pisatelja, 18. pridobivaš, dosegaš (š = s), 20. vrsta zemlje, 21. tulj, vod, 22. kratica za ljudski odbor, 23. kemični znak za prvine, 24. dober, pošten, 25. šala, 26. naša sosedna država, 28. osebni zaimek, 29. zdravilo, 30. 11. in 15. črka v abecedi, 31. tuje žensko ime, 32. nemški predlog, 33. ne draži ..., 35. kratica za klasičen, 36. važna surovina, ki jo predelujemo v Kidričevem, 38. prvovrsten, kakovosten.

Navpično:

1. ocenjujem in razporejujem (tujka, narobe), 2. v morje štrleče kopno, 3. trup brez p, 4. proizvodni, tovarniški, 5. nerazpoloženost, 6. rimljanski pozdrav, 7. grška črka, 8. protidružben (tujka), 11. postaran, ne več mlad, 13. razčlenjevalec, delavec v laboratoriju, 16. vzklík, 19. okrajšan veznik, 24. val brez a, 27. okrajšan veznik, 33. tečaj, 24. ceste (italijansko), 36. znak za kemično prvine, 37. kratica za slovenski tehnik.

Še je čas!

Vse ljubitelje lepih in zanimivih knjig opozarjamo, da naj si še pravočasno nabavijo knjigo Franca Konobla - Slovenka „Pod Možakljo in Karavankami so se uprli“, ker bo kmalu razprodana. Knjigo je izdal MOZB Jesenice, kjer jo tudi lahko naročite in stane v lepi opremi in vezavi ter s številnimi fotografijami opremljena samo

300 din. Knjiga je nepogrešljivo čtivo za vsakogar, ki se zanima za borbo slovenskega ljudstva na Gorenjskem in samih Jesenicah, saj zanimivo in s številnimi podatki osvetljuje marsikatero dogodke v najtežjih časih borbe. Knjiga se dobi tudi v vseh knjigarnah.

Pohitite, da ne bo prepozno!

Preključujem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno in sindikalne članske legitimacije. Pretnar Franc, gradbeni.

Preključujem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno in sindikalne članske legitimacije. — Škvarč Benedikt, valjarna 2400.

Preključujem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno in sindikalne članske legitimacije. Arh Lovro, šamotarna.

Preključujem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. Golja Leopold, plavž.

Preključujem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. Hladnik Milan, mehanična.

Preključujem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. Jerin Karel, transport.

Preključujem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. Ferčak Matija, martinarna.

Preključujem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. Kolkaj Anton, energijski.

Preključujem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. Vovk Janez, mehanična.

ZAHVALA

Ob težki izgubi moža

VINKOTA NOČA

najlepša zahvala vsem terenskim organizacijam, zlasti organizaciji ZB, pevcem in godbi, darovalcem vencev in cvetja in vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. — Žena Marija in Benedičičeva.

OGLASI

ZAHVALA

Najtopleje se zahvaljujem vsem, ki so spremili na zadnji poti mojega moža in očeta

STANETA ZUPANA

ki je tragično preminul pri izvrševanju svoje službene dolžnosti. Iskreno se zahvaljujem govornikom ZB, sindikata in obrata jeklarne, kakor tudi pevcem, godbenikom in darovalcem vencev. Nadalje se zahvaljujem za čustvovanje in pomoč sosedom iz Brega in Zirovnice ter vsem ostalim, ki so ga spremili v njegov prerani grob. — Žalujoča žena Vida, otroka Stanko in Anica, oče in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše

VERE TIŠEV

se zahvaljujemo obratu jeklovlek, organizaciji ZB, »Svobodi« Javornik, Zvezi delovnih žena, SZDL, mladinski organizaciji terena Javornik, javorniški godbi in pevcem, sosedom in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti in darovali vence in cvetje. Hvala tudi govornikom obrata jeklovlek, mladini in »Svobodi« Javornik za poslovilne besede. Zahvaljujemo se tudi bolniškemu osobju in primariju dr. Brandstetterju za vso skrb in nego v času bolezni. — Alojz in Elvira Tišev.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi sina

MARKOTA

se iskreno zahvaljujem za izkazano pomoč, nego in skrb zdravnikom dr. Tancarju in dr. Erjavcu, kakor tudi osobju porodniškega in otroškega oddelka jeseniške bolnišnice. Ob tej priliki se zahvaljujem vsem darovalcem cvetja in vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. — Edo in Minka Zagar.

ZAHVALA

Ob nenadni in težki izgubi mojega moža in očeta

JOŽETA HUTARJA

se iskreno zahvaljujem vsem njegovim sodelavcem iz elektro-delavnice in nabavnega oddelka, obema govornikom za poslovilne besede, pevcem in godbi, darovalcem cvetja in vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti. — Žena Katarina in sin Jože z družino.

ZAHVALA

Ob težki izgubi mojega nenadoma preminulega moža in skrbnega očeta se zahvaljujem Upravnemu odboru Železarne za nakazano mi prvo darovalno pomoč, nadalje obratu martinarni in njegovim sodelavcem, godbi za zadnje spremstvo, vsem darovalcem vencev in cvetja, tov. Božiču za ganljive besede pri odprtem grobu in vsem ostalim za številno spremstvo na njegovi zadnji poti. — Žalujoča žena Tončka Kemperle s hčerko.

Kino »Radio« predvaja:

Od 23. do 26. aprila ameriški barvni kovbojski film »Razbojnik«.

Od 27. do 29. aprila italijanski film »Neprijetnosti mladoporočencev«.

Od 30. aprila do 3. maja ameriški film »Vrni se mala Sheba«. Film je narejen po v Ameriki zelo igrani drami in je lani prejel najvišjo ameriško filmsko nagrado Oscarja.

Od 4. do 6. maja ameriški kovbojski film »Zaseda«.

Kino »Plavž« predvaja:

Od 23. do 26. aprila italijanski film »Neprijetnosti mladoporočencev«.

Od 27. do 29. aprila ameriški barvni kovbojski film »Razbojnik«.

Od 30. aprila do 3. maja ameriški kovbojski film »Zaseda«.

Od 4. do 6. maja ameriška filmska drama »Vrni se mala Sheba«.

BARVE

»Pri nas imamo knjigovodjo, ki je v našem podjetju postal siv...«

»To ni nič! Pri nas imamo strojepisko, ki je postala, kar je v našem podjetju, kostanjevo rujava, platinsko blond, zlatoribičasta, tiziansko rdeča in pšenično rumena...«

IZ KOREJE

Na korejskem bojišču se v prvih linijah pojavi general, ki je prišel na inšpekcijo. Nenadoma zažvižgata dve krogli nad njegovo glavo. General skoči v zaklon in ukaže tam nahajajočemu se podoficirju:

»Tako mi odstrelite zlodja tam preko!«

»Prav dobro vemo, kje tiči,« mirno odgovori podoficir. »Že dolgo časa ga opazujemo.«

»Hudiča!« zavpije general. »Kaj pa potem sploh še čakate?«

»Gospod general, že nekaj tednov strelja na nas, pa še nobenega ni zadel. Če ga spravimo s poti, bodo poslali kakšnega drugega, ki bo najbrže znal streljati.«

TISKOVNE NAPAKE

»Šele tako kratek čas sta poročena, pa je tvoj mož že bolan na žolodcu?«

»Ja, veš, to je samo zaradi pre mnogih tiskovnih napak v kuharski knjigi.«

PODOBNOST

»Komu je pravzaprav podoben vaš malček?«

»Oči ima po moji ženi, nos pa po meni. Ampak glas, mislim, ima gotovo po kakšni avtomobilski hupi!«

TAKO JE TREBA

»Zadnjič sem Micki z roko vrgel poljub.«

»In kaj je rekla na to?«

»Vprašala me je, če sem zmerom tako komot.«

PRI ANGLEŠČINI

»Kot sem vam že povedal,« reče učitelj, »se v angleščini za oba spola uporablja eno in isti artikel. Kako se glasi?« Pa se oglasi Francek, ki se uči za trgovskega pomočnika: »Pulover, tovariš učitelj!«

BRADA

Janez: »Moja brada rase tako hitro, da se moram kvakrat na dan brijati!«

Francelj: »To ni nič! Moja pa rase tako močno, da jo zmerom že za en dan naprej obrijem!«

VSEM ČLANOM DELOVNEGA KOLEKTIVA

ŽELEZARNE JESENICE

ČESTITA

K PRAZNIKU 1. MAJA

IN

10. OBLETNICI OSVOBODITVE

Z ŽELJO, DA V BODOČE

ŠE BOLJ PREDANI, STRNJENI IN NEUMORNI

ZASTAVIMO

VSE SVOJE SILE ZA ŠE USPEŠNEJŠO RAST

NAŠE SOCIALISTIČNE SKUPNOSTI

DELOVNEGA LJUDSTVA

IN ŠE VEČJO UTRDITEV POLITIČNE, GOSPODARSKE IN

KULTURNE MOČI

NAŠE LEPE SOCIALISTIČNE DOMOVINE

IN NJENEGA UGLEDA V SVETU

**UPRAVNI ODBOR IN DELAVSKI SVET
ŽELEZARNE JESENICE**

